

Den högerpopulistiska utmaningen:
Hur påverkar högerpopulismens framgång konservativa,
kristdemokratiska och socialdemokratiska partiers
invandringspolitik i europeiska flerpartisystem?

Venla Hannuksela

38941

Handledare: Kimmo Grönlund

Magisteruppsats i statskunskap

Fakultet för samhällsvetenskaper och ekonomi

Åbo Akademi 2020

ÅBO AKADEMI – FAKULTETEN FÖR SAMHÄLLSVETENSKAPER OCH EKONOMI

Abstrakt för avhandling pro gradu

Ämne: statskunskap	
Författare: Venla Hannuksela	
Arbetets titel: Den högerpopulistiska utmaningen: Hur påverkar högerpopulismens framgång konservativa, kristdemokratiska och socialdemokratiska partiers invandringspolitik i europeiska flerpartisystem?	
Handledare: Kimmo Grönlund	
<p>Abstrakt:</p> <p>Högerpopulistiska partier har varit framgångsrika i många europeiska flerpartidemokratier, oroat demokratiforskare och utmanat konventionella partier. I denna undersökning studeras det om högerpopulistiska partiers framgång har påverkat konservativa, kristdemokratiska och socialdemokratiska partiers invandrings- och integrationspolicyer samt relevansen av invandring och integration för dessa partier.</p> <p>Med hjälp av Chapel Hill Expert Survey data från 2006–2017 analyseras reaktioner av sammanlagt 23 konventionella partier från 12 europeiska flerpartisystem med olika stora högerpopulistiska partier. En kvasiexperimentell design tillämpas. Till skillnad från de flesta tidigare studier utförs regressionsanalyserna genom att i första hand jämföra kopplingen mellan andelen högerpopulistiska mandat i parlamentet och andra partiers politik inom varje land.</p> <p>Enligt resultaten ökar växande högerpopulism relevansen av både invandring och integration för konservativa och kristdemokratiska partier och relevansen av integration för socialdemokratiska partier. Policypositionerna och relevansen av invandring för socialdemokratiska partier påverkas däremot inte av växande högerpopulism.</p> <p>Resultaten diskuteras särskilt i ljuset av teorin om det strategiska valet, enligt vilken konventionella partier reagerar på nya partier genom att förändra sina strategier och policyer. Det föreslås att a) växande högerpopulism ökar relevansen av invandring och integration, b) konventionella partier konkurrerar med högerpopulistiska partier om sakfrågeägarskap av sådana teman som de kan vinna och c) att det inte finns något mönster om att vissa partifamiljer blir mer eller mindre kritiska mot invandring och multikulturalism när de utmanas av högerpopulister.</p>	
Nyckelord: högerpopulism, konservativa partier, kristdemokratiska partier, socialdemokratiska partier, teorin om det strategiska valet, kvasiexperimentell design, invandringspolitik, integrationspolitik, relevans	
Datum: 24.5.2020	Sidoantal: 100

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	2
Tabellförteckning.....	4
Figurförteckning.....	5
1 Inledning.....	6
2 Syfte och frågeställning.....	8
3 Bakgrund.....	10
3.1 Begreppsdefinitioner.....	10
3.1.1 Högerpopulism.....	10
3.1.2 Konservatism.....	11
3.1.3 Kristdemokrati.....	12
3.1.4 Socialdemokrati.....	13
3.2 Den högerpopulistiska utmaningen.....	14
4 Teoretisk referensram.....	17
4.1 Partier och partifamiljer.....	17
4.2 Högerpopulism – vad är det och vad beror det på?.....	23
4.3 Den högerpopulistiska utmaningen: varför reagerar andra partier på högerpopulisternas politik?	26
4.4 Högern eller vänstern?.....	31
4.5 Tidigare forskning: hur svarar andra partier på den högerpopulistiska utmaningen?.....	32
4.6 Hypotesbildning.....	35
5 Metod och material.....	37
5.1 Forskningsdesign.....	37
5.2 Val av fall.....	39
5.3 Datainsamlingsmetod.....	43
5.3.1 Valdata.....	43

5.3.2 Chapel Hill Expert Survey	44
5.4 Databearbetning	46
5.4.1 Högerpopulistisk framgång.....	46
5.4.2 Invandringspolitik	46
5.5 Dataanalys.....	47
6 Resultat och analys.....	53
6.1 Allmänna förändringar i invandrings- och integrationspositioner och invandrings- och integrationsfrågans relevans.....	53
6.2 Högerpopulistisk inverkan på partipositioner	60
6.3 Högerpopulistisk inverkan på relevansen av invandrings- och integrationsfrågan	68
7 Konklusion	79
Källförteckning	86

Tabellförteckning

Tabell 4.1.1 Sammanfattning av viktiga politiska skiljelinjer och partifamiljer som de har framkallat.....	21
Tabell 4.3.1 Förväntade effekter av mainstreampartiers strategier (isolerade).....	29
Tabell 4.3.2 Förväntade effekter av mainstreampartiers strategiska kombinationer för nischpartis valframgång.....	30
Tabell 4.6.1 Sammanfattning av tidigare studier.....	35
Tabell 5.2.1 Partierna som ingår i undersökningen.....	41
Tabell 6.1.1 Medeltalen och standardavvikelseerna av invandrings- och integrationsfrågan samt deras relevans enligt partifamilj	55
Tabell 6.1.2 Medeltalen och standardavvikelseerna för konservativa partier, kristdemokratiska partier och mainstream-högern.....	59
Tabell 6.2.1 Högerpopulistisk inverkan på invandringspositioner.....	61
Tabell 6.2.2 Högerpopulistisk inverkan på integrationspositioner.....	61
Tabell 6.2.3 Högerpopulistisk inverkan på invandringspositioner utan fasta effekter.....	66
Tabell 6.2.4 Högerpopulistisk inverkan på integrationspositioner utan fasta effekter.....	67
Tabell 6.3.1 Högerpopulistisk inverkan på relevansen av invandringsfrågan.....	69
Tabell 6.3.1 Högerpopulistisk inverkan på relevansen av integrationsfrågan	70
Tabell 6.3.3 Högerpopulistisk inverkan på relevansen av invandringsfrågan utan fasta effekter.....	76
Tabell 6.3.4 Högerpopulistisk inverkan på relevansen av integrationsfrågan utan fasta effekter.....	77

Figurförteckning

Figur 3.2.1 Andelen och antalet högerpopulister i Europas nationella parlament eller deras underhus.....	16
Figur 5.1.1 Forskningsdesign.....	37
Figur 5.3.1 Andelen högerpopulistiska mandat 2001–2020.....	44
Figur 6.1.1 Antalet studerade partier.....	53
Figur 6.1.2 Den genomsnittliga andelen högerpopulistiska mandat i nationella parlament.....	54
Figur 6.2.1 Andelen högerpopulistiska mandat samt invandrings- och integrationspositionerna enligt land.....	63
Figur 6.3.1 Påverkan av ökningen i andelen högerpopulistiska mandat på relevansen av invandrings- och integrationsfrågan för den konventionella högern och socialdemokraterna.....	72
Figur 6.3.2 Andelen högerpopulistiska mandat samt relevansen av invandrings- och integrationsfrågorna enligt land.....	74
Figur 7.1 De viktigaste resultaten: Hur påverkar högerpopulismens framgång konservativa, kristdemokratiska och socialdemokratiska partiers invandringspolitik i europeiska flerpartisystem?.....	80

1 Inledning

Oroligheter i förorter, hedersmord, pedofilringar och islamistisk terrorism är ingen bra sak. Okontrollerad invandring är en betydelsefull hotfaktor för Finland (Rydman, 2019).

I och med sin tredje våg har högerpopulismen vuxit starkt i Västeuropa sedan 1980 och för första gången någonsin blivit en etablerad del av många partisystem – även ingått i ett antal regeringar. Trots detta betraktas högerpopulistiska partier ofta som utstötta och demokratiforskare oroar sig över deras tillväxt på grund av deras antidemokratiska karaktär (Buyon m.fl., 2020, s. 11, 14, 23–24; Mudde, 2002, s. 6; Mudde, 2014, s. 217–218; Norris, 2019, s. 1005). Det är emellertid svårt att ignorera dessa partier när en stor del av väljarkåren ställer sig bakom dem i en stor del av Europa.

Trots sitt höga väljarstöd har högerpopulistiska partier inte direkt kunnat influera europeisk politik i en större skala. Även invandringspolitik som definitivt är ett av högerpopulisternas kärnområden anses ha påverkats mera av konservativa partier (Mudde, 2014, s. 217). Citatet ovan är dock inte skrivet av en högerpopulist utan en konservativ finländsk riksdagsledamot och stadsstyrelsemedlem Wille Rydman när han i en valkompass tillfrågades om det är en bra sak att Finland blir mer multikulturalistisk och diversifierat än tidigare (Rydman, 2019). Såväl forskare som icke-statliga organisationer, jurister och vanliga människor har uttryckt sin oro över hårdnande retorik och attityder kring invandring (t.ex. Becker, 2019; Cihodariu & Dumitrescu, 2013, s. 67; Gustafsson, 2016; Sjöström, 2018). Retorik och attityder anses även spegla sig till mer konkreta aktioner och politik (Sjöström, 2018).

I princip kan partier ha inflytande inte bara genom att själva vara med och bestämma utan också genom att förändra andra partiers positioner, vilket skulle kunna förklara varför en del politiker från icke-högerpopulistiska partier använder hårda invandringskritiska uttryck (Coffé m.fl., 2016, s. 831; van Spanje, 2010, s. 564). Med tanke på denna bakgrund – starkt folkligt stöd som utmanar andra partier och liten direkt influens – är det en intressant fråga om högerpopulism påverkar på ett indirekt sätt genom att andra partier närmar sig högerpopulisternas åsikter. Särskilt högerpartier torde vara intressanta eftersom de ligger närmare högerpopulister än till exempel gröna partier (Coffé m.fl., 2016, s. 823–832; Ennser, 2012, s. 151, 161–168; Norris, 2005, s. 263–270). Den tredje stora europeiska partifamiljen, socialdemokraterna, har emellertid lidit av särskilt stora valförluster (Alonso & Claro

da Fonseca, 2011, s. 867–869; Downs, 2011, s. 244–246, 259–260; Greven, 2016, s. 6). I avhandlingen fördjupas problematiken kring eventuell högerpopulistisk inverkan på andra partier.

Flera tidigare forskare har undersökt en likadan tankegång: att högerpopulistiska partier influerar andra partiers politik och diskurs (t.ex. Mudde, 2014, s. 217). Å andra sidan har det visats att invandringsfrågan har vuxit i betydelse och invandringspolitiska attityder har blivit striktare även i länder utan betydelsefull högerpopulism, och det finns ingen konsensus om styrkan av högerpopulismens inverkan (Alonso & Claro da Fonseca, 2011). I min avhandling kommer därför system med och utan stark högerpopulistisk utmaning att jämföras.

I avhandlingen kartläggs det såväl allmänna förändringar i stöd för högerpopulismen och olika partifamiljers invandrings- och integrationspolitik som kopplingen mellan dessa. Teoretiskt grundas avhandlingen på antagandet att partier är rationella aktörer som kan anpassa sig till förändrade omständigheter och välja olika strategier (Mair, 1997, s. 158–159; Meguid, 2005, s. 347–348; Sartori, 2005, s. 289; van Spanje, 2010, s. 566). I teorikapitlet behandlas partiinstitutionens och partifamiljers historia, högerpopulismens karaktär och orsaker samt mekanismer bakom den eventuella kopplingen mellan högerpopulistiskt stöd och andra partiers politik.

2 Syfte och frågeställning

Syftet med arbetet är att klargöra huruvida högerpopulismens framgång påverkar andra partier, särskilt de stora paneuropeiska partifamiljerna, det vill säga socialdemokratiska, konservativa och kristdemokratiska partier (Keman & Pennings, 2006, s. 95–96). Detta görs genom att jämföra partiförändring i europeiska flerpartisystem med olika stora högerpopulistiska partier. Förändrar andra partier alltså sin politik för att inte tappa väljare om de utmanas av ett stort och synligt högerpopulistiskt parti? Gäller den eventuella reaktionen mest andra partier på höger eller reagerar även socialdemokratiska partier?

Partier är centrala aktörer i moderna representativa demokratier och reagerar på väljares åsikter – de formar en länk mellan folket och regeringen (Duverger, 1964, s. 353; de Vries m.f., 2010, s. 275, 279, 284, 288–289; Sartori, 2005, s. 17–20; Mair, 1997, s. 90). Den politik som partier driver påverkar samhällen. I flerpartisystem kan dock vanligen inget parti självt diktera regeringspolitik, alltså partier måste oftast samarbeta och får sin politik förverkligad endast till en begränsad grad (Duverger, 1964, s. 284–285).

Konservativa och kristdemokratiska partier liknar högerpopulister mest vad gäller invandringsfrågornas synlighet och positioner om invandring (Alonso & Claro da Fonseca, 2011, s. 873). De också de partier med vilka högerpopulister är benägnaste att ingå i en regering (Alonso & Claro da Fonseca, 2011, s. 867). Bland annat Norris (2005, s. 263–270) argumenterar att speciellt den konventionella högern är känslig för den högerpopulistiska utmaningen. Å andra sidan tycks den högerpopulistiska utmaningen gälla även andra partier, och speciellt socialdemokrater har tappat väljare till högerpopulister (Alonso & Claro da Fonseca, 2011, s. 867–869; Downs, 2011, s. 244–246, 259–260; Greven, 2016, s. 6). De partifamiljer som jämförs är konservativa, kristdemokratiska och socialdemokratiska partier främst av två orsaker. För det första formar dessa tre de stora paneuropeiska partifamiljerna (Keman & Pennings, 2006, s. 95–96). För det andra har de alla teoretiskt sett starka, om än olika, orsaker att reagera på den högerpopulistiska utmaningen (Alonso & Claro da Fonseca, 2011, s. 867–869).

I avhandlingen koncentrerar jag mig på partiernas invandrings- och integrationspolitik. Jag anser denna begränsning vara vettig eftersom invandring troligen är det viktigaste kärnområdet för högerpopulister och invandringskritik förekommer per definition i alla högerpopulistiska partier

(Alonso & Claro da Fonseca, 2011, s. 870–871; Coffé m.fl., 2016, s. 823; Mudde, 2002, s. 169–173). Dessutom kan jag studera flera fall genom att begränsa mig ämnesmässigt.

Partisystem hänger ihop med valsystem. Majoritära valsystem i en omgång tenderar att producera tvåpartisystem, även om oppositionspartier kan vara olika i olika delar av landet (Duverger, 1964, s. 213, 217–228). Det är mycket svårare att bli ett inflytande parti i ett majoritärt system än i ett flerpartisystem, som Frankrikes Nationell samling/Nationella fronten har fått uppleva, eftersom logiken bakom systemet är annorlunda (Mudde, 2014, s. 219). Därmed kan högerpopulism möjligen manifesteras sig på andra sätt i tvåpartisystem än i flerpartisystem, till exempel genom att sträva efter att försöka förändra de existerande stora partierna inifrån. Även om skillnaden mellan tvåpartisystem och flerpartisystem är oklar ska jag bara studera flerpartisystem för att undvika situationen med betydelsefulla högerpopulistiska partier som inte får fotfäste i det nationella parlamentet och möjligen influerar på andra sätt (Duverger, 1964, s. 207–213).

Min forskning fokuserar alltså på inverkan av högerpopulismens framgång på konservativa, kristdemokratiska och socialdemokratiska partier. Undersökningen avgränsas så att det bara studeras högerpopulistisk inverkan på invandrings- och integrationspolitik endast i europeiska flerpartisystem. Alla dessa aspekter syns i forskningsfrågan som är skriven nedan.

Forskningsfråga: Hur påverkar högerpopulismens framgång konservativa, kristdemokratiska och socialdemokratiska partiers invandringspolitik i europeiska flerpartisystem?

3 Bakgrund

3.1 Begreppsdefinitioner

3.1.1 Högerpopulism

Det finns ingen vitt accepterad konsensus över vad högerpopulism innebär – förutom att de flesta anser att högerpopulismen är en ideologi. Fem attribut är emellertid vanligen förknippade med termen: nationalism, rasism, xenofobi, antidemokratiska attityder och idén om en stark stat. Andra i litteraturen nämnda attribut omfattar till exempel etnocentrism, antikommunism, antiparlamentarism, antipluralism, militarism, lag-och-ordning-tänkande, krav för en stark politisk ledare eller exekutiv, antiamerikanism och kulturell pessimism (Mudde, 2002, s. 10–11). Dessutom är högerpopulister vanligen välfärdchauvinistiska – de stöder välfärdsstaten så länge som välfärden riktas till den egna nationen – och traditionella i sin syn på familjen (Mudde, 2002, s. 174–176).

Högerpopulism skiljer sig från högerextremism i de flesta definitioner antingen i att den förra är den moderata versionen av den senare eller i att högerpopulism tonar ner den antidemokratiska karaktäristikan och betonar i stället den politiska stil som används (Mudde, 2002, s. 13). En möjlig skillnad är också att extremister kritiserar partiinstitutionen som sådan medan populister bara kritiserar vissa partier eftersom de fungerar dåligt eller inte representerar dem som de enligt populister borde representera (Mudde, 1996, s. 267). Dagens ”extremister” är emellertid inte extremister på det sättet att de skulle förneka hela partiinstitutionen, som till exempel nazister var (Mudde, 1996, s. 272–273). Därmed är dagens högerpopulister inte anti-system-partier (Sartori, 2005, s. 117–118). Allt som allt används termerna högerpopulism och högerextremism i dagens läge som mer eller mindre synonyma (Mudde, 2002, s. 13).

Vidare är det oklart hur många egenskaper som måste uppfyllas för att en rörelse ska definieras som högerpopulistisk. Ska alla attribut i en given definition uppfyllas, räcker en viss del, finns det minimikrav som till exempel antidemokratiskt tänkande eller måste rörelsen kännetecknas av ett visst antal egenskaper från olika kategorier (Mudde, 2002, s. 11)? Vissa kritiserar även hela tanken om högerpopulismen som ideologi och påminner att populism kan förknippas med en bred skara ideologier från extremvänster till extremhöger. För dem handlar populismen om en politisk stil som vädjar till ”folket”, målar bilder om kriser, sammanbrott och hot samt utnyttjar okorrekta vanor som ett sätt att skapa samhörighetskänsla med folket (Moffitt & Tormey, 2014).

Jag utgår från Cas Muddes definition av högerpopulism som ett koncept som innebär en **kombination av åtminstone nativism, auktoritarianism och populism**. Nativism hänvisar till en xenofobisk form av nationalism, där idealet är en monokulturell nationalstat och alla utlandsfödda betraktas som ett hot för nationen. Både externa (t.ex. internationella organisationer) och interna (t.ex. homosexuella) fiendebilder skapas. Som följd av nativism är högerpopulism välfärdschauvinistisk. Auktoritarianism betyder tron på ordning och dess stringenta implementering i samhället genom disciplin, lag och ordningsbaserade policyer. Populism innebär en tunn ideologi enligt vilken samhället är på ett grundläggande sätt delat till två antagonistiska och homogena grupper – det rena folket och den korrumpade eliten – och ska styras av den allmänna folkviljan (Mudde, 2014, s. 218; Mudde, 2002, s. 169–177; Greven, 2016, s. 1).

Högerpopulister behöver inte vara rasistiska – i den meningen att de skulle rangordna olika etniska grupper – eller etnopluralistiska, det vill säga tro att etnicitet definierar människans natur (Mudde, 2002, s. 171–172). Trots att högerpopulister betraktas som antidemokratiska, betyder detta inte att de motsätter sig demokrati i sig, utan de förhåller sig negativt till vissa grundläggande demokratiska värderingar såsom pluralism, minoritetsrättigheter och institutionella kontrollmekanismer (Mudde, 2014, s. 219; Norris, 2019, s. 1005).

Ett antal begrepp ligger nära högerpopulism och kan lätt blandas med den. Högerradikalism är ett äldre begrepp som oftast används som synonym med högerextremism. I tysk tradition är emellertid skillnaden att högerextrema direkt syftar till att eliminera åtminstone en del av det fria demokratiska systemet medan högerradikala inte gör det (Mudde, 2002, s. 12). Näraliggande termer inkluderar också nynazism och nyfascism. För att klassificeras som nynazistisk eller nyfascistisk ska gruppen dock explicit ange nazismen eller fascismen som sin ideologiska källa eller uttrycka sin önskan att återställa det tredje riket eller den italienska sociala republiken, alltså är högerpopulism ett bredare begrepp (Mudde, 2002, s. 11–12). Även neokonservatism ligger nära högerpopulism som ideologi. Skillnaden är dock att neokonservatism betonar individen medan högerpopulism sätter kollektivet i centrum. Med andra ord är högerpopulister välfärdschauvinistiska medan neokonservativa förhåller sig relativt negativt till välfärdsstaten (Mudde, 2002, s. 178).

3.1.2 Konservatism

Konservatism som en generell social attityd har existerat så gott som alltid och inneburit ett förhållningssätt mot radikala förändringar. Sådana välkända samhällsfilosofer som Aristoteles och

Konfucius anses ha hyst konservativa attityder. Som politisk ideologi etablerades konservatism emellertid först efter franska revolutionen som motreaktion till liberalism och även socialism för att förvara det goda i det gamla systemet. Särskilt Edmund Burke betraktas som konservatismens fader (Hamilton, 2019).

Pragmatism är kännetecknande för konservativ ideologi – konservativa förhåller sig skeptiskt till absoluta doktriner (Hamilton, 2019). Duverger listar dock typiska konservativa doktriner: auktoritet, tradition och lydelse till det etablerade systemet (Duverger, 1964, s. 212). Kulturellt formar konservatism därmed en motpol till liberalism som betonar individualism, rationalism, frihet och jämlikhet (Duverger, 1964, s. 212). Även idag driver konservativa partier vanligen konservativ socialpolitik med reserverade ståndpunkter i frågor som homosexuellas rättigheter och eutanasi (Ennser, 2012, s. 161–162).

Ekonomiskt är konservativa partier tydligt höger och en motpol till socialism (Ennser, 2012, s. 161–162; Hamilton, 2019). De tenderar att vilja begränsa välfärdsstaten för att kunna sänka skattenivån. De tenderar också att prioritera ekonomisk utveckling över miljöfrågor (Ennser, 2012, s. 161–162). Till skillnad från libertära och neo-konservativa förkastar konservativa ändå principiellt inte statlig intervention till ekonomi, så länge som intervention fungerar i praktiken. Även här är pragmatismen av betydelse; det är viktigare att systemet fungerar i praktiken än att det följer en viss ideal (Hamilton, 2019).

3.1.3 Kristdemokrati

Den kristdemokratiska partifamiljen har sitt ursprung i religiösa identiteter och i kyrka–stat-skiljelinjen (Mair, 1997, s. 160; Lockhart & Vandermotten, 2000, s. 101). Kristdemokrati karaktäriseras av viljan att vårda kristna värden och balansera mellan att skapa ett samhälleligt skyddsnät och bevara korporatism (Keman & Pennings, 2006, s. 103–104). Vad gäller den traditionella höger–vänster-axeln, brukar kristdemokraterna placera sig lite till höger om genomsnittet, mer center än konservativa men ändå betydligt mer höger än socialdemokrater. De hyser tämligen konservativa värderingar och vill värna en stark stat lite mera än socialdemokrater. Jämfört med högerpopulister är de emellertid både till vänster, progressiva och icke-auktoritära (Keman & Pennings, 2006, s. 106, 121). I Europaparlamentet hör konservativa och kristdemokratiska partier till samma partigrupp, European People's Party (European People's Party, 2020). Därmed

formar den kristdemokratiska partifamiljen en del av den traditionella moderata högern där också konservativa partier hör hemma.

I länder där kristdemokratin är svag, tenderar religion och den dominanta kyrkans intressen representeras av konservativa partier (Keman & Pennings, 2006, s. 104). Konservativa doktriner som auktoritet, tradition och lydelse till det etablerade systemet passar också bra ihop med den kristdemokratiska ideologin (Duverger, 1964, s. 212).

3.1.4 Socialdemokrati

Socialdemokrati har sina rötter i den industriella revolutionen och arbetarrörelsen, såsom också kommunismen (Lipset & Rokkan, 1967, s. 19–23; Mair, 1997, s. 160). Socialdemokrater och kommunister tog emellertid skilda vägar efter den ryska revolutionen 1917 då socialdemokrater förband sig till det demokratiska idealet medan kommunister fortsatte med den internationella revolutionära rörelsen (Lipset & Rokkan, 1967, s. 46–50).

Kärnan i socialdemokratisk ideologi är jämlikhet, demokrati, individuell frihet och solidaritet – de placerar sig alltså mellan kommunister och liberaler i och med att de betonar både solidaritet och individuell frihet. Det socialdemokratiska jämlikhetsidealet är starkt: alla ska ha jämlik tillgång till materiella och sociala medel för att leva meningsfullt och på riktigt kunna fatta fria beslut över sitt eget liv. Det socialdemokratiska demokratiidealet hänger ihop med detta: alla ska ha jämlik tillgång till nödvändiga medel för att kunna delta meningsfullt i beslutsfattande som påverkar sitt liv. För att uppnå dessa ideal anser socialdemokraterna att människor har ansvar över varandras jämlikhet och frihet, vilket motiverar för dem en stark välfärdsstat som ingriper i vissa individuella friheter (Gilabert & O'Neill, 2019).

Dagens socialdemokrater vill helst inte begränsa välfärdsstaten men är i genomsnitt inte heller väldigt ivriga att göra stora höjningar på skattenivån. Deras socialpolitik och invandringspolitik är tämligen liberala men de vill värna en stark stat och en stark EU. De vill även i snitt driva ambitiösare miljöpolitik än liberala och konservativa partier (Ennsner, 2012, s. 161–162). De är alltså på vänster men på ett moderat och konventionellt sätt.

3.2 Den högerpopulistiska utmaningen

Högerpopulistiska partier vill generellt sett inte bli förknippade med högerpopulism (Ennser, 2012, s. 157). Speciellt därför handlar kategoriseringar inte om självidentifikation utan expertevaluering. Vad gäller de flesta partier är forskare överens, men på grund av lite olika kriterier och olika tolkningar är forskare delvis oense om vilka partier som är högerpopulistiska (eller högerextrema i den meningen att de är mer radikala högerpopulister än ”vanliga” högerpopulister) (Bieling, 2015, s. 110; Ennser, 2012, s. 158; Inglehart & Norris, 2016, s. 44; Norris, 2019, s. 996; Rooduijn m.fl., 2019; Zulianello, 2019, s. 4–6). Evalueringen försvåras också av att partifältet förändras hela tiden: nya partier uppstår och äldre partier kan förvandlas till högerpopulistiska – som det har skett till exempel med Ungerns Fidesz (Greven, 2016, s. 3; Rooduijn m.fl., 2019; Zulianello, 2019, s. 4–6).

Frön till dagens populism såddes i USA på 1890-talet, där Populistpartiet (Populist Party / People's Party) kritiserade tvåpartisystemet och dess korrumperade karaktär innan det fusionerades med demokraterna (Greven, 2016, s. 1). I Europa bildades det första moderna högerpopulistiska partiet, Frihetspartiet, år 1956 i Österrike av en tidigare nazist (Barr m.fl., 2018). Sedan dess har populister blivit valda till parlament och varit inflytelserika i demokratier jorden runt (Barr m.fl., 2018; Inglehart & Norris, 2016).

Högerpopulismens tredje våg började år 1980. Sedan dess har högerpopulismen vuxit starkt i Västeuropa (Meguid, 2005, s. 348; Mudde, 2002, s. 6; Mudde, 2014, s. 217–218). Mellan 1998 och 2018 tredubblades andelen av stöd för högerpopulistiska partier från knappt fem till ungefär 14 procent i parlamentsval (Barr m.fl., 2018). I och med sitt växande stöd har högerpopulister också blivit mera accepterade och även ingått i ett antal regeringar (Barr m.fl., 2018; Mudde, 2002, s. 6; Mudde, 2014, s. 217–218). Invandringskritik blev dock ett dominant tema för högerpopulisternas valkampanjer först i slutet av 1980-talet och i början av 1990-talet (Alonso & Claro da Fonseca, 2011, s. 872).

I dagens Europa stöder ungefär 14 procent av väljare högerpopulister (Barr m.fl., 2018). Både stödet och andelen högerpopulistiska riksdagsledamöter varierar emellertid stort mellan olika europeiska länder, från Ungerns nästan 70 % av väljarstödet och nästan 80 % av mandatet till länder som Island och Portugal där högerpopulistiska partier, ifall sådana existerar, inte har fått över två procent av väljarstödet och inte har mandat i det nationella parlamentet (Eleições legislativas 2019, 2019; Iceland Monitor, 2019; Nemzeti Választási Iroda, 2018; Rooduijn m.fl., 2019). Högerpopulism anses ha

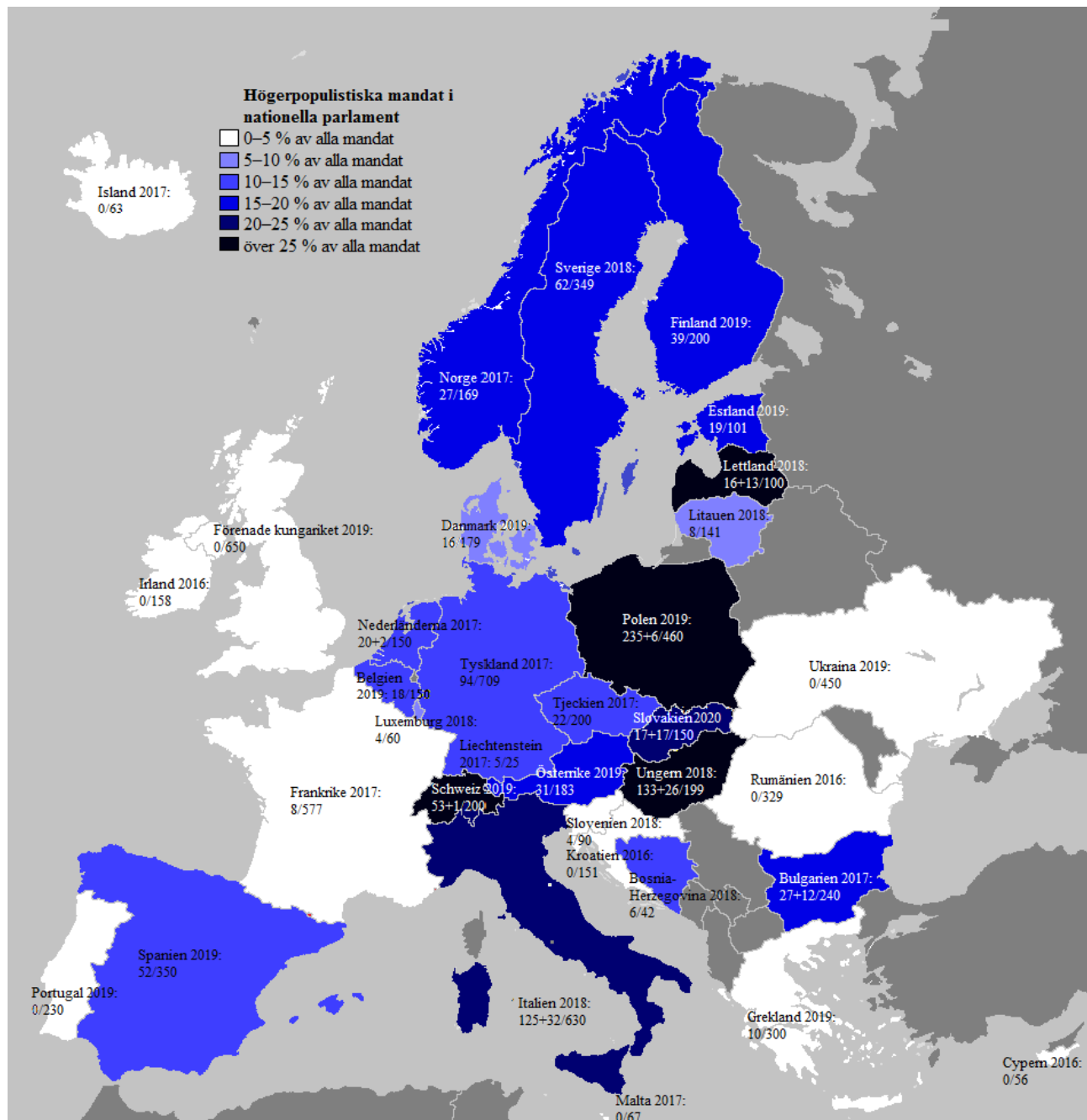
försvagat demokrati bland annat i Ungern och Polen där högerpopulisterna har en absolut majoritet (Buyon m.fl., 2020, s. 11, 14, 16, 23–24).

Högerpopulism i Europas nationella parlament sammanfattas i Figur 3.2.1 på nästa sida. Figuren visar andelen riksdagsledamöter i stället för andelen röster eftersom det förstnämnda berättar om hur mycket inflytande högerpopulistiska partier har i parlament och min studie utgår från partier. För det mesta hänger andelen ledamöter dessutom ihop med andelen röster (Duverger, 1964, s. 281–282). Förutom detta omfattar partikategoriseringar endast de partier som har varit tillräckligt framgångsrika i val och små partier förblir därför okategoriserade, vilket leder till att siffror om andelen röster inte skulle vara exakta (Rooduijn m.fl., 2019; Zulianello, 2019, s. 4).

Figur 3.2.1 är dock inte hela sanningen av europeisk högerpopulism. I vissa länder – såsom Storbritannien och Frankrike – har högerpopulister varit framgångsrika i Europaparlamentsval men inte fått fotfäste i det nationella parlamentet (Baker m.fl., 2020; European Parliament, 2019: 1&2; Le Monde, 2017; Mudde, 2014, s. 219; Zulianello, 2019, s. 6). En viktig orsak för detta är valsystemen i nationella parlamentsval som inte gynnar uppgång av nya partier (Mudde, 2014, s. 219).

Vid sidan av numerisk styrka påverkas partiernas inflytande också av ett antal andra faktorer, såsom andra partiers storlek. Man kan inte sätta exakta gränser för små, medelstora och stora partier (Duverger, 1964, s. 288, 294). Ifall ett parti inte har en absolut majoritet i parlamentet måste det samarbeta. Samarbeta och speciellt regeringssamarbete gör partier större än sin numeriska styrka, medan isolerade partier kan ha ont om reell makt trots ett jämförelsevis stort antal ledamöter (Duverger, 1964, s. 282–283). Högerpopulistiska partier har suttit i regeringen i åtminstone 15 europeiska länder (Henley, 2018; Mudde, 2014, s. 218; Norris, 2019, s. 997, 1002; Rooduijn m.fl., 2019, Zulianello, 2019, s. 4–6). Trenden har gått kraftigt uppåt: på 1980-talet fanns det ingen regering med högerpopulister, på 1990-talet fanns det en sådan, under det första årtiondet av 2000-talet hela 10 stycken och mellan 2010 och 2019 ännu betydligt flera (Mudde, 2014, s. 218; Henley, 2018; Rooduijn m.fl., 2019, Zulianello, 2019, s. 4–6). Också vad gäller den geografiska spridningen har högerpopulistiska regeringar blivit allt vanligare från ett land på 1990-talet till 13 länder på 2010-talet (Mudde, 2014, s. 218; Henley, 2018; Rooduijn m.fl., 2019, Zulianello, 2019, s. 4–6). Högerpopulismen ökar, men vad innebär det för våra politiska system?

Figur 3.2.1 Andelen och antalet högerpopulister i Europas nationella parlament eller deras underhus¹

¹ Källor till figuren: Baker m.fl., 2020; Bundesamt für Statistik, 2019; Bundesministerium Inneres, 2019; Central Election Commission Bosnia and Herzegovina, 2018; CVK, 2018; Czech Statistical Office, 2017; Danmarks statistik, 2019; Der Bundeswahlleiter, 2017; Dipartimento per gli Affari Interni e Territoriali, 2018; El País, 2019; Electoral Commission of Malta, 2017; Eleições legislativas 2019, 2019; IBZ Offizielle Ergebnisse, 2019; Iceland Monitor, 2019; Information und Kommunikation der Regierung, 2017; Kiesraad, 2017; Le Gouvernement du Grand-Duché de Luxembourg, 2018; Le

4 Teoretisk referensram

4.1 Partier och partifamiljer

Partisystemet började etableras i Europa under den senare halvan av 1800-talet, efter att partigrupper länge hade uppfattats som något grundläggande negativt och efter att liberal acceptans för pluralism hade banat dem vägen (Duverger, 1964, s. xxiii, Sartori, 2005, s. 3, 10, 12). Först uppstod lösa parlamentsgrupper där olika ledamöter drev samma intressen. Som ett nästa steg började man – antingen parlamentsgrupper eller utomparlamentariska grupper som fackföreningar, storföretag eller kyrkor – samarbeta inför valen och skapa valkommittéer. Eftersom vänstern saknade synliga eliter som folk skulle ha röstat på var skapandet av valkommittéer en bra strategi för vänstern att introducera nya eliter och därmed få ökat stöd. Därför tenderade skapandet av valkommittéer inledas av grupperingar på vänster, men högern var tvungen att följa efter för att kunna konkurrera. När sambandet mellan parlamentsgrupper och valkommittéer gjordes permanent, koordinerat och etablerat hade partier uppstått (Duverger, 1964, s. xxiv, xxvii, xxix).

Partier har förändrat demokratins funktionssätt på ett grundläggande sätt. Medan den enklaste formen av representativ demokrati går ut på att folket direkt väljer dem som styr genom öppna och fria val, formar partier en mellannivå mellan väljare och de valda. Kandidater måste först bli nominerade innan de kan konkurrera om röster. Partier kan ha monopol för nominering men i alla fall har kandidater som nomineras av partier bättre förutsättningar att bli valda – hur mycket bättre beror bland annat på typ av valet, valkretsstorlek och vallagar. Detta gör partier till mycket viktiga politiska aktörer och ger dem ett medel att kontrollera både kandidater och ledamöter som har för avsikt att bli omvalda (Duverger, 1964, s. 355–360). Det proportionella valsystemet där partier spelar en roll i valsystemet förstärker parlamentsgrupper och partiernas inverkan på representanter vidare på grund av representantens önska att bli omvalda (Duverger, 1964, s. xxv–xxvi, 358).

Monde, 2017; Libertatea, 2016; Ministry of Interior, 2019; Nemzeti Választási Iroda, 2018; Oikeusministeriö, 2019; Państwowa Komisja Wyborcza, 2019:1; Republic of Cyprus – Ministry of the Interior – Electoral Service – Department of Information Technology Services, 2016; Republika Slovenija: Državna volilna komisija, 2018; Rooduijn m.fl., 2019; RTE News, 2017; SME, 2020; Централна избирателна комисија, 2017; Total Croatia News, 2016; TrueLithuania.com, 2016; Українська правда, 2019; Valg, 2018; Valimised, 2019; Valmyndigheten, 2019; Zulianello, 2019.

Partier är relevanta aktörer också på grund av att de bildar regeringar. Utvecklingen började i Storbritannien på 1700-talet, då ministrar började vara ansvariga inför parlamentet, men den sortens regering var inte responsiv inför väljarkåren. En sådan här ansvarig regering förekom en fullföljd partiregering där partier formar relevanta komponenter i regeringen. En partiregering är samtidigt en responsiv regering, vilket innebär att den ska uppfylla de löften med vilka de ingående partierna konkurrerade i valet om den vill undvika att bli straffad av väljare i nästa val. Följaktligen fungerar partier inte bara som en mellanhand mellan väljare och valda utan de ger också folket en bättre möjlighet att kräva responsivitet. De rubbar den direkta länken mellan folket och representanter men skapar en länk mellan folket och regeringen (Sartori, 2005, s. 17–20).

Partierna har sina ursprung i politiska skiljelinjer, i antiteser och motsättningar, såsom vänster och höger, kristen och sekulär, materialistisk och postmaterialistisk samt libertär och auktoritär (Duverger, 1964, s. 215–216; Ennser, 2012, s. 153; Lipset & Rokkan, 1967, s. 3–5; Mair, 1997, s. 20–21; Sartori, 2005, s. 299–300). Därmed kanaliseras partier väljarintressen (Lipset & Rokkan, 1967, s. 4). Till exempel lingvistiska, kulturella, religiösa och etniska identiteter, genusidentiteter, klassidentiteter och yrkesidentiteter kan påverka människors röstningsalternativ och -beslut (Mair, 1997, s. 159). Enligt Lipset och Rokkan var de fyra mest viktiga skiljelinjer fram till 1960-talet ägarklass kontra arbetarklass, urban kontra rural, centrum kontra periferi och stat kontra kyrka (Lipset & Rokkan, 1967, s. 13–19; Mair, 1997, s. 56–57). Partifamiljer formas av en likadan plats på skiljelinjekartan men identifieras också på basis av deras ursprung och sociologi, transnationella länkar, policyer och ideologier samt partinamn (Ennser, 2012, s. 152; Jungar & Jupskås, 2014, s. 217–218; Mair & Mudde, 1998, s. 211–225).

Moderna partier är inte längre masspartier utan de har blivit catch-all-partier som försöker att locka väljare från olika sociala bakgrunder. Detta innebär att väljares röstningsalternativ inte längre beror på vilken social grupp de tillhör utan vilka policyer de framför och hur professionaliserade partier väljer att konkurrera. Följaktligen kan partier locka väljare från alla samhällsgrupper och anpassa sig och sin politik till den förändrande arenan. Också innebär det att konventionella partier har blivit mer liknande varandra och kan samarbeta med en bredare skara andra partier (Mair, 1997, s. 86–89, 94–96, 102, 109–119). Även om gamla partipositioner således inte strukturerar partiets policyalternativ, influerar partiets ursprung och bakgrund vad de är samt hurdana policyer de driver och hurdana de motsätter sig. Därför är det viktigt att känna denna bakgrund (Duverger, 1964, s. xxiii; Mair, 1997, s. 21–24).

Förutom ideologier hålls partier ihop av gemensam nytta: ett fungerande partimaskineri gynnar valframgång (Sartori, 2005, s. 19). Enligt Duverger är det dualistiska tvåpartisystemet, där två viktiga etablerade partier konkurrerar om regeringsmakten, det naturliga. Följaktligen beror flerpartisystem – system med flera än två etablerade och relativt stabila partier – enligt honom på överlappning av skiljelinjer och på interna åsiktssplittringar (Duverger, 1964, s. 215–216, 228–230). Mekanismen bakom hur interna åsiktssplittringar leder till flerpartisystem är enkel: när åsikter inom ett parti splittras för mycket, splittras partiet, som splittringen av Europas socialistiska partier till socialdemokratiska och kommunistiska partier visar (Duverger, 1964, s. 230). Överlappning av skiljelinjer beror på att det finns många möjliga politiska skiljelinjer, såsom höger–vänster, kristen–sekulär och centrum–periferi. Eftersom dessa är oberoende av varandra och inte behöver sammanfalla, uppstår rum för flera olika kombinationer av dem och därmed för flera partier (Duverger, 1964, s. 231–234; Lipset & Rokkan, 1967, s. 36–41; Sartori, 2005, s. 299–300).

Höger–vänster är den mest fundamentala och mest viktiga politiska skiljelinjen (Mair, 1997, s. 20, 24–27). På den högra sidan finns bland annat konservativa och liberala partier medan socialdemokratiska, socialistiska och kommunistiska partier traditionellt representerar arbetarklassintressen och formar den politiska vänstern (Lipset & Rokkan, 1967, s. 19–23; Mair, 1997, s. 65).

Socialismen har sina rötter i den industriella revolutionen som skapade behovet av en organiserad arbetarrörelse (Lipset & Rokkan, 1967, s. 19–23; Mair, 1997, s. 160). Till följd av den ryska revolutionen 1917 utvecklades socialismen till socialdemokratiska och kommunistiska partier. Då förband de kommunistiska partierna sig till den internationella revolutionära rörelsen medan de socialdemokratiska partierna integrerades till nationella system (Lipset & Rokkan, 1967, s. 46–50).

Stat–kyrka-skiljelinjen uppstod ur viljan att sekularisera samhället i upplysningens fotspår. Franska revolutionen förstärkte liberalism och den liberala partifamiljen som står för individuell frihet (Zafirovski, 2007, s. 237). Denna frihet innebär såväl liberala policyer i moralfrågor inkluderande religionsfrihet och likvärdighet som någon grad av ekonomisk frihet. Liberala teorier och partier varierar i sin syn på välfärdssamhällets nödvändighet och önskvärdhet (Courtland m.fl., 2018; Ennsner, 2012, s. 161–162).

Å andra sidan har stat–kyrka-skiljelinjen och religiösa identiteter framkallat både katolska och protestantiska religiösa masspartier i Europa, för vilka en fundamental fråga har varit kontroll över

utbildning (Lipset & Rokkan, 1967, s. 15–17; Mair, 1997, s. 160). Vid sidan av den socialdemokratiska partifamiljen har den kristdemokratiska partifamiljen varit en betydlig och mäktig partifamilj i Europa sedan andra världskriget (Keman & Pennings, 2006, s. 95–96). Även konservatism uppstod som en motreaktion till franska revolutionen, om än också som en motreaktion för socialism, för att skydda traditionella värden och privat ägande (Lipset & Rokkan, 1967, s. 19–23; O’Gorman, 2003, s. 127, 149, 171).

Den politiska centern är den punkten där moderata av motsatta tendenser träffas, alltså är centern någonstans mellan extrema och inte någon naturlig och självklar ideologi – därför finns det inte centerpartier i tvåpartisystem (Duverger, 1964, s. 215; Sartori, 2005, s. 116). Centerpartier kan uppstå på två sätt: genom partisplittring och genom att vänsterpartier blir mera konservativa (Duverger, 1964, s. 231, 235). För det första uppstår centerpartier när partier splittras till mindre partier, så att det mindre radikala av de två blir centrist. När ett liberalt parti splittras, blir ett av de nya partierna radikalt och det andra liberalt/centristiskt, och när ett konservativt parti splittras är resultatet ett extremistiskt parti och ett konservativt/centristiskt parti (Duverger, 1964, s. 231). För det andra uppstår centerpartier när samhällen småningom blir mer och mer vänster varmed vänsterpartier blir relativt sett mer höger och nya vänsterpartier grundas (Duverger, 1964, s. 235).

Urban–rural-skiljelinjen som redan existerade under medeltiden men skärptes som resultat av industriella revolutionen har skapat grogrund för agrarpartier i Europa (Lipset & Rokkan, 1967, s. 18–19, 44). Agrarpartier är ändå relativt sällsynta i jämförelse till exempelvis socialdemokratiska partier, och rurala intressen representeras ofta av till exempel kristdemokrater. Ett problem med agrarpartier är att det inte finns en enhetlig agrarklass utan jordbruksarbetare, småägare och storägare har olika intressen. Agrarpartier är vanligen relativt höger, vilket leder till att många jordbruksarbetare i stället röstar på vänsterpartier (Duverger, 1964, s. 236–237; Lipset & Rokkan, 1967, s. 41–45).

Reformation och motreformation lyfte upp tvisten mellan nationell kontra supranationell kyrka och nationellt språk kontra latin. Nationella revolutioner ledde till nationsbyggande och centralisering, varmed skiljelinjen mellan den dominanta kulturen och minoritetskulturer förstärktes. På grund av denna centrum–periferi-skiljelinje kan partier uppstå bland annat på basis av etniska, religiösa och geografiska minoriteter. De representerar typiskt en minoritet som inte vill bli totalt assimilerad i det övriga samhället, men graden av deras ändamål varierar från självständighet till uppmärksammande av särintressen. Minoritetspartier är inte en enhetlig partigrupp även om de har likartade bakgrunder

eftersom relevanta minoriteter och mål varierar (Duverger, 1964, s. 291–292; Lipset & Rokkan, 1967, s. 13–15, 42–50).

Den gröna partifamiljen uppstod på 1970-talet för att öka uppmärksamhet på miljöskydd, kärnvapenavrustning och kärnkraft. Till skillnad från tidigare partifamiljer ville gröna partier ta avstånd från den ekonomiska aspekten av politik och betona annat, även om de senare har börjat inkludera även ekonomiska positioner i sin politik (Meguid, 2005, s. 347–348). Partifamiljen har sitt ursprung i materialism–postmaterialism-skiljelinjen (Inglehart & Norris, 2016, s. 2–3).

Tabell 4.1.1 Sammanfattning av viktiga politiska skiljelinjer och partifamiljer som de har framkallat				
Skiljelinje	Orsak	Frågor	Partifamilj	Står för
centrum–periferi	reformation– motreformation <i>kulturella identiteter, värden</i>	nationell vs. supranationell religion, nationellt språk vs. latin	minoritetspartier, baserade t.ex. på språkliga, etniska, religiösa eller geografiska identiteter, OBS. ingen enhetlig partifamilj	minoriteters intressen, decentralisering
stat–kyrka	nationella revolutioner, franska revolutionen 1789 <i>kulturella identiteter, värden</i>	sekulär vs. religiös kontroll över utbildning	liberala partier (liberalism utvecklades även tidigare)	liberala värden, ekonomisk liberalism
			kristdemokrater	religiösa värden, religiös utbildning
		konservativa partier	tradition, konservativa värden, ägarklassens intressen	
urban–rural (konflikten uppstod redan under medeltiden men fördjupades p.g.a. industriella revolutionen)	industriella revolutionen, ca. 1860–1930 <i>ekonomiska intressen</i>	tariffnivåer för agrikulturella produkter, kontroll över vs. frihet i industriell verksamhet	agrarpartier	rurala intressen, typiskt den jordägande klassens intressen

ägarklass–arbetarklass (även höger–vänster)	den ryska revolutionen 1917, industriella revolutionen, ca. 1860–1930 <i>ekonomiska intressen</i>	arbetarklass vs. ägarklass, integration till demokrati vs. en kommunistisk revolution	kommunister	arbetarklassens intressen(, en kommunistisk revolution)
			socialdemokrater	arbetarklassens intressen, integration till det nationella systemet
materialism–postmaterialism	kulturell förändring <i>kulturella identiteter, värden</i>	materiella vs. postmateriella värden, invandring, miljöskydd, konservativa vs. liberala värden	gröna partier	postmateriella värden, miljöskydd, libertarianism
			högerpopulister	nativism, auktoritarianism, populism
Lipset&Rokkan, 1967, s. 13–56; Inglehart & Norris, 2016, s. 2–3; Hamilton, 2019; Norris, 2005, s. 10; Mudde, 2014, s. 218; O’Gorman, 2003, s. 127, 149, 171; Zafirovski, 2007, s. 237. Egen bearbetning.				

Till en viss grad har höger–vänster-skiljelinjen kunnat absorbera andra skiljelinjer, såsom materialism–postmaterialism och invandring. Högerväljare tenderar att vara mer materialistiska och invandringskritiska medan vänsterväljare i genomsnitt har mer postmaterialistiska och invandringspositiva attityder (Mair, 1997, s. 25–26; Alonso & Claro da Fonseca, 2011, s. 873–874). Eftersom olika skiljelinjer emellertid inte behöver sammanfalla finns det väljare som bryter detta mönster och därmed rum för andra typer av partier (Duverger, 1964, s. 231–234).

I slutet av 1900-talet iakttog Mair en ökande ostabilitet i europeiska väljarkårer och uppgång av nya politiska sakfrågor och nya politiska värdesystem (Mair, 1997, s. 19, 45–46, 77–78). Dessa nya sakfrågor har också lyckats få fotfäste i europeiska parlament (Meguid, 2005, s. 348). Vissa gamla skiljelinjer har försvagats medan nya skiljelinjer har uppstått och blivit mer relevanta (Mair, 1997, s. 48). En viktig förändring har varit högerpopulism, vars tredje våg har slagit kraftigare än någon av de två tidigare (Ennsner, 2012, s. 152; Mudde, 2002, s. 6).

4.2 Högerpopulism – vad är det och vad beror det på?

Enligt Mudde omfattar högerpopulism som ideologi åtminstone följande egenskaper: xenofobisk nativism, auktoritarianistiskt lag och ordning-tänkande samt populism. Dessutom karaktäriseras högerpopulistiska partier av välfärdschauvinism, men den är inte en nödvändig egenskap (Mudde, 2014, s. 218; Mudde, 2002, s. 169–177). Mera om högerpopulism och dess näraliggande ideologier kan läsas i kapitel 3.1.1 Högerpopulism.

Partifamiljer identifieras vanligen på basis av deras ursprung och sociologi, transnationella länkar, policyer och ideologier samt partinamn (Ennser, 2012, s. 152; Jungar & Jupskås, 2014, s. 217–218). Att definiera den högerpopulistiska partifamiljen är svårare än definiering av andra partifamiljer. För det första råder det oenighet om vad det betyder att vara högerpopulistisk, alltså är den högerpopulistiska ideologin inte klar (Ennser, 2012, s. 155–157; Mudde, 2002, s. 10–11; Moffitt & Tormey, 2014). För det andra har högerpopulistiska partier ganska olika ideologiska och organisatoriska ursprung – till skillnad från till exempel socialdemokratiska och gröna partier (Ennser, 2012, s. 152–154). Deras väljarbasar är också tämligen heterogena inom och mellan olika länder. De lockar både unga och gamla, både medelklassväljare och arbetare, både låginkomsttagare och affärsmän (Ennser, 2012, s. 152–154; Greven, 2016 s. 5–6). För det tredje är transnationella länkar mellan högerpopulistiska partier i sin helhet svaga jämfört med andra partifamiljer (Ennser, 2012, s. 154–155; Jungar & Jupskås, 2014, s. 219; Norris, 2005, s. 43–44). Högerpopulister har försökt att samarbeta till exempel i Europaparlamentet, men de har inte kunnat skapa en enhetlig partigrupp eller ett Europarti som andra partifamiljer. (Ennser, 2012, s. 154–155; European Parliament, 2019: 3). För det fjärde brukar högerpopulistiska partier inte vilja beteckna sig själva som högerpopulistiska eller ens som partier – men å andra sidan har de ofta namn som betonar partiets förbindelse med nationen och/eller ”det sanna folket” (Ennser, 2012, s. 156–157; Jungar & Jupskås, 2014, s. 220–221). Enligt Jungar och Jupskås (2014, s. 220) karaktäriseras den högerpopulistiska partifamiljen av *”an authoritarian position on sociocultural issues, a centrist position on socioeconomic issues, contact with like-minded parties and the use of nationalist and/or populist party names”*.

Trots sin heterogena bakgrund och brist på samhörighet är den högerpopulistiska partifamiljen ungefär lika homogen vad gäller policyer som den kristdemokratiska och den konservativa partifamiljen. I jämförelse med andra partifamiljer är den heterogenare än den socialdemokratiska partifamiljen och den gröna partifamiljen men homogenare än den liberala partifamiljen (Ennser,

2012, s. 151, 161–168). Deras policyer och ideologier är tämligen homogena vad gäller invandring, inställning mot EU och miljö kontra ekonomi men ganska heterogena vad gäller ekonomisk politik, decentralisering och liberal–konservativ-skalan. Förutom i fråga om ekonomisk politik har de också i genomsnitt den mest högra positionen av alla partifamiljer: de är kritiska mot invandring och EU, prioriterar ekonomi över miljö, hyser konservativa värderingar och förhåller sig skeptiskt till decentralisering (Ennsner, 2012, s. 161–163).

Orsaker som har angetts till högerpopulism är många. För det första erbjuds förändringar i sociala strukturer som orsak. Dessa omfattar postindustriell ekonomi, ekonomisk kris och arbetslöshet samt invandring och multikulturalisering. För det andra anses denna utveckling ha lett till förändrade mentaliteter: bland annat upplösning av etablerade identiteter, kulturell fragmentering, den sociokulturella skiljelinjens ökade relevans, likhet mellan etablerade partier, vidspridet politiskt missnöje, populär xenofobi och rasism samt en ny politisk dimension som skär genom gamla skiljelinjer. För det tredje anses valregler påverka högerpopulisternas framgångsmöjligheter så att ett proportionellt valsysteem gynnar högerpopulism. Dessa faktorerers förklaringskraft varierar (Norris, 2005, s. 9–19).

Högerpopulism har sitt ursprung i libertär–auktoritär-skiljelinjen eller i materialism–postmaterialism-skiljelinjen (Ennsner, 2012, s. 153; Inglehart & Norris, 2016, s. 2–3; Norris, 2005, s. 130–134). Högerpopulistiska partier växer som en motreaktion till tillväxt av vänsterlibertära partier och postmaterialistiska värden som kosmopolitism, multikulturalism, miljöskydd, mänskliga rättigheter och jämställdhet. Därmed ses högerpopulism som en följd av en kulturell tillbakagång (Inglehart & Norris, 2016, s. 2–3; Norris, 2005, s. 10, 130–134).

Högerpopulister vinner röster av missnöjda människor, människor som ser sig själva som förlorare i det moderna samhället och som har blivit besvikna på etablerade politiska partier (Inglehart & Norris, 2016, s. 2–3; Mair m.fl., 2004, s. 273; Mudde, 1996, s. 273; Norris, 2005, s. 192–193). För det första uppfattar speciellt vita män, lågutbildade och äldre människor att den rådande sociokulturella utvecklingen har försämrat deras position i samhället. Missnöje är här alltså en följd av postmaterialistiska värden och deras tillämpning och synlighet i samhället. För det andra antas ekonomisk ojämlikhet medverka på högerpopulismens framgång. Missnöje spelar en roll även i denna förklaring: missnöjt folk kan relativt lätt fås att tro på att eliter eller invandrare berövar deras välstånd, arbetsmöjligheter och offentliga tjänster. Till följd därav är det knappast överraskande att män, äldre

människor, lågutbildade människor, etniska majoriteter och även småföretagare i genomsnitt är benägna att rösta på högerpopulister än andra grupper (Inglehart & Norris, 2016, s. 2–4; Norris, 2005, s. 138). Fenomenet förstärks av att moderna catch-all-partier liknar varandra tämligen mycket. Därmed har det blivit svårare att nå social förändring genom etablerade partier och se skillnader mellan dem samt lättare att bli besviken på alla etablerade partier (Mair, 1997, s. 114–119, 130–136)

Att rösta högerpopulistiskt kan vara en protest, och missnöje med olika politiska, kulturella och ekonomiska omständigheter är också ett bärande tema i högerpopulistisk politik (Greven, 2016, s. 4–5; Norris, 2005, s. 149–151). När man är missnöjd med något som man kan välja eller välja bort, som till exempel ett parti, har man två alternativ: sorti eller protest. Medan man kan välja bort ett parti som man är missnöjd med är det betydligt svårare att välja bort en stat. Därför återstår protest som det enda verksamma medlet att söka ändring när man är missnöjd med hela det politiska systemet (Hirschman, 1972, s. 17–18, 27–28, 42). Att förändra ett parti inifrån är kostsamt och resultatet är osäkert, och att konventionella partier är finansierade med offentliga medel gör det ännu svårare (Hirschman, 1972, s. 27–28, 42, 78; Mair, 1997, s. 114–119). Att göra en sorti från etablerade partier och rösta på högerpopulistiska partier erbjuder däremot ett kostnadseffektivt sätt till de missnöjda att kanalisera sin protest mot det politiska systemet (Hirschman, 1972, s. 42, 78, 115).

Brist på socialt kapital, vilket innebär förbindelser mellan människor, sociala nätverk och normer av reciprocitet och tillit som sociala nätverk och förbindelser utvecklar, antas vara en orsak för högerpopulism (Norris, 2005, s. 151–165; Putnam, 2000, s. 19). Enligt Putnam har socialt kapital minskat drastiskt i USA (Putnam, 2000, s. 31, 48–49, 65–66, 80–81, 93, 99–101, 106, 108, 124–127, 134–147). Andra menar att speciellt vissa aspekter av socialt kapital, som till exempel tillit till politiska institutioner, har minskat också i Europa (Mikucka & Sarracino, 2017). På individnivån verkar brist på socialt kapital öka benägenheten att rösta högerpopulistiskt (Norris, 2005, s. 151–165). Detta kan bero på att socialt kapital och socialt deltagande ökar människors lycklighet, medan isolering minskar den (Putnam, 2000, s. 333–335). Brist på socialt kapital kan också tänkas påverka högerpopulism också genom att minska empatiförmåga (Norris, 2005, s. 151–165, särskilt s. 152). Enligt Putnams resultat är människor som deltar i medborgerliga aktiviteter såsom klubbmöten och informella träffar med vänner också benägna att visa omsorg för den generaliserade annan, till exempel volontera eller donera blod eller pengar (Putnam, 2000, s. 120–122, 339–340). Putnam menar att socialt kapital är viktigt bland annat eftersom man inte kan sätta sig i andras skor utan regelbundna kontakter med sina medmänniskor – man tappar alltså empatiförmåga som är viktig för

demokrati och respekt för pluralism (Putnam, 2000, s. 340). Detta betyder inte att regelbundna kontakter eller organisationsaktiviteter alltid säkerställer empatiförmåga eller förstärker demokratiska dygder utan att de har potential att göra så (Putnam, 2000, s. 340–341).

Ökad invandring är en faktor som vissa anser medverka på högerpopulism (Downs, 2011, s. 244–245). Andra hävdar däremot att invandringens volym inte har någon större inverkan på högerpopulistiska partiers popularitet, även om invandringskritik är en central del i högerpopulistisk politik (Norris, 2005, s. 5, 173–174, 185–187).

Vad gäller valsystemets inverkan, anses det proportionella valsystemet inte orsaka högerpopulistiska tendenser i väljare utan endast möjliggöra deras etablissemang i partisystemet (Norris, 2005, s. 112–114, 199, 202). Kanske den starkaste ”lagen” som finns i statsvetenskaper är den så kallade Duvergers lag: majoritära valsystem i en omgång tenderar att producera tvåpartisystem medan proportionella valsystem och majoritära valsystem i två omgångar gynnar flerpartisystem (Duverger, 1964, s. 217, 239). Som Sartori poängterar, är antalet relevanta partier det viktiga, inte antalet existerande partier (Sartori, 2005, s. 105–113) I ett majoritärt valsystem är det svårt för nya och högerpopulistiska partier att slå genom och få inflytande, än mindre konsolidera sin ställning (Duverger, 1964, s. 217–228; Norris, 2005, s. 112–114, 199, 202). I ett majoritärt valsystem är det därmed svårt för nya och högerpopulistiska partier att slå genom och få inflytande, än mindre konsolidera sin ställning (Duverger, 1964, s. 217–228; Norris, 2005, s. 112–114, 199, 202). Också upplösning av etablerade identiteter anses hellre möjliggöra än i sig orsaka högerpopulism (Keman&Pennings, 2006, s. 96).

4.3 Den högerpopulistiska utmaningen: varför reagerar andra partier på högerpopulisternas politik?

En realitet i de flesta av våra nutida demokratier är att väljares lojalitet mot partier minskar. Orsaker till denna utveckling är förändringar i sociala strukturer, strukturell minskning i kohesion, minskad partiidentifikation, förändringar i värdeinriktningar, konkurrens om sakfrågor och sakfrågeägarskap, fluktuation mellan regerings- och oppositionspartier samt partiinstitutionens kris. Därmed är allt flera väljare allt benägnare att byta parti mellan val (Mair, 1997, s. 38–41, 77; Mair m.fl., 2004, s. 1–9; Hirschman, 1970, s. 78). Om partier är medvetna om den minskade partilojaliteten, har de ändå många

möjligheter att reagera på den. De kan till exempel välja att inte agera, utveckla sin interna partiorganisation, rekrytera populära eller flera nya kandidater, rikta sitt budskap till nya väljargrupper, försöka förändra institutionella regler, förändra sina strategier gentemot andra partier och inte minst förändra sina policyer (Mair m.fl., 2004, s. 9–14). Det lönar sig också att uppmärksammas att partier och deras framgång inte är oberoende varandra utan beror delvis på andra partier och relationer mellan partierna inom systemet – speciellt eftersom väljare tenderar att vara ganska stabila i sina generella politiska placeringar (Mair, 1997, s. 28–33; Mair m.fl., 2004, s. 270–272). När väljare byter parti, byter de alltså oftast till ett parti som ligger nära det parti som de tidigare har röstat på (Mair, 1997, s. 80).

På grund av den minskade partiloyaliteten kan partier inte lita på att deras väljare fortsätter att rösta på dem oavsett vad de gör. Därmed blir det allt viktigare att lyssna på väljaropinionen i stället för partimedlemmar (Mair m.fl., 2004, s. 264–266). När andra partier utmanas av högerpopulister, har de således incentiv att öka invandringsfrågornas relevans på sina agendor och att anamma mera invandringskritiska attityder för att inte tappa väljare. Å andra sidan ökar invandringsfrågans ökade relevans risken för andra partiers valförluster om högerpopulister ändå ses som det mest kompetenta inom invandringspolitik (Alonso & Claro da Fonseca, 2011, s. 867–869; Downs, 2011, s. 244–246, 259–260; Norris, 2005, s. 29). Den högerpopulistiska utmaningen gäller både konservativa, kristdemokratiska och socialdemokratiska partier, alla av vilka kan reagera på utmaningen. Särskilt socialdemokratiska partier har emellertid lidit av förluster i val (Alonso & Claro da Fonseca, 2011, s. 867–869; Downs, 2011, s. 244–246, 259–260; Greven, 2016, s. 6).

Med konventionella partier menas partier på center–höger och center–vänster, alltså såväl konservativa, kristdemokratiska och liberala som socialdemokratiska partier. Nischpartier har däremot sitt ursprung i annat än den traditionella ekonomiska axeln, till exempel i miljö- eller invandringsfrågor. Även om nischpartier också kan ta ställning till andra frågor än sitt kärnområde och ofta gör så, uppfattas de ändå ofta som enfrågerörelser. Eftersom de betonar nya frågor som nödvändigtvis inte sammanfaller med äldre skiljelinjer lockar de väljare från många håll. Högerpopulister lyckas till exempel locka vänsterväljare vid sidan av högerväljare på grund av sin invandringspolitik. Eftersom nischpartier inte har någon möjlighet att dra nytta av gamla partiloyaliteter måste de också lita på synlighet och relevans av sina egna hjärtefrågor (Meguid, 2005, s. 347–348).

De Vries med flera (2010) har studerat longitudinellt med hjälp av Party Manifesto Project om förändringar i väljaropinionen påverkar partipositioner. Enligt deras resultat influeras stora konventionella partier – såsom konservativa, kristdemokratiska och socialdemokratiska partier – av förändringar i hela väljarkårens preferenser medan nischpartier – till exempel gröna och högerpopulistiska partier – influeras av förändringar i sina egna väljares preferenser (De Vries m.fl., 2010, s. 275, 279, 284, 288–289). Därmed kan man anta att ju större andel av väljarkåren hyser högerpopulistiska åsikter, desto mer sannolikt reagerar de konventionella partierna på dem.

Medan till exempel Duverger (1964) betonar strukturella faktorer i sina förklaringar om varför vissa partier blomstrar och andra vissnar, lyfter andra forskare, såsom Downs, Mair och Meguid, upp betydelsen av aktörer. Enligt tankegången är partier rationella aktörer som kan välja sina policypositioner för att locka väljare som primärt strävar efter att maximera sitt egenintresse (Mair, 1997, s. 158–159; Meguid, 2005, s. 347–348; Sartori, 2005, s. 289; van Spanje, 2010, s. 566). Aktörteorier stöds av att statiska institutioner inte kan förklara variation i partiets röstandelar över tid (Meguid, 2005, s. 347–348). Partier som institutioner har två inbyggda mål – att överleva och att ha framgång, vad de än innebär för ett enskilt parti – och som aktörer försöker de sitt bästa för att nå dessa mål (Mair m.fl., 2004, s. 264–265; Sartori, 2005, s. 290–292). En viktig poäng är att framgång också kan handla om annat än röster, som till exempel att få genomslagskraft för partiets ideologi (Sartori, 2005, s. 291–297).

När väljare funderar på sina röstningsbeslut överväger de vilket parti som bäst kan driva de ärenden som de betraktar som de mest relevanta. Inte bara policypositioner utan också sakfrågornas relevans och relevansordning samt uppfattad kompetens spelar alltså roll. Om en väljare till exempel betraktar invandring som den allra mest relevanta sakfråga, väger partiets invandringspolitik tyngre än något annat politikområde (Sartori, 2005, s. 292–297, 302–305; van Spanje, 2010, s. 566). Såväl nischpartier som konventionella partier brukar selektivt betona några områden, sina hjärtefrågor, och därmed öka dessa områdets synlighet och relevans och vinna associativt ägarskap – bli förknippade av väljarkåren med en sakfråga – och konkurrensbaserat ägarskap av dem – bli uppfattade som (det mest) kompetent(a) på området. Om andra partier reagerar på den högerpopulistiska utmaningen, har de en möjlighet att vinna stort men riskerar samtidigt att öka högerpopulisternas väljarstöd, bemöta interna splittringar och tappa väljare (Meguid, 2005, s. 348–349; van de Wardt, 93, 95–97).

Rationella konventionella partier har tre möjliga sätt att agera när ett nischparti lyfter upp ett sakområde: den anpassande strategin, den antagonistiska strategin och den nedsättande strategin. Den sistnämnda strategin betyder att partier ignorerar ämnet såvitt det går för att signalera väljarkåren att ämnet och därmed nischpartiet saknar relevans. De två första strategierna utnyttjar däremot den ökade uppmärksamheten på ämnet och vidare ökar dess relevans. Den anpassande strategin innebär att det konventionella partiet uttrycker åsikter som liknar nischpartiets policyer för att konkurrera med nischpartiet om väljare och sakfrågeägaskap. Den antagonistiska strategin går ut på att opponera nischpartiets attityder för att taktiskt öka nischpartiets popularitet på ett konkurrerande konventionellt partis bekostnad. Enligt Meguids teori om det strategiska valet beror den valda strategin på om nischpartiet är ett större elektoralt hot till partiets viktigaste motståndare eller partiet självt. Om partiet antagligen har mer att förlora än sin viktigaste konventionella konkurrent väljer partiet enligt Meguid den anpassande strategin medan om konkurrenten har mer att förlora väljs den antagonistiska strategin. (Meguid, 2005, s. 348–351; van de Wardt, 2015, s. 93, 95–97). Enligt teorin skulle konservativa, kristdemokratiska och socialdemokratiska partier alltså anamma högerpopulistiska ståndpunkter om de antagligen riskerar att tappa flera väljare till högerpopulistiska partier än den viktigaste konventionella motståndaren, oftast antingen det socialdemokratiska eller det konservativa/kristdemokratiska partiet i samma land. Teorin sammanfattas i Tabell 4.3.1 och Tabell 4.3.2 nedan.

Tabell 4.3.1 Förväntade effekter av konventionella partiers strategier (isolerade)				
<i>Strategi</i>	<i>Mekanism</i>			<i>Nischpartiets valframgång</i>
	<i>Sakens relevans</i>	<i>Position</i>	<i>Sakfrågeägarskap</i>	
<i>Nedsättande</i>	minskar	ingen förändring	ingen effekt (stannar hos nischpartiet)	minskar
<i>Anpassande</i>	ökar	närmar sig nischpartiet	flyttas till det konventionella partiet	minskar
<i>Antagonistisk</i>	ökar	avlägsnar sig nischpartiet	nischpartiets ägarskap förstärks	ökar
Meguid, 2005, s. 350				

Tabell 4.3.2 Förväntade effekter av konventionella partiers strategiska kombinationer för nischpartis valframgång			
	Konventionellt parti B		
Konventionellt parti A	<i>Nedsättande</i>	<i>Anpassande</i>	<i>Antagonistisk</i>
<i>Nedsättande</i>	Nischpartiet förlorar	Nischpartiet förlorar	Nischpartiet vinner
<i>Anpassande</i>	Nischpartiet förlorar	Nischpartiet förlorar	Om $A > B$, nischpartiet förlorar
			Om $B > A$, nischpartiet vinner
<i>Antagonistisk</i>	Nischpartiet vinner	Om $B > A$, nischpartiet förlorar	Nischpartiet vinner
		Om $A > B$, nischpartiet vinner	
Meguid, 2005, s. 350			

En viktig poäng i Meguids teori är att nischpartier brukar kunna öka deras hjärtefrågas relevans, oavsett om de lyckas i val eller inte (Meguid, 2005, s. 350, 357–358). Det enda undantaget är när konventionella partier lyckas föreställa saken som irrelevant vilket innebär att de varken behöver anamma nischpartiets positioner eller tåla nischpartiets ökade stöd (Meguid, 2005, s. 350). Om sakfrågans relevans däremot ökar, blir nischpartiets policyer populärare, antingen genom att nischpartiet ökar i stöd eller genom att åtminstone ett konventionellt parti börjar driva liknande policyer, eller bådadera (Meguid, 2005, s. 350, 357–358).

Meguid har forskat kring sin teori och fått relativt starkt stöd för den genom en poolad tidsserie- och tvärsnittsanalys av 30 västeuropeiska gröna eller högerpopulistiska partiers utveckling och framgång samt konventionella partiers strategier i nationella val i 17 länder mellan 1970 och 2000 (Meguid, 2005, s. 351–355). Vidare visar hennes resultat att konventionella partier vanligen väljer den nedsättande strategin när ett nischparti först kommer in på spelet men känner senare ett behov att byta till en aktivare strategi (Meguid, 2005, s. 355–357). Van de Wardt har gått vidare och studerat om regeringsställning påverkar partiers val av strategi – om partier väljer att ignorera nischpartiets viktiga sakområde eller försöker att vinna sakfrågeägarskap på det. Enligt hans resultat brukar konventionella

partier i oppositionsställning reagera på nischpartier medan konventionella partier i regeringsställning först brukar reagera på opponerande konventionella partier (van de Wardt, 2015, s. 93, 95–97, 99, 115).

4.4 Högern eller vänstern?

Det finns tre stora etablerade konventionella partifamiljer i Europa: konservativa partier, kristdemokrater och socialdemokrater (Keman & Pennings, 2006, s. 95–96). Alla av dessa utmanas av högerpopulister som vinner mandat, men utmaningen är olika för olika partifamiljer.

När väljare byter parti, byter de vanligast mellan partier som står nära varandra på den politiska kartan (Mair, 1997, s. 80). Enligt forskning är konservativa och kristdemokratiska partier mer liknande högerpopulistiska partier både på vänster–höger-skalan och på materialism–postmaterialism-skalan än vad socialdemokratiska partier är (Coffé m.fl., 2016, s. 823–832). Därför kan man anta att de är särskilt känsliga att förlora väljare till högerpopulister.

Trots närheten av konservatism, kristdemokrati och högerpopulism och den teoretiska risken för den konventionella högern att tappa väljare, verkar socialdemokratiska partier ha lidit särskilt mycket av högerpopulistisk framgång (Downs, 2011, s. 244–246, 259–260; Greven, 2016, s. 6). De står emellertid inför en dubbel utmaning när de utmanas av högerpopulister och därför lär det vara svårare för dem att välja att anamma invandringskritiska attityder trots att de har förlorat väljare för högerpopulister. Socialdemokratiska partiets väljarkårer består vanligen av både sociokulturellt liberala högutbildade och arbetarklass, två väljargrupper med olika intressen. Därför riskerar de att förlora väljare oavsett vad de gör, vilket ska göra dem ovilligare att reagera. Om socialdemokrater inte är tillräckligt invandringskritiska riskerar de att tappa sina lågutbildade och missnöjda så att de hellre väljer högerpopulister. Om de däremot driver för invandringskritisk politik är deras sociokulturellt liberala väljare benägna att byta till exempelvis liberala gröna partier (Alonso & Claro da Fonseca, 2011, s. 868). Därför kan det antas att de inte är villiga att göra stora förändringar i sin politik, eller att förändringar sker åt bägge hållen på grund av olika lösningar till den dubbla utmaningen.

Dessutom antas högern ofta ha sakfrågeägarskap över invandring, alltså antas de bli uppfattade som mera trovärdiga i invandringsfrågor än sina konkurrenter på vänster (Alonso & Claro da Fonseca, 2011, s. 867). Också Meguid påpekar att partier endast kan välja sådana strategier som inte minskar tillit till dem och måste således vara konsekventa i sin politik. Detta är så eftersom strategival måste följas av väljares förändrade uppfattningar av policypositioner, sakfrågans relevans och sakfrågeägarskap för att vara effektiva – annars förlorar partiet (Meguid, 2005, s. 351). Om socialdemokraterna alltså inte kan vinna sakfrågeägarskap över invandring och inte betraktas som ett trovärdigt alternativ för väljare som prioriterar invandringsfrågor, förlorar de möjligen sina invandringskritiska även om de förändrar sin politik (Alonso & Claro da Fonseca, 2011, s. 867–868). Därmed är den konventionella högern teoretiskt i en bättre ställning att konkurrera med teman som invandring, nationalism och xenofobi eftersom deras utsagor och positioner sannolikare uppfattas av väljare som vettiga och trovärdiga.

4.5 Tidigare forskning: hur svarar andra partier på den högerpopulistiska utmaningen?

Partiers reaktioner på den högerpopulistiska utmaningen har studerats en del men resultaten är inkonsekventa och delvis bristfälliga. Därtill täcker de flesta studier inte de närmaste åren eller en bred skara länder vilket utesluter en betydlig mängd möjliga fall. Ett antal forskare har visat att högerpopulismen har influerat andra partiers policyer och diskurs samt även nationella partisystem (Norris, 2005, s. 263–270; Mudde, 2014, s. 217, 219; Mair, 1997, s. 53; van Spanje, 2010, s. 264–265). Å andra sidan argumenteras det också att högerpopulismens inverkan har överdrivits (Alonso & Claro da Fonseca, 2011, s. 865–866; Mudde, 2014, s. 217).

Bland annat Norris (2005) argumenterar att konventionella högerpartier har reagerat mera på högerpopulismens framgång än andra partier. Enligt henne har andra partier och speciellt konventionella partier på center–höger flyttat längre till höger efter ett val där högerpopulister har fått betydligt flera röster eller mandat än tidigare, men endast i proportionella valsystem. Hon har studerat endast fyra fall – Frankrike, Kanada, Norge och Österrike – två av vilka har majoritära valsystem och två proportionella (Norris, 2005, s. 263–270).

Van Spanje (2010) har studerat genom multivariat tvärsnittsanalys om och hur högerpopulisternas valframgång har påverkat andra partiers positioner i invandringspolitik. Enligt hans hypoteser är 1) andra partier desto mer invandringskritiska ju större valframgång högerpopulister har, 2) högerpartier mer känsliga för den högerpopulistiska utmaningen än vänsterpartier, 3) oppositionspartier mer känsliga för den högerpopulistiska utmaningen än regeringspartier och 4) gröna och (ex-)kommunistiska partier mindre känsliga än andra partier (van Spanje, 2010, s. 567–569). Hans resultat bekräftar endast hypoteser 1 och 3, medan hypoteser 2 och 4 inte får något stöd. Högerpopulister verkar enligt honom alltså skärpa speciellt oppositionspartiernas invandringspolitik, oavsett deras placering på partikartan, medan regeringspartier inte påverkas till någon större grad. Därtill verkar det inte göra någon skillnad till invandringspolicyer om partier gör regeringssamarbete med högerpopulister. Intressant nog går van Spanjes resultat således emot Norris tes om att speciellt den konventionella högern är känslig för högerpopulistisk inverkan (van Spanje, 2010, s. 575–580). Van Spanjes data täcker dock endast åren 1990–2004, alltså kan resultatet vara föråldrat i och med att många länder som nuförtiden har starka högerpopulistiska partier inte hade sådana ens i slutet av undersökningsperioden (van Spanje, 2010, s. 570). Det är också svårt att dra slutsatser om orsaksriktning med tvärsnittsdata (Bryman, 2018, s. 84–85; van Spanje, 2010, s. 567–569).

Coffé, Immerzeel och Lubbers (2016) har studerat relationen mellan högerpopulism och andra partier lite närmare nutid.² Vid sidan av invandringspolitik omfattar deras studie fyra andra högerpopulistiska kärnområden: nationalism och lag och ordning samt stilrelaterade anti-etablissemang-image och populism. Dessutom inkluderas också Östeuropa, till skillnad från de flesta studier på området. Deras analys visar att neokonservativa, konservativa och kristdemokratiska partier, alltså högerpartier, står närmast högerpopulister vad gäller ideologiska frågor invandring, nationalism och lag och ordning. Vad gäller anti-etablissemang-image formar resultaten dock en hästskomodell: högerpopulister, neokonservativa och socialister/kommunister är allra starkast anti-etablissemang. Högerpopulister kännetecknas allra starkast av populism, följda av neokonservativa och konservativa, medan liberala och gröna partier är minst populistiska. I Västeuropa liknar andra partier högerpopulister desto mer ju starkare högerpopulistiska partier är i invandrings- och lag och ordningsaspekter, men mönstret gäller inte Östeuropa eller andra tre studerade aspekter. Därtill visar analysen att framgångsrika

² De har använt data från Expert Judgement Survey for European Political Parties från år 2010.

partier i genomsnitt liknar högerpopulister mer än icke-framgångsrika. Analysen saknar dock tidsaspekten, alltså kan det inte dras någon slutsats om att högerpartier är mer invandringskritiska, nationalistiska eller auktoritära *på grund av* högerpopulister (Coffé m.fl., 2016, s. 823–832).

Även enligt Heinze (2018) har högerpopulism kunnat influera andra partiers politik, efter att högerpopulister först har vunnit kraftigt i val och sedan samarbetats med. Det enda undantaget i hennes studie som inkluderar de nordiska länderna förutom Island är Sverige, där högerpopulister konsekvent har exkluderats av andra riksdagspartier. Enligt hennes resultat verkar invandringsfrågans ökade relevans och andra partiers valförluster öka andra partiers benägenhet att välja anpassande strategier mot högerpopulister. Även om högerpartier har samarbetat med högerpopulistiska partier betydligt mer än vänsterpartier, har både höger- och vänsterpartier enligt Heinze anammat mer högerpopulistiska policyer. Heinze saknar emellertid en statistisk analys som skulle kunna visa vilka partier som har förändrats mest (Heinze, 2018, speciellt s. 303–305).

Å andra sidan visar Alonso och Claro da Fonseca (2011) att invandringsfrågor blev relevanta och partiernas invandringspolitik striktare under perioden 1975–2005 även i sådana länder där det inte fanns extrema högerpartier. I sin studie använder de data från Comparative Manifestos Project och jämför partifamiljer i 18 västeuropeiska länder³ mellan 1975 och 2005 (Alonso & Claro da Fonseca, 2011, s. 865–866, 877). Enligt deras analys har konservativa och särskilt kristdemokratiska partier egentligen mer invandringskritiska attityder i länder utan högerextrema partier snarare än i länder med högerextremistiska partier. Dessutom har konventionella vänsterpartier enligt deras studie skärpt sin invandringspolitik ungefär lika mycket som konservativa partier (Alonso & Claro da Fonseca, 2011, s. 875–876, 880–881). Resultaten är emellertid inte heltäckande i och med att standardavvikelser är stora och signifikansnivåer låga – skillnader inom partifamiljer är alltså betydliga och minskar resultatens generaliserbarhet. Därtill är data så pass gamla att många nutida fall inte har kunnat studeras. Den tyngsta kritiken handlar emellertid om orsaksriktningen: studien anger inte om konservativa och kristdemokratiska partier utan högerpopulistiska konkurrenter har blivit mer invandringskritiska på grund av brist på högerpopulistiska konkurrenter eller om

³ Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Förenade Kungariket, Grekland, Irland, Island, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Portugal, Schweiz, Spanien, Sverige, Tyskland och Österrike

högerpopulistiska partier har uppstått eftersom den konventionella högern inte har varit tillräckligt invandringskritisk (Alonso & Claro da Fonseca, 2011, särskilt s. 876–877).

Även Downs (2011) har visat att också socialdemokrater kan reagera på den högerpopulistiska utmaningen. Hans studie saknar dock jämförelse mellan socialdemokraterna och den konventionella högern och fokuserar sig på väljaråsikter snarare än partipositioner.

4.6 Hypotesbildning

Att förändra ett partisystem i sartorianska termer är väldigt svårt. Därför är det inget under att Mudde (2014) drar slutsatsen att högerpopulistiska partier vanligen inte förändrar partisystem, trots sin valframgång, ökad influens och regeringsställning i vissa länder (Mudde, 2014, speciellt s. 222–223; om partisystem Sartori, 2005, s. 116–128, 154–178 och även Mair, 1997, s. 215). Norris teori om högerpartiers speciella benägenhet att flytta sig längre till höger verkar inte heller få starkt stöd. Däremot tycker de flesta – men inte alla – forskare att andra partier verkligen reagerar på den högerpopulistiska utmaningen (Alonso & Claro da Fonseca, 2011, s. 875–876, 880–881; Coffé m.fl., 2016, s. 823–832; Heinze, 2018, s. 303–305; Norris, 2005, s. 263–270; van Spanje, 2010, s. 575–580). Tidigare studiers resultat sammanfattas nedan i Tabell 4.6.1.

Tabell 4.6.1 Sammanfattning av tidigare studier		
Studie	Har andra partier påverkats av högerpopulister?	Har konservativa och kristdemokratiska partier reagerat mest?
Norris, 2005	ja	ja
van Spanje, 2010	ja	nej
Coffé m.fl., 2016	?	?
Heinze, 2018	ja	?
Downs, 2011	ja	?
Alonso & Claro da Fonseca, 2011	nej	nej

Överlag ter det sig klart att ämnet måste studeras vidare för att förstå fenomenet. Eftersom de flesta studier tyder på att högerpopulister har påverkat andra partier, bland annat konservativa och kristdemokratiska partier, hypotiserar jag att så är fallet. Vad gäller frågan om vilka partier som har reagerat mest är tidigare resultat ännu mer inkonsekventa. Eftersom Alonso och Claro da Fonseca saknar statistisk analys av orsaksriktningen måste deras studie egentligen uteslutas ur jämförelsen. Därefter stöder en studie (Norris, 2005) det antagande att den konventionella högern är benägnast att reagera medan alla konventionella partier reagerar i lika stor utsträckning enligt en annan studie (van Spanje, 2010). Teoretiskt torde den konventionella högern emellertid reagera mest eftersom konservativa och kristdemokratiska partier liknar högerpopulisterna mest vad gäller invandringsfrågornas synlighet och invandringspositioner och benägnaste att ingå i en regering med dem fastän socialdemokrater tappar väljare till högerpopulister (Alonso & Claro da Fonseca, 2011, s. 867–869, 873). Därför hypotiserar jag i Norris fotspår att kristdemokratiska och konservativa partier reagerar mest på den högerpopulistiska utmaningen. Därmed är min undersökning en teoriprovande studie med de följande hypoteserna:

Hypotes 1: Högerpopulismens framgång har påverkat andra partier i europeiska flerpartisystem.

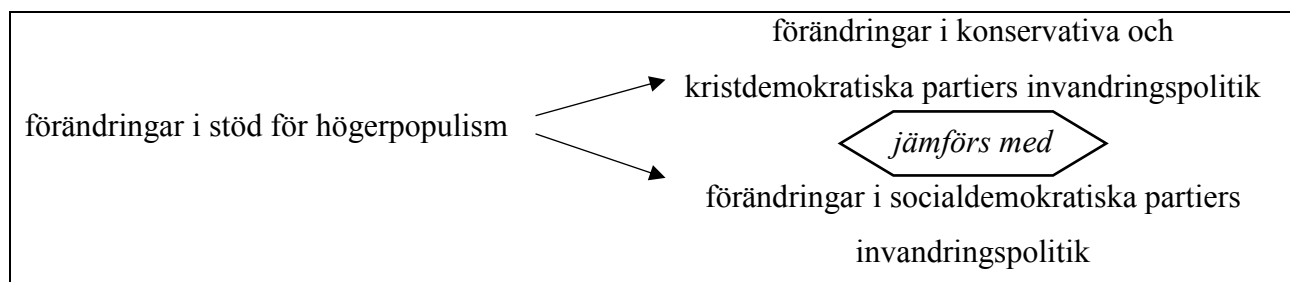
Hypotes 2: Konservativa och kristdemokratiska partier reagerar mera på ökat väljarstöd för högerpopulister än vad socialdemokratiska partier gör.

5 Metod och material

5.1 Forskningsdesign

Syftet med min avhandling är att ta reda på om det finns ett kausalt samband mellan högerpopulismens framgång och andra partiers invandringspolitik samt om det finns skillnader mellan partifamiljer. För att göra detta måste jag jämföra olika fall med olika stora högerpopulistiska partier och olika öknings i högerpopulistiskt väljarstöd, vilka formar studiens oberoende variabel. Jag ska jämföra såväl förändringar i konservativa, kristdemokratiska och socialdemokratiska partiers invandringspolitik mellan system med olika stora högerpopulistiska utmaningar som förändringar i konservativa och kristdemokratiska partiers invandringspolitik och förändringar i socialdemokratiska partiers invandringspolitik. Det centrala är alltså om och hur mycket de olika partifamiljerna förändras, inte hur invandringskritiska de sist och slutligen är i olika system.

Figur 5.1.1 Forskningsdesign

Eftersom förändringen och dess orsaker är centrala i min undersökning ska jag tillämpa en kvasiexperimentell forskningsdesign. Kvasiexperimentell design innebär att effekten av naturliga händelser studeras och jämförs med en kontrollgrupp. Till skillnad från ett riktigt experiment är samplet alltså inte slumpmässigt allokerat till experiment- och kontrollgrupper utan grupperna formas på basis av naturlig variation i den oberoende variabeln (de Vaus, 2001, s. 58–59). Genom att använda paneldata där det finns mätningstillfällen både före och efter förändringar i stöd för högerpopulism kan jag säkerställa förändringars riktning: att högerpopulistisk framgång föregår förändringar i andra partiers invandringspolitik och inte tvärtom. Detta är designens absoluta styrka jämfört med de flesta tidigare studier som opererar med tvärsnittsdesign och därmed inte kan avgöra om högerpopulistisk framgång beror på eller medverkar vissa policyer (van Spanje, 2010, s. 567 – 569; Coffé m.fl., 2016, s. 823–832; Alonso & Claro da Fonseca, 2011, s. 865–866, 875–877, 880–881).

I praktiken går min forskningsdesign ut på att samla in data om högerpopulistisk framgång och partiets invandringspositioner från ett antal länder (fall). Därefter undersöks det om det finns en korrelation mellan förändringar i stöd för högerpopulism och invandringspositioner. Om högerpopulister ökar i stöd, antas åtminstone konventionella högerpartiers invandringspositioner alltså skärpas, oberoende av partiets ursprungliga positioner. Det kan väl hända att andra partier är mer invandringskritiska i system utan betydande högerpopulistiska partier eftersom det finns mindre utrymme för högerpopulister att konkurrera i sådana system. Det väsentliga är om andra partiets positioner förändras efter att högerpopulister vinner mark – då blir hela systemet mer invandringskritiskt som följd av en högerpopulistisk utmaning.

Samplet i ett naturligt experiment är inte slumpmässigt allokerat till experiment- och kontrollgrupper utan grupperna formas på basis av variation i den oberoende variabeln (de Vaus, 2001, s. 58–59). Där ligger både designens största styrka och dess största svaghet jämfört med en vanlig experimentell design. Den ekologiska validiteten i ett naturligt experiment blir högt eftersom forskare inte ingriper i den naturliga situationen – partier agerar i en riktig i stället för en konstlad kontext (Bryman, 2018, s. 72–74, 77–79, 84–85). Den interna validiteten blir emellertid ifrågasättbar i en kvasiexperimentell design eftersom det är svårt att säkerställa att grupper är tillräckligt likadana i relevanta avseenden och inga okontrollerade variabler vrider resultaten (Bryman, 2018, s. 84–85; de Vaus, 2001, s. 58–59). Hur jag tänker förbättra den interna validiteten diskuteras i Kapitel 6.4 om dataanalys.

Vad gäller den externa validiteten – om resultaten kan generaliseras till att gälla i andra kontexter – är en kvasiexperimentell design ett ganska bra val. Undersökningen borde inte påverka de studerade partiernas politik alls, och en eventuell effekt borde vara samma för partier med och utan betydande högerpopulistisk utmaning. Risken att bli ett forskningsobjekt existerar dessutom för alla partier, inte bara de partier som är med i denna undersökning, alltså förändrar denna forskning inte partiernas naturliga miljö. Därmed kan resultaten antas gälla ostuderade partier i liknande kontexter. Å andra sidan kan resultaten inte förutsättas gälla även utanför Europa, i tvåpartisystem eller om 50 år eftersom bara europeiska flerpartisystem studeras och politiska system kan förändras (Bryman, 2018, s. 74, 81).

5.2 Val av fall

Ju flera fall man studerar desto pålitligare resultat brukar man få. Emellertid begränsar både antalet relevanta fall och tillgängligheten av data antalet fall som man faktiskt kan studera även i samband med en statistisk undersökning.

För min undersökning är den främsta flaskhalsen tillgängligheten av data om partipositioner. Jag använder data om partipositioner från expertevalueringen Chapel Hill Expert Survey, vars senaste omgång handlar om året 2017.⁴ Chapel Hill Expert Survey 2017 täcker 132 partiers positioner i 14 EU-medlemsländer. De länder vars partier undersöks är Estland, Frankrike, Förenade Kungariket, Grekland, Italien, Nederländerna, Polen, Portugal, Slovakien, Spanien, Sverige, Tjeckien, Tyskland och Ungern (Polk m.fl., 2017, Codebook). Tidigare omgångar täcker alla länder som studerades år 2017 samt flera andra (Bakker m.fl., 2015, s. 148; Hooghe m.fl., 2010, s. 691; Polk m.fl., 2017, Codebook). Dessa andra länder uteslutas dock ur jämförelsen eftersom de saknas från den nyaste omgången som är väsentlig för att kunna inkludera den nyare utvecklingen.

Eftersom högerpopulistiska partier har svårt att slå genom i majoritära valsystem måste Frankrike och Förenade Kungariket – där högerpopulister är starka i Europaparlamentsval men inte i nationella parlamentsval – uteslutas ur jämförelsen (Baker m.fl., 2020; European Parliament, 2019: 1&2; Le Monde, 2017; Norris, 2005, s. 192, 198–199, 202). Också (åtminstone) Grekland och Italien har majoritära element i sina valsystem, men den största delen av riksdagsledamöter väljs ändå proportionellt (Armingeon m.fl., 2019; Dipartimento per gli Affari Interni e Territoriali, 2018; Ministry of Interior, 2019).⁵ Även om EU har bredare kompetens än någon annan internationell organisation kan den inte likställas med en stat i och med att dess kompetenser inte motsvarar en stats kompetenser och måste tillskrivas den av medlemsstater (Moravcsik, 2002, p. 603, 606–608; Reparation for Injuries, 1949). Därmed är nationella parlament de viktigaste legislativa organen och det räcker inte att ett parti representeras bra i Europaparlamentet som väljs genom proportionellt valsystem.

Kristdemokratiska, konservativa och socialdemokratiska partiers policyförändringar formar studiens främsta beroende variabel. Jag slår emellertid ihop konservativa och kristdemokratiska partifamiljer

⁴ Mera om datavalet i Kapitel 6.3.2.

⁵ Italien tillämpade dock ett mestadels majoritärt valsystem 1994–2005 (Armingeon m.fl., 2019).

av främst två orsaker. För det första positionerar dessa två partifamiljer sig på ett likadant sätt på skiljelinjekartan både på vänster–höger-dimensionen och på konservativ–liberal-dimensionen (Camia & Caramani, 2012, s. 61, 69, 73; Duverger, 1964, s. 212; Ennser, 2012, s. 161–162; Keman & Pennings, 2006, s. 106, 121). Båda av dem brukar också stöda etablissemangen, till skillnad från till exempel högerpopulister (Lockhart&Vandermotten, 2000, s. 101–102). För det andra brukar europeiska länder ha antingen ett starkt kristdemokratiskt eller ett starkt konservativt parti men inte båda, alltså om jag bara studerade en av partifamiljerna skulle jag ha betydligt färre fall (Keman & Pennings, 2006, s. 104). Andra forskare har också sammanställt konservativa och kristdemokratiska partier eftersom de bedöms vara nära varandra (Camia & Caramani, 2012, s. 56; Mair & Mudde, 1998, s. 221–222). Därmed finns det med 11 konventionella högerpartier (konservativa/kristdemokratiska partier) och 12 socialdemokratiska partier i samplet, alltså har varje land i samplet ett socialdemokratiskt parti medan endast Ungern saknar ett konventionellt högerparti (Nordsieck, 2020, Polk m.fl., 2017; Rooduijn m.fl., 2019). Eftersom det jämförs de stora paneuropeiska partifamiljerna som nästan utan undantag finns representerade i varje land i samplet kan man bättre spåra om eventuella skillnader i invandringspolitik hellre beror på högerpopulism än andra faktorer (Keman & Pennings, 2006, s. 95–96; Nordsieck, 2020).

Partier identifieras som högerpopulistiska om de kategoriseras som både extremhöger och populistiska av expertevalueringen The PopuList (Rooduijn m.fl., 2019). Evalueringen är sammanfattat av ett antal framstående populismforskare, bland dem Cas Mudde och Matthijs Rooduijn. Enligt kategoriseringen är ett parti extremhöger om det är såväl nativistiskt som auktoritärt, alltså stöder en xenofobisk form av nationalism och ordningens stringenta implementering i samhället genom disciplin, lag och ordningsbaserade policyer. Om partier ställer sig bakom tankemönstret att samhället är tudelat i två homogena och antagonistiska grupper, det rena folket och den korrumperade eliten, och borde styras av folkets allmänvilja klassificeras det som populistiskt. Därmed sammanfaller evalueringen exakt med den använda definitionen av högerpopulism som en kombination av nativism, auktoritarianism och populism (Mudde, 2014, s. 218).

PopuList omfattar inte de allra nyaste partierna som Vox i Spanien. Detta är emellertid inget problem i denna studie eftersom den nyaste omgången av Chapel Hill Expert Survey är från 2017 och därför kan inga nyare fall inkluderas i den empiriska analysen (Rooduijn m.fl., 2019; Zulianello, 2019, s. 4–6).

Partier identifieras som socialdemokratiska, konservativa och kristdemokratiska på basis av Chapel Hill Expert Survey och som de största konventionella höger- och vänsterpartierna i sina länder med hjälp av databasen Parties and Election in Europe. Chapel Hill Expert Survey baserar sin klassificering för det mesta på Derksens klassificering, som utgår från medlemskap eller associering med partifamiljer i Europaparlamentet, Parlgrow-klassificeringar samt självidentifikation (Polk m.fl., 2017). De största partierna i vardera kategorin (konventionell höger och socialdemokratisk) studeras och mindre partier lämnas ut eftersom teorin för det mesta handlar om stora konventionella partier med breda väljarbasar. Alla studerade partier, såväl konservativa, kristdemokratiska, socialdemokratiska som högerpopulistiska, sammanfattas nedan i Tabell 5.2.1.

Tabell 5.2.1 Partierna som ingår i undersökningen			
Land	Högerpopulistiska partier	Det största konventionella högerpartiet	Det största socialdemokratiska partiet
Estland	Eesti Konservatiivne Rahvaerakond (EKRE, Estlands konservativa folkparti)	Isamaa Erakond (I, Fäderneslandet) <i>konservativt</i>	Sotsiaaldemokraatlik Erakond (SDE, Socialdemokratiska partier)
Grekland	Laikós Orthódoxos Synagermós (LAOS, Folklig ortodox samling)	Nea Dimokratia (ND, Ny demokrati) <i>konservativt</i>	Panellinio Sosialistiko Kinima (PASOK, Panhelleniska socialistiska rörelsen)
Italien	Fratelli d'Italia (Fdl, Italiens bröder) Lega Nord (LN)	Forza Italia (FI, Framåt Italien) <i>konservativt</i>	Partito Democratico (PD, Demokratiska partiet)
Nederländerna	Lijst Pim Fortuyn (LPF, Pim Fortuyns lista) Partij voor de Vrijheid (PVV, Frihetspartiet)	Christen Democratisch Appèl (CDA, Kristdemokratisk appell) <i>kristdemokratiskt</i>	Partij van de Arbeid (PvdA, Arbetarpartiet)
Polen	Liga Polskich Rodzin (LPR, Polska familjeförbundet) Prawo i Sprawiedliwość (PiS, Lag och rättvisa)	Platforma Obywatelska (PO, Medborgarplattformen) <i>kristdemokratiskt</i>	Sojusz Lewicy Demokratycznej (SLD, Demokratiska vänsterförbundet)
Portugal	inga högerpopulistiska partier	Partido Popular (CDS-PP, Folkpartiet) <i>konservativt</i>	Partido Socialista (PS, Socialistpartiet)

Slovakien	Pravá Slovenská národná strana (PSNS, ungefär Sann slovakiska nationalistpartiet) Slovenská národná strana (SNS, Slovakiska nationalistpartiet) Sme Rodina (SR, Vi är familj)	Obyčejní Ludia a Nezávislé Osobnosti (OLaNO-NOVA, ungefär Vanliga människor och självständiga personligheter) <i>konservativt</i>	Smer – sociálna demokracia (SMER-SD, Riktning – socialdemokrati)
Spanien	inga högerpopulistiska partier i parlamentet före 2019	Partido Popular (PP, Folkpartiet) <i>konservativt</i>	Partido Socialista Obrero Español (PSOE, Spanska socialistiska arbetarpartiet)
Sverige	Sverigedemokraterna (SD)	Moderaterna (M) <i>konservativt</i>	Socialdemokratiska arbetarepartiet (S)
Tjeckien	Sdružení pro republiku – Republikánská strana Československa (SPR–RSČ, ungefär Förbundet för republiken – tjeckiska republikanska partiet) Svoboda a přímá demokracie (SPD, Frihet och direktdemokrati) Úsvit – Národní koalice (Gryning)	Občanská Demokratická Strana (ODS, Medborgardemokraterna) <i>konservativt</i>	Česká Strana Sociálně Demokratická (ČSSD, Tjeckiens socialdemokratiska parti)
Tyskland	Alternative für Deutschland (AfD, Alternativ för Tyskland)	Christlich Demokratische Union Deutschlands (CDU, Tysklands kristdemokratiska union) <i>kristdemokratiskt</i>	Sozialdemokratische Partei Deutschlands (SPD, Tysklands socialdemokratiska parti)
Ungern	Fidesz – Magyar Polgári Szövetség (Fidesz – ungerska medborgarunionen) ^a Jobbik Magyarországért Mozgalom (Jobbik, Rörelsen för ett bättre Ungern) Magyar Igazság és Élet Pártja (MIÉP, Rättvisa och liv-partiet)	(Kereszténydemokrata Néppárt (KDNP, Kristna demokratiska folkpartiet) ^b <i>kristdemokratiskt</i>)	Magyar Szocialista Párt (MSZP, Ungerns socialistiska parti)
^a sedan 2002, före det <i>konservativt</i>			
^b anses vara ett satellitparti för Fidesz (Batory, 2010, s. 3), ingår inte i CHES, enligt vilken Fidesz är det enda konventionella högerpartiet i Ungern			
Nordsieck, 2020; Polk m.fl., 2017; Rooduijn m. fl., 2019.			

5.3 Datainsamlingsmetod

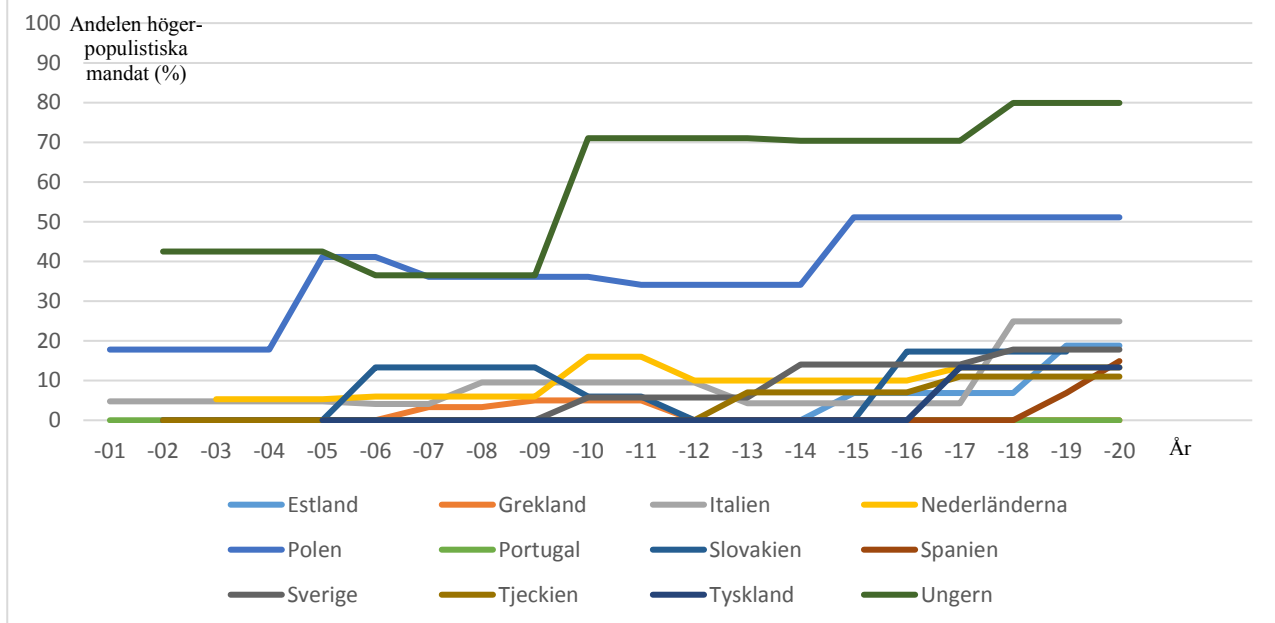
5.3.1 Valdata

Den oberoende variabeln i min studie är stödet för högerpopulism och förändringar i det – det ökade väljarstödet för högerpopulister ska föregå andra partiers policyförändring. Pålitliga data över högerpopulistiska partiers röstandelar finns tillgängliga i länders officiella valstatistik, ibland på engelska men åtminstone på de nationella språken. Högerpopulistiska partier ska identifieras med hjälp av expertevalueringen PopuList som har beskrivits ovan (Rooduijn m.fl., 2019).

Stödet för högerpopulismen varierar stort i både tid och rum, från Portugals inga högerpopulistiska partier till Ungerns nästan fyra femtedelar av mandaten. Värt att märka är också att högerpopulismen ökar i olika länder i olika tidpunkter och minskar i stöd i vissa. Variationen i den oberoende variabeln gör det möjligt att uppskatta om policyförändringar beror på högerpopulism eller till exempel ekonomiskt läge eller allmän värdeförändring. Andelen högerpopulistiska partiers mandat 2001–2020 i länder som ingår i studien sammanfattas nedan i Figur 5.3.1 Andelen högerpopulistiska mandat 2001–2020.⁶

⁶ Källor till figuren: Czech Statistical Office, 2002, 2006, 2010, 2013 och 2017; Der Bundeswahlleiter, 2013, 2017, 2020:1–2; Dipartimento per gli Affari Interni e Territoriali, och 2001, 2006, 2008, 2013 och 2018; Gobierno de España, 2013:1–3; Kiesraad, 2003, 2006, 2010, 2012 och 2017; Ministry of Interior, 2004, 2007, 2009, 2012:1&2, 2015:1&2, 2019; Nemzeti Választási Iroda, 2002, 2010, 2014 och 2018; Országos Választási Iroda, 2006; Państwowa Komisja Wyborcza 2001, 2005, 2007, 2011, 2015 och 2019:1; Rooduijn m. fl., 2019; Riigikogu valimised 2011, 2020; Riigikogu vaimised 2015, 2020; SME, 2002, 2006, 2010, 2012, 2016; Vabariigi valimiskomiskon, 2020:1&2; Valimised, 2019; Valmyndigheten, 2019, 2020:1–4.

Figur 5.3.1 Andelen högerpopulistiska mandat 2001–2020

5.3.2 Chapel Hill Expert Survey

Partiers policypositioner, undersökningens beroende variabel, kan mätas på tre olika sätt: genom frågeundersökningar bland väljarkåren, genom expertundersökningar och genom partiprogram. Den första typen, opinionsundersökningar bland väljarkåren, består av självrapporterade åsikter av partiers anhängare – därmed mäter de egentligen inte vad partier står för utan vad deras väljare tänker och tycker. Partiprogramanalyser är textanalyser som görs antingen helt med mänskligt arbete eller med hjälp av dataprogram, men ett problem med dem är att partiprogram varierar i bredd och stil. Expertundersökningar utgörs av expertevalueringar om olika partiers positioner. Därmed täcker de bredast hurdan politik partier driver (Alonso & Claro da Fonseca, 2011, s. 869; Marks & Steenbergen, 2007, s. 359).

I min analys utnyttjar jag expertundersökningen Chapel Hill Expert Survey. Chapel Hill Expert Survey är en undersökning där ett antal olika experter (mellan 12 och 22 år 2017) evaluerar partier som finns i deras eget land. De flesta studerade länder hör till EU, men det har också studerats andra europeiska länder. Experterna svarar både på specifika EU-frågor och på allmänna frågor om partipositioner och partipolitik. Därefter räknas det medeltal om experternas svar. Även rådata med olika experters evalueringar finns tillgängliga så man kan se ifall det finns stor variation i experternas evalueringar (Polk m.fl., 2017, Codebook).

Expertanalysers validitet har ifrågasatts. Speciellt deras bredd och evalueringars möjligen subjektiva natur väcker ett antal frågor som måste besvaras. Det är möjligt att experter tolkar frågor på olika sätt så att evalueringens reliabilitet och mätningvaliditet brister (Bryman, 2018, s. 72–73; Marks & Steenbergen, 2007, s. 347–349). Möjligheter för olika tolkningar är många. Betraktar man väljarbasen, partiet i regeringen eller partiorganisationen som partiet? Vilka kriterier finns det för en viss tolkning när det gäller sådana vaga etiketter som ”höger” och ”vänster”? Evalueras partiers intentioner eller beteende? Vilken är tidsramen för evalueringarna (Marks & Steenbergen, 2007, s. 348–349)?

Delvis kan expertanalysers potentiella svagheter botas med noga planering och definiering. Det går att definiera mångfacetterade och vaga begrepp som ”parti” och ”höger”, ange en tidsram och explicera om det är aktuellt beteende eller intentioner som studeras (Marks & Steenbergen, 2007, s. 348–349). I CHES har det gjorts så: experter har betts evaluera positionen av nationella partiers ledarskap (ordförande, partipresidium och partiets parlamentsgrupp) under det studerade året, och tvetydiga begrepp har definierats (Polk m.fl., 2017, Sample Survey). Dessutom har alla partier evaluerats av 6–22 individuella experter, beroende på land och omgång, vilket minskar sannolikheten för att en enskild experts åsikter vrider resultatet. Eftersom det är samma experter som evaluerar alla partier i ett land ska speciellt värden inom ett land vara jämförelsebara, även om det möjligen finns lite tolkningsvariation kvar mellan länderna (Bakker m.fl., 2015, s. 148; Hooghe m.fl., 2010, s. 691; Polk m.fl., 2017, Codebook).

Noga planering kan emellertid inte ta bort den grundläggande risken i expertevalueringar: eftersom det är människor som evaluerar finns det alltid rum för tolkning (Marks & Steenbergen, 2007, s. 347, 349). Ansvariga i CHES har dock besvarat denna utmaning. De har kontrollerat standardavvikelseerna i olika experters evalueringar och undersökt om deras resultat är konsekventa med resultat som fås genom andra datainsamlingsmetoder, nämligen Comparative Manifesto Project, European Election Survey samt expertundersökningarna 2003 Benoit-Laver expert survey, 2002 Rohrschneider-Whitefield survey och 1996 Wessels, Kielhorn och Thomassens expertundersökning. Enligt deras analyser är standardavvikelseerna i CHES ganska små – alltså evaluerar experterna partier på ett likartat sätt. Därtill motsvarar resultat i CHES resultat som har fåtts genom andra metoder. Därför bedöms CHES vara ett bra, valid och reliabelt mått på partipositioner i en värld utan perfekta mått (Hooghe m.fl., 2010, s. 687–689, 692–699; Marks & Steenbergen, 2007, s. 359–362).

5.4 Databearbetning

5.4.1 Högerpopulistisk framgång

I studien räknas högerpopulistisk framgång som andelen av högerpopulistiska partiers mandat i nationella parlament eller i tvåkammerssystem parlamentets underhus. Denna operationalisering används främst på grund av tre orsaker. För det första får partier konkret makt genom sina riksdagsledamöter som röstar på riksdagen där majoriteter behövs för att stifta lagar. Ett högerpopulistiskt parti formar ett desto större hot för konventionella partierna ju större andel av riksdagen det kontrollerar. För det andra hänger antalet riksdagsledamöter vanligen ihop med andelen människor som röstar på dem, trots att röstspärrar och andra egenskaper av valsystemet också påverkar, vilket innebär att väljaropinionen påverkar parlamentets sammansättning (Duverger, 1964, s. 281–282). För det tredje omfattar partikategoriseringar endast de partier som har varit tillräckligt framgångsrika i val, till exempel vunnit mandat. Små partier förblir därför okategoriserade, vilket leder till att siffror om andelen röster för högerpopulistiska inte är exakta (Rooduijn m.fl., 2019; Zulianello, 2019, s. 4).

5.4.2 Invandringspolitik

För att operationalisera positioner i invandringspolitik används två mått som finns med i Chapel Hill Expert Survey från och med år 2006. En av dessa handlar om positioner i invandringspolitik som sådan. Den andra gäller positioner i integration av invandrare och asylsökande där assimilering är den ena ändan av skalan och multikulturalism den andra. Frågorna är formulerade på det följande sättet i CHES:

- Position on immigration policy (*Position i invandringspolitik*)
- Position on integration of immigrants and asylum seekers (multiculturalism vs. assimilation) (*position i integration av invandrare och asylsökande (multikulturalism vs. assimilering)*)

På det första måttet får partiet värdet 0 om det helt motsätter sig restriktiv invandringspolitik ("Fully opposed to a restrictive policy on immigration") och värdet 10 om det helt stöder restriktiv invandringspolitik ("Fully in favour of a restrictive policy on immigration"). På det andra måttet får partiet värdet 0 om det är starkt för multikulturalism ("Strongly favors multiculturalism") och värdet 10 om det är starkt för assimilering av invandrare ("Strongly favors assimilation") (Polk m.fl., 2017,

Codebook). De flesta partierna positionerar sig givetvis någonstans däremellan och får värden som ligger någonstans däremellan, men ju högre värden de får desto mer kritiskt de förhåller sig till invandring och multikulturalism.

Därtill kontrolleras hur den relativa relevansen av invandringsfrågorna har ökat. I det här sammanhanget betyder relevans hur viktig en sakfråga är för partiet, hur mycket partiet lyfter upp, betonar och prioriterar en sakfråga. På engelska heter termen *saliency* för vilket det inte finns någon precis översättning men som även skulle kunna översättas med vikt eller betydelse (Cambridge Dictionary, 2020; Svenska Akademiens Ordbok, 2020). Relevansen av invandring och integration av invandrare studeras med hjälp av de följande frågorna som också har undersökts i CHES år 2006, 2010 och 2017 men inte år 2014:

- Importance/saliency of immigration policy for each of the following parties (*Betydelsen/relevansen av invandringspolitik för vart och ett av de följande partierna*)
- Importance/saliency of integration of immigrants and asylum seekers for each of the following parties (*Betydelsen/relevansen av integration av invandrare och asylsökande för vart och ett av de följande partierna*)

Mått av relevansen av invandrings- och integrationsfrågorna kan likaså få värden mellan 0 och 10. Värdet 0 innebär att frågan inte har någon betydelse för partiet i fråga ("No importance") medan värdet 10 innebär att frågan har en stor betydelse för partiet ("Great importance") (Polk m.fl., 2017, Sample Survey).

5.5 Dataanalys

Det är inte alldeles enkelt att dra valida kausala slutsatser från icke-experimentella data eftersom experiment- och kontrollgrupper inte kan allokeras slumpmässigt. Det är särskilt problematiskt att statistiskt kontrollera för variabler som inte kan observeras eftersom regressionsanalyser inte kan kontrollera variabler som inte kan mätas. En lösning är paneldataregression med fasta effekter som används i denna undersökning. Metoden är bra lämpad för att analysera paneldata där den oberoende variabeln varierar mellan mätningstillfällena och den oberoende variabeln kan korrelera med oobserverade variabler (Allison, 2009, s. 2–4).

Den grundläggande idén bakom paneldataregression med fasta effekter är enkel: varje analysenhet används för sin egen kontrollvariabel. I praktiken innebär detta att varje analysenhet jämförs med sig själv innan analysenheters genomsnittliga reaktion för förändringar i oberoende variabler beräknas. Därtill kontrolleras betydelsen av tidsvarierande oberoende variabler som mäts och inkluderas i regressionsmodellen (Allison, 2009, s. 2). Vad gäller denna undersökning betyder det alltså att policypositioner av (det konservativa/kristdemokratiska/socialdemokratiska) partiet samt relevansen av frågorna för det i första hand jämförs med samma partis siffror vid en annan tidpunkt. Eftersom andra partier sannolikt inte är identiska i länder där högerpopulismen är stark och där den är svag är detta det vettiga sättet. Påverkan av stödet för högerpopulism som tidsvarierande oberoende variabel kontrolleras med hjälp av regressionsmodeller.

Paneldataregression med fasta effekter är ett lämpligt sätt att förbättra den interna validiteten i en kvasiexperimentell design. När varje individ i första hand jämförs med sig själv undviks snedvridning som orsakas av samvariation mellan oberoende och okontrollerade variabler. Därmed minskar effekten av den icke-slumpmässiga allokeringen mellan experiment- och kontrollgrupperna (Allison, 2009, s. 2–4). Om det därtill kontrolleras att x (ökat stöd för högerpopulism) föregår y (mer invandrings- eller integrationskritiska policypositioner eller ökad relevans av invandring eller integration) kan orsaksriktningen säkerställas bättre. Den interna validiteten förbättras ytterligare genom att det finns variation i den oberoende variabeln (stödet för högerpopulism) inom och mellan länderna, alltså syns det om andra partier blir mer invandringskritiska även om de inte utmanas av högerpopulister (Bryman, 2018, s. 73, 79).

Paneldataregression med fasta effekter kontrollerar inte för sådana oberoende variabler som varierar i tid men inte mäts eller inte kan mätas – som till exempel förändringar i värderingsklimatet i denna studie (Allison, 2009, s. 2). Speciellt därför är det viktigt att ha med en ”kontrollgrupp”, alltså länder där högerpopulismen inte har vuxit, för att se om en eventuell förändring i den beroende variabeln faktiskt beror på förändring i den oberoende variabeln och inte okontrollerade eller okontrollerbara faktorer.

Det finns två betydliga nackdelar med paneldataregression med fasta effekter jämfört med vanlig regressionsanalys utan fasta effekter. För det första tenderar den förstnämnda att producera betydligt större standardavvikelse och konfidensintervall. Detta beror på att analysenheter i första hand bara jämförs med sig själva, inte både med sig själva och med varandra som i vanlig paneldataregression

utan fasta effekter där parametrarna antas vara randomiserade. För det andra anger analysen inga estimat på tidskonstanta variabler. Dessa nackdelar kan emellertid tolereras i en kvasiexperimentell studie för att undvika snedvridning som orsakas av samvariation mellan oberoende och okontrollerade variabler – med fasta effekter blir resultaten mer tillförlitliga om än de har lägre signifikansnivåer (Allison, 2009, s. 4).

I praktiken räknas paneldataregression med fasta effekter genom att estimeras med minstakvadratmetoden hur mycket en förändring på en procentenhet av stödet för högerpopulism påverkar konservativa och kristdemokratiska respektive socialdemokratiska partiers invandringspolitik. I de följande formlerna är x och y skalarvektorer som tar de mätta värden på stöd för högerpopulism och konservativa, kristdemokratiska och socialdemokratiska partiers invandrings- och integrationspolitik (policypositioner och relevansen av frågorna). Feltermen ε antas ha en konstant varians, åtminstone mellan individer, vilken inte samvarierar med andra termer förutom med y (Allison, 2009, s. 7). Korrelationskoefficienten α kan variera mellan länder och handlar om faktorer som är olika i olika kontexter, medan korrelationskoefficienten β , som anger styrkan av den högerpopulistiska utmaningens inverkan, antas vara samma för alla konventionella högerpartier respektive socialdemokratiska partier. Det är alltså β som är den mest intressanta faktorn med tanke på denna undersökning: den uppger hur mycket förändringar i stödet för högerpopulismen påverkar andra partiers invandrings- och integrationspositioner samt relevansen av frågorna. Korrelationen antas ta en linjär form.

Det första steget i analysen är att placera värden på stöd för högerpopulism och invandringspolicyer, integrationspolicyer eller relevansen av invandring eller integration i formeln nedan:

$$y_{it} = \mu_t + \beta x_{it} + \gamma z_i + \alpha_i + \varepsilon_{it}$$

där

i = individen (1, ..., n), dvs. ett parti

t = tidpunkt (1, ..., T)

y_{it} = den beroende variabeln för individen i i tidpunkt t

(t. ex. invandringspolicyer av ett parti i en tidpunkt)

μ = skärningspunkt i tidpunkt t

β = koefficient för x

x_{it} = oberoende variabler som kan förändras över tid för individen i i tidpunkt t

(t.ex. stöd för högerpopulism)

γ = koefficient för z

z_i = tidskonstanta oberoende variabler för individen i

α_i = feltermen för oobserverade tidskonstanta variabler för individen i

ε_{it} = feltermen för slumpmässig variation för individen i i tidpunkt t

Källa: Allison, 2009, s. 7–8.

Formeln ovanpå berättar dock inget om den eventuella statistiska korrelationen utan den är endast en basmodell för hur korrelationen ska fungera. För att räkna ut förändringar i tid – men inte i rum – används den följande formeln, med vilken man faktiskt kan estimerar β :

$$y_{i(t+1)} - y_{it} = (\mu_{(t+1)} - \mu_t) + \beta(x_{i(t+1)} - x_{it}) + (\varepsilon_{i(t+1)} - \varepsilon_{it})$$

Källa: Allison, 2009, s. 13.

Vad gäller denna formel ska några saker noteras. Feltermen α_i har fallit bort, vilket innebär att oobserverade tidskontanta variabler inte längre behöver bekymras över. Även observerade tidskonstanta variabler är borta. Tillförlitligheten av modellen kan testas genom att jämföra värden som β får mellan olika tidpunkter – dessa borde vara nära varandra om påverkan av högerpopulism på partiets policypositioner är lika mellan olika tidpunkter (Allison, 2009, s. 11, 13).

I praktiken utförs analysen i SPSS. För att jämföra förändring i olika partiets policypositioner i stället för själva partipositionerna mellan olika länder skapas dummyvariabler för varje studerat land (förutom ett). Konservativa och kristdemokratiska partiets eventuella förändring jämförs med socialdemokratiska partiets eventuella förändring genom att utföra regressionsanalys för den konventionella högern och socialdemokraterna skilt.

Den vanliga minsta-kvadratmetoden går ut på att välja ett sådant värde på β att kvadraten av summan på feltermerna minimeras. Olika värden på feltermen $\varepsilon_{i(t+1)} - \varepsilon_{it}$ sannolikt negativt korrelerade med varandra eftersom samma komponenter förekommer två gånger med olika tecken (t.ex. $\varepsilon_{i2} - \varepsilon_{i1}$ och $\varepsilon_{i3} - \varepsilon_{i2}$). Därför används generaliserad minsta-kvadrat-metoden som estimerar korrelationen mellan feltermerna och med vilken man därför kan undvika snedvridning (Allison, 2009, s. 15).

Den oberoende variabeln – förändringar i andelen högerpopulistiska mandat – ska föregå den beroende variabeln – förändringar i policypositioner och relevansen av frågorna. Två olika typer av modeller kan användas för detta. För det första kan den högerpopulistiska utmaningen räknas som andelen högerpopulistiska mandat samma år som analyseras i CHES. Detta kan motiveras med att valåret oftast är ett tidigare år än CHES-mätningen. Även när valåret har varit samma år som CHES gäller har partierna haft möjlighet att reagera eftersom CHES gäller hela året och högerpopulistisk framgång dessutom oftast har förutspåtts i opinionsmätningar, vilket ger andra partier incentiv att förändra sin politik. För det andra kan det användas modeller där den högerpopulistiska utmaningen laggas, alltså räknas den som andelen högerpopulistiska mandat till exempel två år före CHES. Fördelen med dessa modeller är att förändringar i andelen högerpopulistiska mandat säkert föregår förändringar i policypositioner. Nackdelen är dock att det ibland handlar om valresultat många år före CHES-mätningen och nyare parlamentsval har kunnat påverka resultaten i CHES. Om den högerpopulistiska utmaningen laggas med två år, är de tidigaste valresultaten fem år före respektive CHES-omgång och ett nyare val har förekommit 25 gånger. Därför används den tidigare typen av

analysmodeller, alltså gäller den högerpopulistiska utmaningen andelen högerpopulistiska mandat samma år som CHES-mätningen har gjorts.

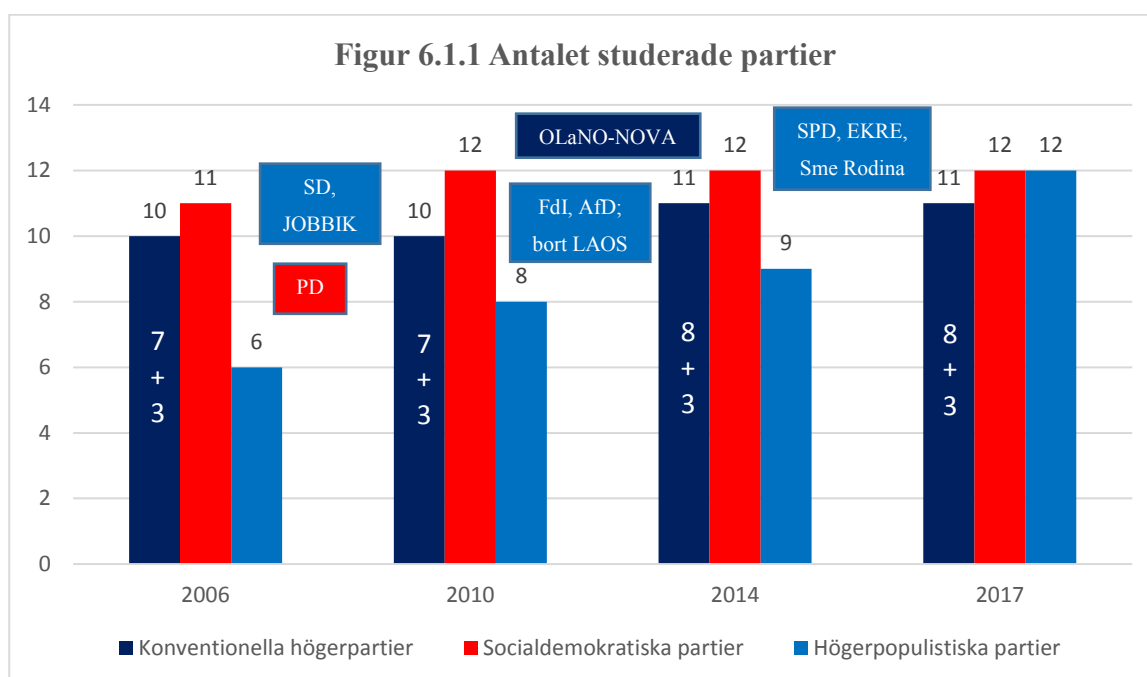
Vid sidan av regressionsanalyser utförs det medelvärdesanalyser för att beskriva data och genomsnittliga förändringar. Det enkla medelvärdet räknas genom att lägga ihop alla observerade värden och dividera summan med antalet värden. Medelvärdet kompletteras med standardavvikelse,

som räknas med formeln $S_n = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2}{n}}$, och berättar hur mycket de olika observerade värdena i genomsnitt avviker från medeltalet (Seppänen m.fl., 2005, s. 52–53). Även dessa kan enkelt räknas med hjälp av dataprogrammet SPSS.

6 Resultat och analys

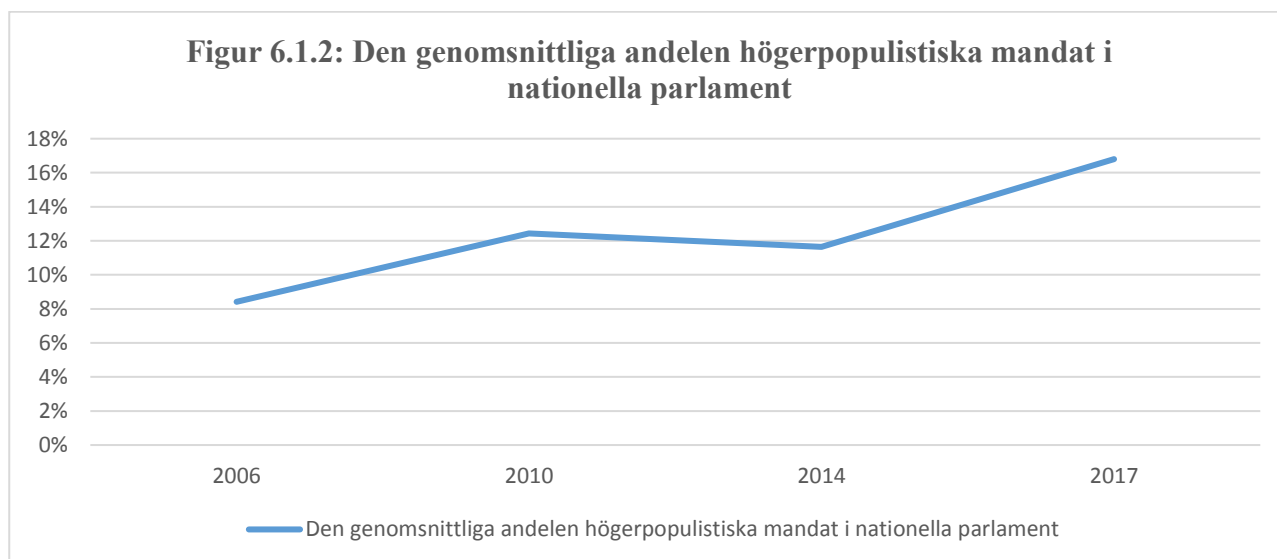
6.1 Allmänna förändringar i invandrings- och integrationspositioner och invandrings- och integrationsfrågans relevans

Invandringsfrågornas relevans påstås ofta ha ökats och attityderna mot invandring skärpts under 2000-talet. Detta är antagligen sant redan med tanke på hur högerpopulism har ökat i popularitet: antalet högerpopulistiska partier i samplet ökade från 6 till 12 mellan 2006 och 2017: sju nya partier vann mandat medan det grekiska LAOS försvann från den politiska kartan. Därtill ökar samplet med ett socialdemokratiskt parti, det italienska Partito Democratico (PD), mellan 2006 och 2010, och ett konservativt parti, det slovakiska Obyčajní Ľudia a Nezávislé Osobnosti (OLaNO-NOVA), mellan 2010 och 2014. Antalet studerade partier enligt partifamilj och år samt förändringar i dem presenteras i Figur 6.1.1 nedan. Angående den konventionella högern anges också antalet konservativa (7 eller 8 stycken) och kristdemokratiska partier (3 stycken).

Även ökningen i högerpopulistiska partiers röst- och mandatandel, som presenteras i Figur 5.3.1 enligt land, är antagligen ett tecken på ökad invandringskritik. Den genomsnittliga andelen högerpopulistiska ledamöter i nationella parlament dubblades mellan 2006 och 2017 från 8,4 till 16,8

procent med en liten minskning mellan 2010 och 2014.⁷ Den genomsnittliga andelen högerpopulistiska ledamöter illustreras i Figur 6.1.2 nedan.

Ofta antas det också att invandringsfrågorna har ökat i relevans och attityderna mot invandring skärpts inom partierna och partifamiljerna, inte bara i och med att högerpopulismen har vunnit mark. Med hjälp av Chapel Hill Expert Survey kan det lätt studeras ifall detta stämmer. Partipositioner om invandring och integration av invandrare har studerats i Chapel Hill Expert Survey sedan 2006. Därtill har bägge frågornas relevans för olika partier undersökts år 2006, 2010 och 2017 men inte år 2014. Värden kan variera mellan 0 och 10. Stora värden innebär en negativ syn på invandring och multikulturalism och en stor relevans på saken, medan små värden betyder en positiv syn på invandring och multikulturalism samt en liten relevans på saken (Polk m. fl., 2017, Sample Survey; Bakker m.fl., 2015, Sample Survey; Hooghe m.fl., 2010, Sample Survey). Den genomsnittliga förändringen av invandrings- och integrationspositioner samt relevansen av frågorna sammanfattas skilt för varje studerad partifamilj i Tabell 6.1.1 nedan.

⁷ Medeltalen har räknats på basis av andelen högerpopulistiska mandat i olika nationella parlament, inte på basis av antalet eftersom olika nationella parlament är olika stora. Därmed väger varje nationellt parlament (inte varje ledamot) lika mycket i medeltalet. Andelen högerpopulistiska ledamöter av alla ledamöter är något större eftersom stora parlament i genomsnitt råkar ha en högre andel högerpopulister.

Tabell 6.1.1 Medeltalen och standardavvikelserna av invandrings- och integrationsfrågan samt deras relevans enligt partifamilj									
	Konventionella högerpartier			Socialdemokratiska partier			Högerpopulistiska partier		
	Medeltalet	Standardavvikelse	N	Medeltalet	Standardavvikelse	N	Medeltalet	Standardavvikelse	N
Invandringspositioner (hela perioden)	6,68	1,37	42	4,47	1,15	47	8,76	1,53	35
<i>Invandringspositioner 2006</i>	6,29	1,23	10	4,56	0,84	11	8,10	1,59	6
<i>Invandringspositioner 2010</i>	6,85	1,24	10	4,42	0,93	12	7,83	2,28	8
<i>Invandringspositioner 2014</i>	6,58	1,82	11	4,06	0,99	12	8,88	1,18	9
<i>Invandringspositioner 2017</i>	6,99	1,17	11	4,84	1,64	12	9,63	0,28	12
Integrationspositioner (hela perioden)	7,01	1,24	41	4,27	1,22	46	8,87	1,49	35
<i>Integrationspositioner 2006</i>	7,10	0,91	9	4,37	0,90	10	8,61	1,54	6
<i>Integrationspositioner 2010</i>	7,04	1,28	10	4,07	1,11	12	8,29	2,08	8
<i>Integrationspositioner 2014</i>	6,58	1,69	11	4,07	1,13	12	8,41	1,60	8
<i>Integrationspositioner 2017</i>	7,34	0,93	11	4,60	1,65	12	9,67	0,24	12
Relevansen av invandringsfrågan (hela perioden)	6,10	1,50	31	5,27	1,48	35	8,08	2,42	26
<i>Relevans invandring 2006</i>	5,83	1,66	10	5,18	1,52	11	7,21	2,70	6
<i>Relevans invandring 2010</i>	6,04	1,80	10	4,77	1,53	12	6,63	2,93	8
<i>Relevans invandring 2017</i>	6,39	1,06	11	5,85	1,29	12	9,48	0,70	12
Relevansen av integrationsfrågan (hela perioden)	5,90	1,38	31	5,20	1,54	35	7,21	2,13	26
<i>Relevans integration 2006</i>	5,92	1,41	10	5,11	1,81	11	6,64	2,45	6
<i>Relevans integration 2010</i>	5,57	1,64	10	4,90	1,52	12	6,22	2,54	8
<i>Relevans integration 2017</i>	6,17	1,15	11	5,58	1,33	12	8,17	1,24	12

På basis av tabellen verkar högerpopulismens ökade popularitet vara den viktigaste faktorn i ökad invandringskritik. Överlag har invandringspositioner skärpts lite, i genomsnitt 1,2 enheter på en skala från 0 till 10. Mest har skärpts högerpopulisternas positioner (1,53 enheter), minst

socialdemokraternas (0,28 enheter). Samma gäller integrationspositioner som i genomsnitt har skärpts med knappt 0,8 enheter: högerpopulisterna har förändrats mest i assimileringens riktning (1,06 enheter) medan socialdemokraterna knappt har förändrats under 11 år (en skärpning på 0,23 enheter). Det är emellertid värt att märka att varje studerad partifamilj i genomsnitt har skärpt både sina invandringspositioner och sina integrationspositioner, alltså har ingen partifamilj blivit mindre kritisk mot invandring eller multikulturalism under undersökningsperioden.

Enligt CHES är högerpopulisterna mest invandrings- och multikulturalismkritiska och socialdemokraterna minst, medan den konventionella högern placerar sig mellan dessa två partifamiljer. Högerpopulisternas genomsnittliga policypositioner ligger nära den invandringskritiska (8,76) och ännu närmare den multikulturalismkritiska (8,87) ändan av skalan där policypositionerna kan ta värden mellan 0 och 10. De konventionella partifamiljerna placeras däremot nära mitten av skalan: den konventionella högern något över mitten och närmare den kritiska ändan (6,68 gällande invandring och 7,01 gällande integration) och socialdemokraterna lite under mitten närmare den positiva ändan (4,47 gällande invandring och 4,27 gällande integration). Intressant nog är skillnaderna mellan den konventionella högern och högerpopulisterna (2,08 enheter gällande invandring och 1,86 enheter gällande integration) mindre än skillnaderna mellan den konventionella högern och socialdemokraterna (2,27 enheter gällande invandring och 2,74 enheter gällande integration). Dessutom har den konventionella högern mer olika integrationspolicyer än invandringspolicyer. Liknande resultat har fått konsekvent i tidigare forskning där partifamiljernas positioner har jämförts med varandra (Coffé m.fl., 2016, s. 823–832; Ennser, 2012, s. 161–163).

Ökningen av relevansen av invandrings- och integrationsfrågan är en aning större än skärpningen i policypositionerna (1,4 enheter respektive 0,9 enheter). Relevansen av frågorna har ökat mest för högerpopulisterna (2,27 respektive 1,53 enheter) och minst för den konventionella högern (0,55 respektive 0,23 enheter). Skillnaderna mellan olika partifamiljers förändringstakt är emellertid små, särskilt vad gäller konventionella partier. Den högerpopulistiska partifamiljens tillväxt och förändring ända närmare ändan av skalan är därmed de viktigaste orsakerna för genomsnittliga förändringar i samplet. Den höga relevansen av särskilt invandring men också integration av invandrare för högerpopulister är förväntat eftersom de enligt teorin lutar på att väljarkåren betraktar just invandring som ett relevant tema (Meguid, 2005, s. 347–348).

Även om den högerpopulistiska partifamiljen är den viktigaste orsaken för ökad relevans av invandrings- och integrationsfrågan är det tydligt att dessa frågor har ökat i relevans under de elva åren som undersökningen täcker. För det första förklaras det av att högerpopulistiska partier, för vilka denna skiljelinje är viktig, har ökat mycket i storlek och betydelse. För det andra har den genomsnittliga relevansen av såväl invandring som integration ökat för varje studerad partifamilj, inte bara högerpopulisterna. Detta resultat stöder tidigare forskning om den ökade relevansen materialism–postmaterialism-skiljelinjen (Inglehart & Norris, 2016, s. 2–3; Mair, 1997, s. 48; Norris, 2005, s. 130–134).

Standardavvikelseerna inom partifamiljerna är relativt små, mellan 1,15 och 1,53, vad gäller invandrings- och integrationspositioner över hela perioden. Vissa mätningstillfällen visar större standardavvikelser. Detta förklaras dock av att samplet är så pass litet att ett enskilt avvikande parti ökar standardavvikelsen betydligt, som till exempel Moderaterna vars invandringsposition år 2014 låg på 2,61 och avvek därmed från medeltalet med 3,97. Standardavvikelser för de socialdemokratiska partierna och de konventionella högerpartierna är i regel till och med mindre än standardavvikelser för de högerpopulistiska partierna. Detta innebär att inte bara högerpopulister, som tidigare forskning har visat, utan också gamla konventionella partier har tämligen sammanhållna invandringspositioner (Ennser, 2012, s. 162). För hela samplet är standardavvikelser för såväl invandrings- som integrationsfrågan klart över två. Detta innebär att skillnaderna är större mellan partifamiljerna än inom dem.

Vad gäller relevansen av särskilt integrationsfrågan men också relevansen av invandringsfrågan är variationen inom partifamiljerna däremot inte betydligt mindre än variationen mellan dem. Standardavvikelseerna inom den högerpopulistiska partifamiljen är till och med större än inom hela samplet. Detta innebär att invandrings- och integrationsfrågornas relevans varierar ungefär lika mycket mellan länderna som mellan partifamiljerna. Med tanke på Meguids teori om det strategiska valet ter det sig vettigt eftersom en ökad relevans av en fråga för en partifamilj tenderar att leda till att frågan överlag ökar i relevans som valfråga varmed även andra partier måste uppmärksamma den (Meguid, 2005, särskilt s. 350; även van de Wardt, 2015, s. 93, 95–97, 99, 115).

En intressant omgång är året 2010. Relevansen av både invandringsfrågan och integrationsfrågan går då lite neråt, vilket är inget under med tanke på att den ekonomiska krisen då dominerade agendor. Däremot kan det överraska att policypositioner inte är betydligt mer invandrings- och

multikulturalismkritiska år 2010 än annars, trots att ekonomiska kriser ofta antas medverka högerpopulismens framgång (Norris, 2005, s. 9–19).

Även ökad invandring förknippas ofta med högerpopulism (Norris, 2005, s. 9–19). Mot denna bakgrund kan man anta att invandringskrisen åren 2014–2015 kan ha medverkat på både en ökning i invandrings- och integrationsfrågornas relevans och skärpning i genomsnittliga policyer. Båda av dessa förändrades nämligen märkvärdigt mer just före den sista mätningen. Den konventionella högern skärpte sina genomsnittliga invandrings- och integrationspositioner med 0,585 enheter mellan 2014 och 2017, jämfört med en skärpning med 0,25 enheter mellan 2006 och 2010 och en lindring med 0,365 enheter mellan 2010 och 2014. Socialdemokraterna skärpte sina genomsnittliga positioner endast mellan 2014 och 2017, då med hela 0,655 enheter, medan deras genomsnittliga invandrings- och integrationspolitik blev mer tolerant både mellan 2006 och 2010 (0,22 enheter) och 2010 och 2014 (0,18 enheter). Relevansen av invandring och integration ökade med 0,475 enheter för den konventionella högern och med 0,88 enheter för socialdemokraterna mellan 2010 och 2017 medan den sjönk med 0,07 enheter för den konventionella högern och med 0,31 enheter för socialdemokraterna mellan 2006 och 2010. För högerpopulisterna var förändringarna ännu större.

Den konventionella högern placeras konsekvent mellan socialdemokratiska och högerpopulistiska partier och nära genomsnittet av hela samplet. Eftersom partifältet också inkluderar till exempel liberala och gröna partier som inte ingår i denna studie har den konventionella högern antagligen inte centriska invandrings- och integrationspositioner om man tittar på hela partifältet. Detta resultat stämmer överens med tidigare forskning enligt vilken högerpopulisternas invandringspolitik liknar mest den konventionella högerns invandringspolitik (Coffé m.fl., 2016, s. 823–832). Kristdemokratiska partier positionerar sig oftast närmare socialdemokratiska partier än vad konservativa partier positionerar sig, men ändå närmare konservativa än socialdemokratiska partier. Samma gäller relationen mellan konservativa, kristdemokratiska och högerpopulistiska partier: konservativa partier liknar mest kristdemokratiska partier men de liknar mer högerpopulister än vad kristdemokratiska partier gör. Standardavvikelseerna inom den kombinerade konventionella högerpartigruppen är i linje med standardavvikelseerna för konservativa och kristdemokratiska partifamiljer skilda, vilket betyder att sammanslagningen inte borde snedvrída resultaten. Medeltalen och standardavvikelseerna för konservativa och kristdemokratiska separat och sammanslagna presenteras i Tabell 6.1.2 nedan.

Tabell 6.1.2 Medeltalen och standardavvikelserna för konservativa partier, kristdemokratiska partier och den konventionella högern									
	Konservativa partier			Kristdemokratiska partier			Den konventionella högern (= konservativa + kristdemokratiska partier)		
	Medeltalet	Standardavvikelsen	N	Medeltalet	Standardavvikelsen	N	Medeltalet	Standardavvikelsen	N
Invandringspositioner (hela perioden)	7,05	1,23	30	5,78	1,33	12	6,68	1,37	42
<i>Invandringspositioner 2006</i>	6,45	0,87	7	5,90	2,05	3	6,29	1,23	10
<i>Invandringspositioner 2010</i>	7,20	1,09	7	6,04	1,39	3	6,85	1,24	10
<i>Invandringspositioner 2014</i>	7,03	1,86	8	5,41	1,28	3	6,58	1,82	11
<i>Invandringspositioner 2017</i>	7,45	0,79	8	5,76	1,25	3	6,99	1,17	11
Integrationspositioner (hela perioden)	7,19	1,22	30	6,52	1,23	11	7,01	1,24	41
<i>Integrationspositioner 2006</i>	6,97	0,95	7	7,57	0,81	2	7,10	0,91	9
<i>Integrationspositioner 2010</i>	7,28	1,32	7	6,49	1,19	3	7,04	1,28	10
<i>Integrationspositioner 2014</i>	6,86	1,77	8	5,83	1,51	3	6,58	1,69	11
<i>Integrationspositioner 2017</i>	7,64	0,60	8	6,53	1,31	3	7,34	0,93	11
Relevansen av invandringsfrågan (hela perioden)	6,34	1,40	22	5,50	1,64	9	6,10	1,50	31
<i>Relevans invandring 2006</i>	6,10	1,59	7	5,23	2,00	3	5,83	1,66	10
<i>Relevans invandring 2010</i>	6,36	1,65	7	5,29	2,29	3	6,04	1,80	10
<i>Relevans invandring 2017</i>	6,55	1,12	8	5,99	0,98	3	6,39	1,06	11
Relevansen av integrationsfrågan (hela perioden)	6,17	1,14	22	5,23	1,74	9	5,90	1,38	31
<i>Relevans integration 2006</i>	6,32	1,07	7	5,01	1,93	3	5,92	1,41	10
<i>Relevans integration 2010</i>	5,87	1,38	7	4,88	2,33	3	5,57	1,64	10
<i>Relevans integration 2017</i>	6,30	1,08	8	5,80	1,47	3	6,17	1,15	11

6.2 Högerpopulistisk inverkan på partipositioner

Invandrings- och multikulturalismkritik har alltså blivit något vanligare under årens lopp, men finns det skillnader mellan länder med och utan stark högerpopulistisk inverkan? Blir andra partier mer invandrings- och multikulturalismkritiska när de utmanas av högerpopulister som det antas i teorin? Detta analyseras med hjälp av regressionsanalyserna med fasta effekter som går ut på att estimeras högerpopulistisk inverkan på partipositioner (och senare även frågornas relevans) genom att jämföra förändringar i variablerna skilt inom varje system (Allison, 2009, s. 2). På detta sätt ser man ifall förändring i andelen högerpopulistiska mandat också förändrar den konventionella högerns eller socialdemokraternas policypositioner (eller relevansen av frågorna för dem i Kapitel 6.3). Däremot visar resultaten inte om andelen högerpopulistiska mandat i sig korrelerar med den konventionella högerns och socialdemokraternas policypositioner.

Vid sidan av de enkla regressionsanalyserna där andelen högerpopulistiska mandat används som den enda oberoende variabeln och policypositionerna som den enda beroende variabeln (modeller 1 och 4) testas det två olika modeller där tidsaspekten tas till hänsyn. Eftersom de genomsnittliga policypositionerna har skärpts under årens lopp (se Tabell 6.1.1) inkluderar modeller 2 och 5 tid eller trend som oberoende variabel. Denna får värdet 1 år 2006, 2 år 2010, 3 år 2014 och 4 år 2017. På detta sätt tas det reda på om den eventuella skärpningen av policypositionerna beror på den högerpopulistiska utmaningen eller en förändrad tidsanda som råkar sammanfalla i tid med tillväxten av den högerpopulistiska partifamiljen. I modeller 3 och 6 kontrolleras det om flyktingkrisen år 2014–2015 och därmed kraftigt ökad invandring har varit en avgörande faktor för policypositionerna. Detta görs med hjälp av en dummy-variabel som får värdet 1 år 2017, alltså i den enda omgången efter flyktingkrisen, och annars värdet 0.

Resultaten av regressionsanalyserna sammanfattas i Tabeller 6.2.1–6.2.2. Det presenteras inverkan av högerpopulismen, tiden/trenden och flyktingkrisen samt konstant i ostandardiserade koefficienter, såväl som standardavvikelse för dem. Bestämningkoefficienten korrigerade R^2 presenteras i stället för bestämningkoefficienten enkla R^2 eftersom den tidigare tar till hänsyn antalet oberoende variabler. När också de fasta effekterna räknas med, inkluderar dessa analyser sammanlagt 12–14 oberoende variabler medan antalet observationer varierar mellan 41 och 47 (i nästa kapitel mellan 31 och 35). När antalet oberoende variabler är stort, särskilt jämfört med sampelstorleken som i denna studie, är den enkla R^2 ett opålitligt mått eftersom den brukar få desto större värden ju flera variabler som inkluderas i regressionsmodellen (Mittlböck, 2002, s. 205–207).

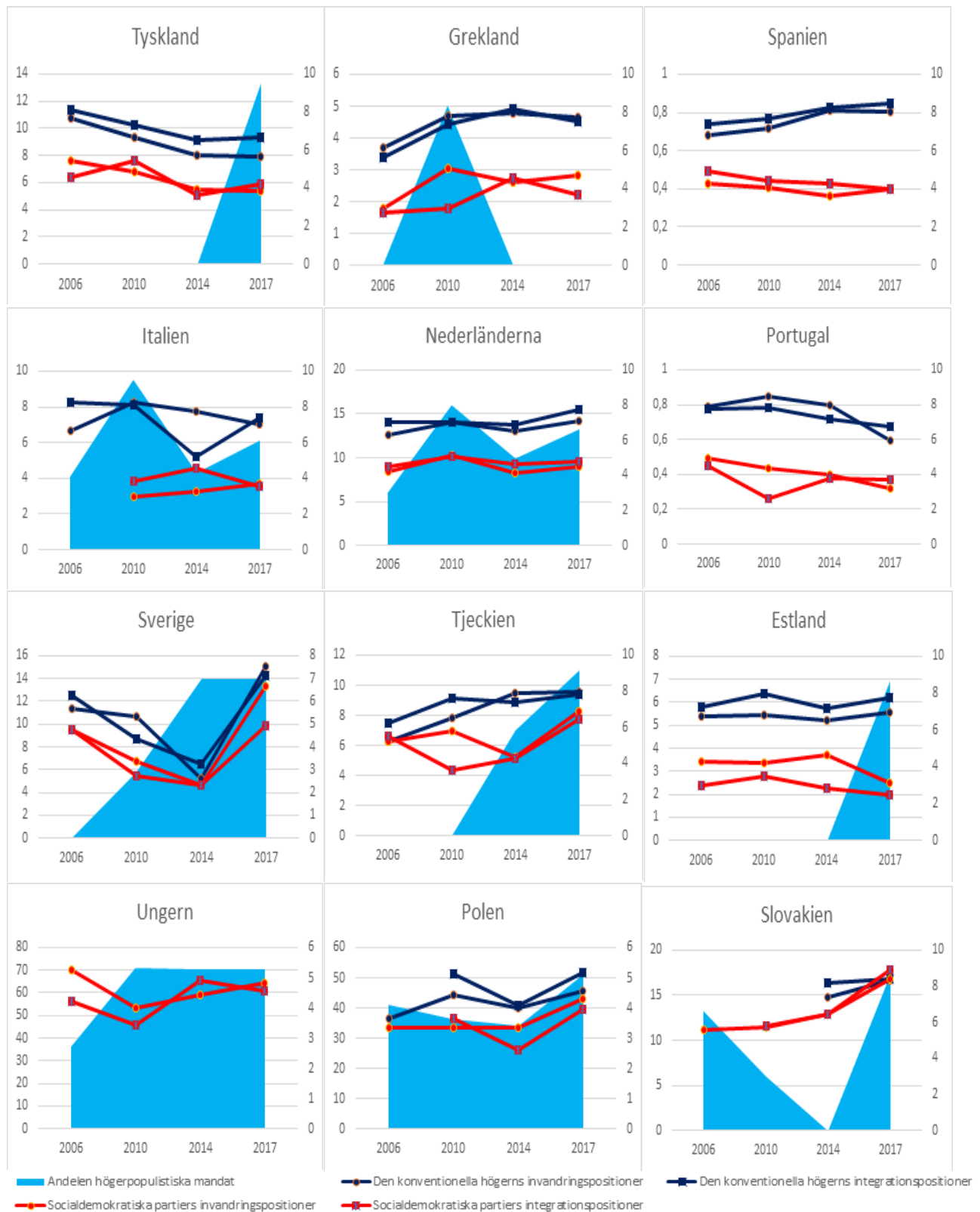
Tabell 6.2.1 Högerpopulistisk inverkan på invandringspositioner						
	Konventionella högerpartier			Socialdemokratiska partier		
	<i>Modell 1</i>	<i>Modell 2</i>	<i>Modell 3</i>	<i>Modell 4</i>	<i>Modell 5</i>	<i>Modell 6</i>
Högerpopulistiska mandat (%)	0,033 (0,035)	0,020 (0,041)	0,019 (0,043)	0,001 (0,022)	-0,007 (0,025)	-0,019 (0,024)
Tid/trend	-	0,104 (0,164)	-	-	0,100 (0,139)	-
Post-flyktingkris (dummy)	-	-	0,234 (0,434)	-	-	0,641 (0,330)
Konstant	2,848 (1,504)	6,567*** (0,617)	5,078*** (0,595)	4,278*** (0,463)	4,039*** (0,573)	4,545*** (0,508)
Fasta effekter	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Korrigerade R ²	0,472	0,461	0,459	0,350	0,341	0,399
Länder	11	11	11	12	12	12
Observationer	42	42	42	47	47	47
<i>Ostandardiserade koefficienter med standardavvikelser i parenteser presenteras i tabellen.</i>						
<i>***statistiskt signifikant på 0,001-nivån</i>						
Tabell 6.2.2 Högerpopulistisk inverkan på integrationspositioner						
	Konventionella högerpartier			Socialdemokratiska partier		
	<i>Modell 1</i>	<i>Modell 2</i>	<i>Modell 3</i>	<i>Modell 4</i>	<i>Modell 5</i>	<i>Modell 6</i>
Högerpopulistiska mandat (%)	0,010 (0,035)	0,010 (0,039)	-0,018 (0,039)	0,011 (0,021)	0,002 (0,024)	-0,005 (0,022)
Tid/trend	-	0,028 (0,161)	-	-	0,108 (0,133)	-
Post-flyktingkris (dummy)	-	-	0,542 (0,397)	-	-	0,503 (0,313)
Konstant	7,363*** (0,465)	7,889*** (0,620)	7,822*** (0,469)	6,508*** (0,469)	6,321*** (0,524)	6,526*** (0,458)
Fasta effekter	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Korrigerade R ²	0,441	0,421	0,457	0,510	0,505	0,532
Länder	11	11	11	12	12	12
Observationer	41	41	41	46	46	46
<i>Ostandardiserade koefficienter med standardavvikelser i parenteser presenteras i tabellen.</i>						
<i>***statistiskt signifikant på 0,001-nivån</i>						

Inga resultat är statistiskt signifikanta, och modellernas förklaringskraft (bestämningkoefficienten korrigerade R^2) varierar mellan 35,0 % och 53,2 %. Detta betyder att högerpopulismens eventuella influens på andra partiers invandrings- och integrationspositioner är så obetydlig att den inte kan pålitligt bekräftas med ett sådant här relativt litet sampel. Eftersom signifikansen borde vara högst 0,05 och helst under 0,01 är alla dessa resultat långt ifrån statistiskt signifikanta (Seppänen m. fl., 2005, s. 56). Detta innebär att man inte kan bekräfta ett eventuellt samband mellan högerpopulistisk framgång och konventionella partiers policypositioner eftersom variationen är så stor. Eftersom paneldataregression med fasta effekter tenderar att producera mindre signifikanta resultat kan det ändå vara intressant att ta en titt på dessa resultat (Allison, 2009, s. 4).

Vid sidan av icke-signifikanta är korrelationskoefficienterna för inverkan av högerpopulistiska mandat också mycket små och emellanåt till och med negativa, vilket innebär att ökningen av andelen högerpopulistiska mandat egentligen skulle få konventionella partier att likna högerpopulister mindre, inte mera, som också Alonso och Claro da Fonseca (2011) hävdar. Det verkar inte heller finnas någon allmän trend om skärpning av policypositionerna – tiden har små korrelationskoefficienter med stora standardavvikelser och ingen statistisk signifikans. Vad gäller inverkan av flyktingkrisen är koefficienterna betydligt större – vilket är också att förvänta på grund av den annorlunda skalan. Standardavvikelseerna för dem är emellertid också betydligt större och sambanden därmed icke-signifikanta. Varken den högerpopulistiska utmaningens eller flyktingkrisens inverkan på konventionella högerpartiers eller socialdemokratiska partiers invandrings- och integrationspositioner kan därmed bekräftas.

De socialdemokratiska partiernas och de konventionella högerpartiernas invandrings- och integrationspositioner enligt land presenteras nedan i Figur 6.2.1. Andelen högerpopulistiska mandat visas i ljusblått och på den vänstra skalan i procentenheter. Socialdemokraternas positioner visas i rött och den konventionella högerns i mörkblått – bägge på den högra skalan. Observera också att båda skalorna är olika mellan länderna på grund av den stora variationen i positionerna och särskilt i andelen högerpopulistiska mandat.

Figur 6.2.1 Andelen högerpopulistiska mandat samt invandrings- och integrationspositionerna enligt land

Några saker är värt att notera om Figur 6.2.1. För det första förhåller den konventionella högern sig nästan utan undantag mer kritiskt till både invandring och multikulturalism än socialdemokraterna i samma stund i samma land, vilket står i linje med tidigare forskning (Mair, 1997, s. 25–26; Alonso & Claro da Fonseca, 2011, s. 873–874; Coffé m.fl., 2016; Ennser, 2012, s. 161 – 162). För det andra brukar partierna ha någorlunda lika restriktiva eller toleranta syner på invandring och multikulturalism – ett parti är alltså vanligen inte för invandring och mot multikulturalism eller tvärtom. Ibland förhåller partierna sig dock mer kritiskt till invandring och ibland integration utan något tydligt mönster mellan partifamiljer och varierande mellan länder och omgångar. För det tredje finns det stora skillnader mellan länder, vilket syns också i standardavvikelseerna i tidigare analyser. För det fjärde är relationen mellan de konventionella partierna olik i olika länder. I vissa länder, som i Sverige, Nederländerna, Polen och Tyskland, förändras de stora konventionella partierna på höger och vänster i ungefär samma takt, medan de tar sinsemellan olika riktningar i till exempel Spanien och Estland.

Enligt Meguids teori om det strategiska valet reagerar stora konventionella partier på nischpartier. Vad gäller riktningen av reaktionen är teorin emellertid mera svårtolkad. Det parti som tolkar sig ha mest att förlora ska välja den anpassande strategin medan den största konkurrenten väljer den antagonistiska strategin, ifall dessa val är trovärdiga (Meguid, 2005, s. 350). Eftersom ett av de stora konventionella partierna måste förlora än det andra om partierna inte förlorar precis lika mycket, skulle teorin i de flesta fall betyda att ett stort konventionellt parti väljer den antagonistiska och ett den anpassande strategin i varje system. Undantag uppstår ifall partierna i fråga inte tolkar konkurrenssituationen på samma sätt eller inte kan driva strategier i fråga på ett trovärdigt sätt. Mina resultat strider inte emot denna teori eftersom förändringarna i konventionella partiers genomsnittliga positioner är måttliga (0,097 respektive 0,090) och skulle kunna bero på att bägge partifamiljerna i genomsnitt tolkar sig ha mera att förlora än den stora konventionella motståndaren. Resultatet kan dock inte heller bekräfta teorin.

Meguids teori tar ingen ställning till om det är vänstern eller högern som främst ska välja den anpassande strategin över den antagonistiska strategin (Meguid, 2005). Andra har dock teoretiserat att högern är känsligare på den högerpopulistiska utmaningen eftersom högern antas ha naturligt sakfrågeägarskap över invandring och partier endast kan välja sådana strategier som uppfattas som trovärdiga av väljare (Alonso & Claro da Fonseca, 2011, s. 867; Meguid, 2005, s. 351). Därtill liknar konventionella högerpartiers politik högerpopulistisk politik mer än vad socialdemokratiska partiers

politik gör och väljare oftast byter mellan nära partier. Därför har den konventionella högern motivering att oroa sig över att tappa väljare till högerpopulister (Coffé m.fl., 2016, s. 823–832; Mair, 1997, s. 80). Mina resultat visar emellertid inga statistiska samband mellan högerpopulistisk framgång och policypositioner, alltså verkar varken den konventionella högern eller socialdemokraterna förändra sina policyer på grund av en högerpopulistisk utmaning. Dessutom verkar den konventionella högern reagera mer på den högerpopulistiska utmaningen än socialdemokraterna vad gäller invandringsfrågan men angående integrationsfrågan är situationen omvänt och skillnaden mycket mindre. Därmed strider resultaten mot till exempel Norris, Heinzes och van Spanjes studier enligt vilka högerpopulistisk framgång ökar andra partiers invandringskritik (Norris, 2005, s. 263–270; Heinze, 2018, speciellt s. 303–305; van Spanje, 2010, s. 575–580). Van Spanjes resultat stöds dock på det sättet att det inte finns betydliga skillnader mellan partifamiljer (van Spanje, 2010, s. 575–580).

Varför har då till exempel Alonso och Claro da Fonseca kommit fram till annorlunda resultat och anger att den konventionella högern är mindre invandringskritisk i system med en betydlig högerpopulistisk utmaning (Alonso & Claro da Fonseca, 2011, särskilt s. 875–876, 880–881)? Svaret handlar om upplägget: min forskningsdesign går ut på att jämföra förändringar inom system i stället för skillnader mellan system. En klassisk regressionsanalys utan fasta effekter ger väldigt olika resultat än analysen där fasta effekter har kontrollerats för. Orsaken till detta är att länderna med och utan starka högerpopulistiska partier inte formar ett slumpmässigt till kontroll- och experimentgrupper fördelat sampel, alltså kan man inte garantera att det inte finns okontrollerade faktorer som påverkar resultatet (Bryman, 2018, s. 84–85; de Vaus, 2001, s. 58–59). Jag visar detta med hjälp av regressionsanalyser utan fasta effekter som utnyttjar precis samma data som de tidigare regressionsanalyserna med fasta effekter. Resultaten av dessa sammanfattas nedan i Tabeller 6.2.3–6.2.4 där det annars används samma modeller och samma sampel som i regressionsanalyserna i Tabeller 6.2.1–6.2.2, alltså kontrolleras också effekten av tiden och flyktingkrisen för policypositionerna, bara utan fasta effekter.

Enligt dessa analyser har den konventionella högern desto tolerantare invandrings- och integrationspositioner ju högre stöd högerpopulisterna har eftersom koefficienterna för högerpopulistisk inverkan är negativa. Korrelationen är signifikant i alla modeller 1–3 angående båda frågorna. Däremot finns det inget statistiskt samband mellan socialdemokratiska partiers positioner och andelen högerpopulistiska mandat. Detta tyder på att den konventionella högern men inte den

konventionella vänstern i genomsnitt har desto moderatere integrationspolitik ju större det högerpopulistiska partiet är – eller ju moderatere invandringspolitik den konventionella högern har desto flera mandat får högerpopulisterna. Dessa resultat är i linje med Alonso och Claro da Fonsecas (2011, s. 875–876, 880–881) resultat men de innebär inte att ett ökat väljarstöd för högerpopulistiska partier gör konventionella högerpartier mindre invandringskritiska.

	Konventionella högerpartier			Socialdemokratiska partier		
	Modell 1	Modell 2	Modell 3	Modell 4	Modell 5	Modell 6
Högerpopulistiska mandat (%)	-0,063*** (0,015)	-0,068*** (0,014)	-0,069*** (0,015)	-0,002 (0,009)	-0,002 (0,009)	-0,004 (0,009)
Tid/trend	-	0,316* (0,156)	-	-	0,057 (0,156)	-
Post-flyktingkris (dummy)	-	-	0,805* (0,399)	-	-	0,517 (0,388)
Konstant	7,168*** (0,211)	6,403*** (0,429)	7,004*** (0,219)	4,493*** (0,201)	4,354*** (0,430)	4,380*** (0,217)
Fasta effekter	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
Korrigerade R ²	0,295	0,346	0,346	-0,021	-0,041	-0,004
Länder	11	11	11	12	12	12
Observationer	42	42	42	47	47	47

Ostandardiserade koefficienter med standardavvikelser i parenteser presenteras i tabellen.

**statistiskt signifikant på 0,05-nivån*
****statistiskt signifikant på 0,001-nivån*

Vad gäller påverkan av tiden och flyktingkrisen är resultaten också olika utan fasta effekter än med fasta effekter. I dessa modeller influerar både tiden och invandringskrisen såväl den konventionella högers invandringspositioner som deras integrationspositioner, fastän signifikansnivån endast är 0,05. Koefficienterna är positiva – konventionella högerpartier verkar alltså ha blivit mer invandrings- och multikulturalismkritiska med tiden och som följd av flyktingkrisen. I analyserna är flyktingkrisen en starkare faktor än tiden, alltså verkar den konventionella högern enligt dessa analyser ha blivit mer invandrings- och multikulturalismkritisk speciellt efter flyktingkrisen. Det är ändå värt att märka att bestämningskoefficienterna (korrigerade R²) är låga – och betydligt lägre än i modeller med fasta

effekter (se Tabeller 6.2.1 och 6.2.2) även om bestämningskoefficienten korrigerade R^2 tar antalet variablerna till hänsyn (Mittlböck, 2002, s. 205–207). För de socialdemokratiska partierna är bestämningskoefficienterna negativa, vilket också innebär att regressionsmodellerna inte har någon förklaringskraft (Mittlböck, 2002, s. 211). Dessa regressionsmodeller utan fasta effekter kan alltså knappast förklara variationen i de konventionella partiernas invandrings- och integrationspolicypositioner.

Tabell 6.2.4 Högerpopulistisk inverkan på integrationspositioner						
	Konventionella högerpartier			Socialdemokratiska partier		
	<i>Modell 1</i>	<i>Modell 2</i>	<i>Modell 3</i>	<i>Modell 4</i>	<i>Modell 5</i>	<i>Modell 6</i>
Högerpopulistiska mandat (%)	-0,055*** (0,016)	-0,062*** (0,016)	-0,064*** (0,015)	0,000 (0,010)	0,000 (0,010)	-0,001 (0,010)
Tid/trend	-	0,224* (0,162)	-	-	0,081 (0,171)	-
Post-flyktingkris (dummy)	-	-	0,888* (0,381)	-	-	0,449 (0,420)
Konstant	7,386*** (0,202)	6,855*** (0,432)	7,216*** (0,205)	4,269*** (0,215)	4,069*** (0,470)	4,171*** (0,233)
Fasta effekter	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
Korrigerade R^2	0,220	0,238	0,300	-0,023	-0,041	-0,019
Länder	11	11	11	12	12	12
Observationer	41	41	41	46	46	46
<i>Ostandardiserade koefficienter med standardavvikelse i parenteser presenteras i tabellen.</i>						
<i>*statistiskt signifikant på 0,05-nivån</i>						
<i>***statistiskt signifikant på 0,001-nivån</i>						

Skillnaden mellan resultatet i regressionsanalyser med och utan fasta effekter kan också förklaras teoretiskt med hjälp av Meguids teori om det strategiska valet. Enligt teorin brukar nischpartiet vinna röster om åtminstone det största konventionella partiet väljer den antagonistiska strategin eller om en av de konventionella motståndarna väljer den nedsättande strategin och den andra den antagonistiska strategin. Däremot tenderar nischpartiet att förlora röster när båda konventionella motståndarna väljer antingen den nedsättande eller den anpassande strategin eller den större konventionella motståndaren väljer den anpassande och den mindre den antagonistiska strategin (Meguid, 2005, s. 350). Detta

innebär att relationen mellan väljarstödet för högerpopulism och konventionella partiers invandrings- och integrationspositioner är dubbelriktad så att förändrade invandrings- och integrationspositioner också påverkar stödet för högerpopulism. Om högerpopulisterna vinner mandat eftersom andra partier har valt den antagonistiska strategin är partiernas mindre invandringskritiska positioner inte ett resultat av utan en orsak för flera högerpopulistiska mandat.

6.3 Högerpopulistisk inverkan på relevansen av invandrings- och integrationsfrågan

Enligt Meguids teori om det strategiska valet ökar relevansen av nischpartiers kärnområden ifall konventionella partier inte väljer den nedsättande strategin mot dem utan använder en aktivare strategi, antingen en antagonistisk strategi eller en anpassande strategi (Meguid, 2005, s. 350). Det brukar de enligt hennes forskning göra när nischpartiet trots en nedsättande strategi vinner mark och konsoliderar sin ställning i systemet (Meguid, 2005, s. 355–357). Teorin innebär att en ökning i väljarstödet för högerpopulister i praktiken förväntas leda till en ökning i relevansen av invandringsrelaterade frågor för konventionella partier – oberoende av om de väljer den anpassande strategin eller den antagonistiska strategin.

Tabellerna 6.3.1–6.3.2 sammanfattar resultaten av regressionsanalyser mellan högerpopulistisk framgång och relevansen av invandrings- och integrationsfrågan för såväl de socialdemokratiska partierna som de konventionella högerpartierna. Fasta effekter är i bruk även i dessa analyser, alltså genomförs jämförelser i första hand inom länderna med hjälp av dummy-variabler och därefter jämförs effekten av förändringar i väljarstödet för högerpopulistiska partier mellan länderna (Allison, 2009, s. 2). De enkla regressionsanalyserna för den konventionella högern respektive socialdemokraterna presenteras nedan i modeller 1 och 4.

Vid sidan av Meguids teori om det strategiska valet är analyserna intressanta med tanke på materialism–postmaterialism-skiljelinjen som antas ha förstärkts (Inglehart & Norris, 2016, s. 2–3; Norris, 2005, s. 130–134). Relevansen av invandring och integration har i genomsnitt ökat något under årens lopp (se Tabell 6.1.1) men frågan är om skiljelinjen har blivit mera relevant överallt eller endast i system där det finns framstående nischpartier som lyfter skiljelinjen. Därför genomförs det

skilda regressionsanalyser där också tidsfaktorn tas med som en oberoende variabel vid sidan av högerpopulistisk framgång. Resultaten av dessa presenteras nedan i Tabeller 6.3.1 och 6.3.2 i modeller 2 och 5.

I genomsnitt verkar invandring och integration ha ökat i relevans särskilt mellan 2010 och 2017 (se Tabell 6.1.1) varmed man kan hypotisera att invandringskrisen har gjort frågorna mer relevanta. Ökad invandring har tidigare hävdats spela en roll i ökat stöd för högerpopulismen, medan andra menar att den inte är en signifikant faktor (Downs, 2011, s. 244–245; Norris, 2005, s. 173–174, 185–187). Regressionsmodellerna 3 och 6 testas med hjälp av en dummyvariabel om högerpopulistisk utmaning har påverkat den konventionella högern respektive socialdemokraterna oberoende av invandringskrisen eller om invandringskrisen förklarar ökad relevans bättre än högerpopulismen. Resultaten av dessa analyser presenteras också i Tabellerna 6.3.1 och 6.3.2.

Tabell 6.3.1 Högerpopulistisk inverkan på relevansen av invandringsfrågan						
	Konventionella högerpartier			Socialdemokratiska partier		
	<i>Modell 1</i>	<i>Modell 2</i>	<i>Modell 3</i>	<i>Modell 4</i>	<i>Modell 5</i>	<i>Modell 6</i>
Högerpopulistiska mandat (%)	0,149** (0,043)	0,186** (0,054)	0,183** (0,053)	0,043 (0,036)	0,030 (0,043)	-0,019 (0,024)
Tid/trend	-	-0,321 (0,278)	-	-	0,178 (0,340)	-
Post-flyktingkris (dummy)	-	-	-0,534 (0,471)	-	-	0,751 (0,525)
Konstant	5,622*** (0,584)	6,842*** (0,763)	5,720*** (0,586)	1,916 (2,241)	2,310 (2,400)	4,416*** (0,764)
Fasta effekter	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Korrigerade R ²	0,556	0,564	0,562	0,208	0,181	0,243
Länder	11	11	11	12	12	12
Observationer	31	31	31	35	35	35
<i>Ostandardiserade koefficienter med standardavvikelser i parenteser presenteras i tabellen.</i>						
<i>**statistiskt signifikant på 0,01-nivån</i>						
<i>***statistiskt signifikant på 0,001-nivån</i>						

Tabell 6.3.2 Högerpopulistisk inverkan på relevansen av integrationsfrågan						
	Konventionella högerpartier			Socialdemokratiska partier		
	<i>Modell 1</i>	<i>Modell 2</i>	<i>Modell 3</i>	<i>Modell 4</i>	<i>Modell 5</i>	<i>Modell 6</i>
Högerpopulistiska mandat (%-enhet)	0,110** (0,038)	0,149** (0,047)	0,123** (0,048)	0,063* (0,029)	0,073 (0,036)	0,058 (0,034)
Tid/trend	-	-0,334 (0,242)	-	-	-0,131 (0,281)	-
Post-flyktingkris (dummy)	-	-	-0,197 (0,429)	-	-	0,156 (0,452)
Konstant	6,823*** (0,516)	6,759*** (0,665)	6,859*** (0,533)	-0,328 (1,846)	-0,618 (1,980)	4,461*** (0,658)
Fasta effekter	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Korrigerade R ²	0,592	0,611	0,574	0,503	0,485	0,483
Länder	11	11	11	12	12	12
Observationer	31	31	31	35	35	35

Ostandardiserade koefficienter med standardavvikelse i parenteser presenteras i tabellen.

**statistiskt signifikant å 0,05-nivån*
***statistiskt signifikant på 0,01-nivån*
****statistiskt signifikant på 0,001-nivån*

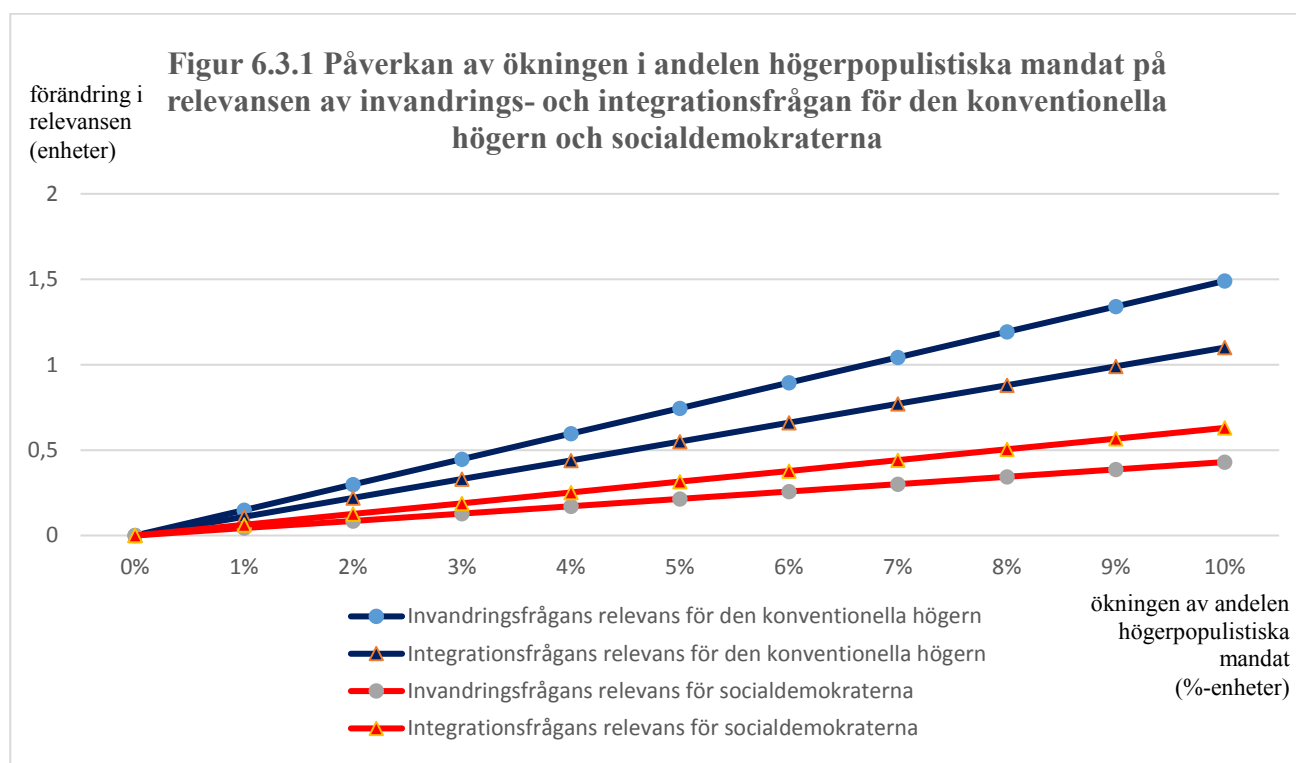
Relevansen av både invandrings- och integrationsfrågan ökade i genomsnitt minst för den konventionella högern av alla undersökta partifamiljer under undersökningsperioden (se Tabell 6.1.1). Trots detta är påverkan av högerpopulistisk framgång statistiskt signifikant och störst just för de konventionella högerpartierna. Per en procentenhets ökning i andelen högerpopulistiska mandat ökar relevansen av invandringsfrågan i genomsnitt på 0,149 enheter i modell 1, 0,186 enheter i modell 2 och 0,183 enheter i modell 3. Relevansen av integrationsfrågan ökar på 0,110 enheter i modell 1, 0,149 enheter i modell 2 och 0,123 enheter i modell 3. Om det högerpopulistiska partiet växer 10 procentenheter, antas invandring och integration alltså bli mellan 1,10 och 1,86 enheter mer relevanta för det konservativa eller kristdemokratiska partiet vilket är en betydlig förändring på en skala mellan 0 och 10. Alla av dessa resultat är också statistiskt signifikanta på 0,01-nivån, alltså finns det ett samband med 99 procents säkerhet. Detta tyder på att relevansen av invandrings- och integrationsfrågan faktiskt har ökat på grund av högerpopulismen, där den har ökat.

Däremot har relevansen av invandrings- och integrationsfrågan för konventionella högerpartier hållit ungefär konstant eller till och med minskat i länder där de inte har utmanats av växande högerpopulism. Signifikansen av högerpopulistisk framgång som en förklarande faktor för förändringar i relevansen av invandrings- och integrationsfrågan består för den konventionella högern även när man inkluderar tiden som en oberoende variabel, som det framgår av tabellerna. Koefficienterna blir till och med större för båda frågorna. Tiden är enligt analyserna nämligen inte en signifikant förklarande faktor för förändringar i relevansen av invandrings- och integrationsfrågan och dessutom har den negativa koefficienter för bägge frågorna. Även flyktingkrisen är en icke-signifikant faktor med negativa koefficienter, alltså förklarar flyktingkrisen enligt analyserna inte den ökade relevansen av invandring och integration.

De socialdemokratiska partierna har i genomsnitt ökat invandrings- och integrationsfrågornas relevans mera än de konservativa och kristdemokratiska partierna (se Tabell 6.1.1). Denna ökning har emellertid haft mindre att göra med högerpopulistisk framgång än förändringar i invandrings- och integrationsfrågornas relevans för den konventionella högern. För de socialdemokratiska partierna har högerpopulismen varit en statistiskt signifikant förklaringsfaktor för ökning i relevans av integrationsfrågan endast i modell 4 (dock nära signifikant också i modeller 5 och 6). Signifikansen är ändå lägre än för den konventionella högern, endast på den osäkrare 0,05-nivån. Koefficienten i modell 4 motsvarar drygt hälften av koefficienten i den motsvarande modellen för den konventionella högern (modell 1): om högerpopulisterna växer 10 procentenheter i ett land antas integrationsfrågan bli 0,63 enheter mer relevant för socialdemokraterna i samma land. Däremot påverkar förändringar i andelen högerpopulistiska mandat inte relevansen av invandringsfrågan för socialdemokraterna. Den vuxna relevansen av invandring och integration för socialdemokraterna förklaras inte heller av en allmän trend eller flyktingkrisen eftersom varken tiden eller flyktingkrisen är en signifikant faktor för socialdemokraterna enligt regressionsmodellerna.

Den konventionella högern har alltså reagerat starkare på den högerpopulistiska utmaningen än den konventionella vänstern även om relevansen av invandring och integration i genomsnitt har ökat mer för socialdemokraterna. Även om detta gäller både invandrings- och integrationsfrågan är skillnaden mellan den konventionella högern och den konventionella vänstern betydligt mindre angående integrationsfrågan. Koefficienterna enligt modeller 1 och 4 illustreras i Figur 6.3.1 nedan – tre av dessa fyra koefficienter är också statistiskt signifikanta. Den konventionella högern visas i mörkblått

och socialdemokraterna i rött. X-axeln representerar ökningen av andelen högerpopulistiska mandat och y-axeln den förväntade förändringen i relevansen av invandring och integration.

Regressionsmodellerna förklarar 18,1–61,1 % av den totala variationen (korrigerade R^2). För den konventionella högerns del förklaras över hälften av variationen i varje modell. Den bästa förklaringskraften uppnås i modell 2 där den högerpopulistiska utmaningen och tiden används som oberoende variabler och tiden får en negativ koefficient mot förväntat. För socialdemokraternas del har modellerna en sämre förklaringskraft, särskilt vad gäller invandringsfrågan: ingen av de studerade variablerna kan förklara en betydande del i variationen av invandringsfrågans relevans för socialdemokraterna.

I ljuset av tidigare forskning är det synnerligt intressant att tiden i sig inte verkar förklara förändring i relevansen av invandrings- och integrationsfrågorna för de konventionella partierna. Om något, har relevansen av frågorna minskat med tiden för de konventionella partierna där de inte har utmanats av högerpopulister, och i varje fall är tiden inte en signifikant faktor. Materialism–postmaterialism-skiljelinjen har alltså i genomsnitt ökat i relevans angående invandring och integration (se Tabell 6.1.1), som tidigare har hävdats, men det handlar mera om den högerpopulistiska utmaningen än om en allmänt förändrad tidsanda (Inglehart & Norris, 2016, s. 2–3; Norris, 2005, s. 130–134). Därmed

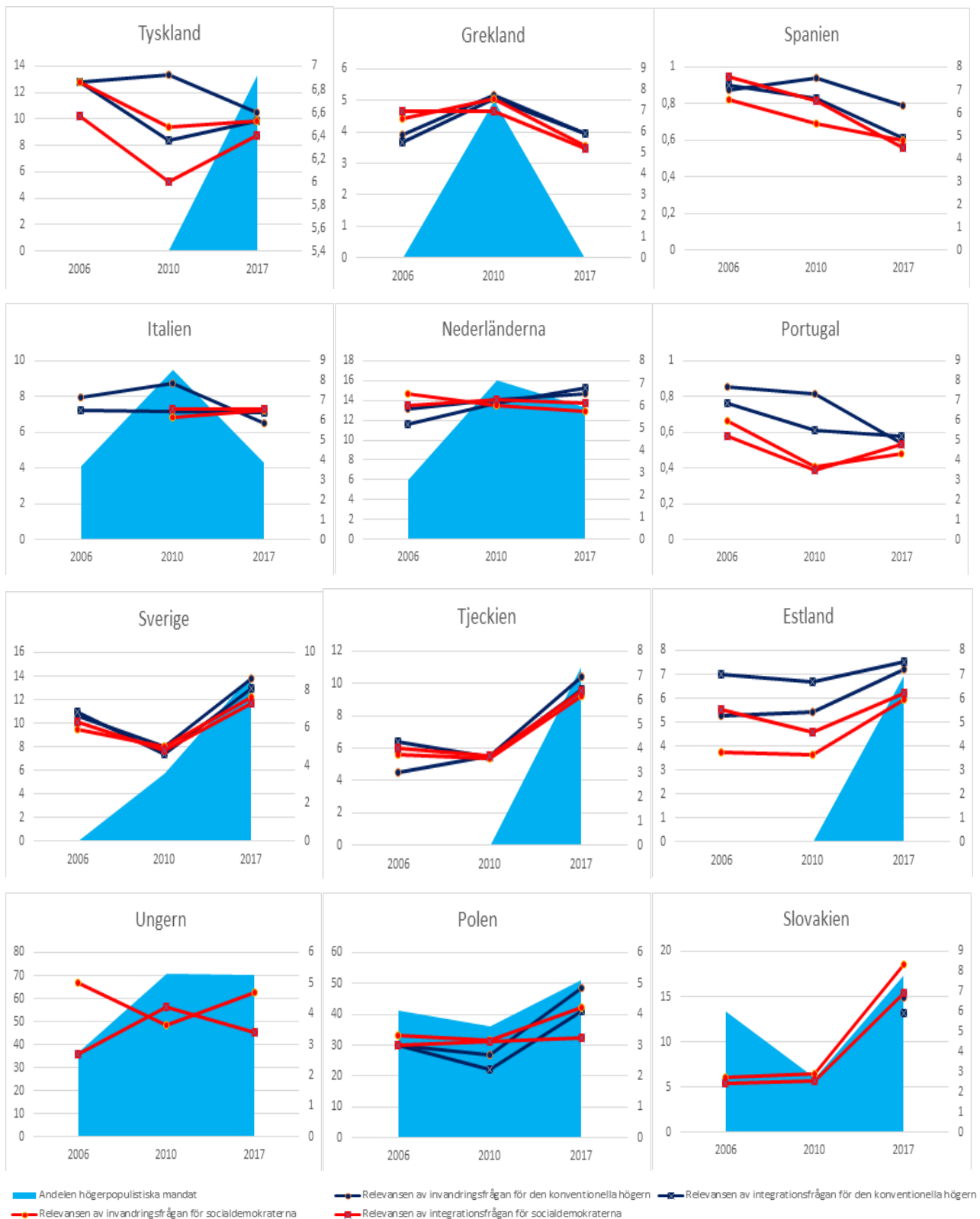
strider resultaten också emot Alonsos och Claro da FONSECAS studie där de påstår att invandring har blivit mer relevant också i länder utan starka högerpopulistiska partier (Alonso & Claro da Fonseca, 2011).

Relevansen av invandrings- och integrationsfrågorna för den konventionella högern och socialdemokraterna enligt land presenteras nedan i Figur 6.3.2. Den vänstra skalan och den ljusblåa färgen representerar andelen högerpopulistiska mandat i procentenheter, medan den högra skalan anger relevansen av frågorna. Den konventionella högern visas i mörkblått och socialdemokraterna visas i rött.

Figur 6.3.2 erbjuder en intressant referenspunkt till Figur 6.2.1 som presenterar invandrings- och integrationspositioner och andelen högerpopulistiska mandat enligt land. Jämfört med partipositionerna enligt land (Figur 6.2.1) är det intressant hur relevansen av invandrings- och integrationsfrågan inte skiljer sig märkvärdigt mellan partifamiljerna utan det varierar om frågorna är mer relevanta för den konventionella vänstern eller för den konventionella högern. Ofta verkar den konventionella högern och socialdemokraterna dessutom förändras i mer eller mindre samma takt. Detta stämmer bra överens med teorin om det strategiska valet enligt vilken relevansen av en sakfråga tenderar att öka om ett konventionellt parti väljer en aktiv strategi, varmed det andra konventionella partiet vanligen också anammar en aktiv strategi (Meguid, 2005, s. 350; van de Wardt, 2015, s. 93, 95–97, 99, 115).

Resultaten av medelvärdesanalyserna (Tabell 6.1.5) förstärks i jämförelsen mellan länderna. I många länder är integrationsfrågan mer relevant för socialdemokraterna än invandringsfrågan, medan invandringsfrågan oftast är mer relevant för den konventionella högern än integrationsfrågan. I de flesta länder är invandringsfrågan något mer relevant än integrationsfrågan eller frågorna är ungefär lika relevanta, men i Estland är integrationsfrågan betydligt mer relevant. För de flesta partier finns det dock inte stora skillnader mellan relevansen av invandring och relevansen av integration, utan bägge frågorna brukar vara ungefär lika relevanta. Det syns även att skillnader mellan länderna är betydliga, vilket förklarar standardavvikelsena i Tabell 6.1.5.

Figur 6.3.2 Andelen högerpopulistiska mandat samt relevansen av invandrings- och integrationsfrågorna enligt land

I några länder, till exempel i Grekland, Sverige, Tjeckien och Slovakien, syns det en tydlig ökning i relevansen i samband med en ökning i andelen högerpopulistiska mandat. I Spanien och Portugal har frågorna däremot blivit tydligt mindre relevanta medan partierna inte har utmanats av högerpopulister. Även i Grekland har både invandring och integration minskat i relevans efter att det högerpopulistiska LAOS försvann från den politiska kartan år 2012 (Ministry of Interior, 2009, 2012:1&2). Å andra sidan verkar högerpopulistisk framgång inte ha inverkat på relevansen av invandring och integration för konventionella partier i till exempel Nederländerna där relevansen av frågorna höll ungefär konstant mellan 2006 och 2010 även om andelen mandat som det högerpopulistiska Partij voor de Vrijheid vann ökade från 6 till 16 procentenheter under samma period.

En intressant sak att notera är att invandring och integration inte är särskilt relevanta frågor för de konventionella partierna i Ungern och Polen, där högerpopulismen är mycket stark utan snarare tvärtom. För det ungerska socialdemokratiska MSZP varierar relevansen av invandring mellan 3,62 och 5,00 och relevansen av integration mellan 2,67 och 4,23. I Polen varierar relevansen av invandring mellan 3,17 och 4,21 för det socialdemokratiska SLD och mellan 2,67 och 4,86 för det kristdemokratiska PO, och relevansen av integration mellan 3,00 och 3,24 för SLD och 2,2 och 4,11 för PO. Eventuellt är det lättare för de konventionella partierna i Polen och Ungern att konkurrera med andra teman än invandring och integration över vilka de högerpopulistiska partierna antagligen har ett överlägset sakfrågeägarskap.

På samma sätt som med invandrings- och integrationspositioner har jag också kontrollerat ifall stödet för högerpopulism i allmänhet hänger ihop med relevansen av invandrings- och integrationsfrågan för konventionella partier. Dessa analyser berättar om invandrings- och integrationsfrågan är mer eller mindre relevanta för den konventionella högern och socialdemokraterna i system där högerpopulismen är stark. Utan fasta effekter jämförs alla observationer i både tid och rum med varandra vilket orsakar snedvridning om och när samplet inte är slumpmässigt fördelat (Allison, 2009, s. 2–4; Bryman, 2018, s. 84–85; de Vaus, 2001, s. 58–59). Därmed tas det inte i beaktande om just förändringar i stödet för högerpopulism orsakar förändringar i relevans utan bara om nivåerna av högerpopulism och relevans hänger ihop. Resultaten av dessa analyser presenteras i Tabellerna 6.3.3–6.3.4 nedan.

Tabell 6.3.3 Högerpopulistisk inverkan på invandringsfrågans relevans utan fasta effekter						
	Konventionella högerpartier			Socialdemokratiska partier		
	<i>Modell 1</i>	<i>Modell 2</i>	<i>Modell 3</i>	<i>Modell 4</i>	<i>Modell 5</i>	<i>Modell 6</i>
Högerpopulistiska mandat (%)	-0,043*	-0,050*	-0,049*	-0,020	-0,023	-0,024
	(0,20)	(0,020)	(0,020)	(0,013)	(0,013)	(0,012)
Tid/trend	-	0,450	-	-	0,440	-
		(0,310)			(0,302)	
Post-flyktingkris (dummy)	-	-	0,738	-	-	1,032*
			(0,534)			(0,498)
Konstant	6,456***	5,595***	3,244***	5,522***	4,669***	5,217***
	(0,302)	(0,663)	(0,334)	(0,295)	(0,653)	(0,317)
Fasta effekter	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
Korrigerade R ²	0,111	0,143	0,138	0,041	0,072	0,128
Länder	11	11	11	12	12	12
Observationer	31	31	31	35	35	35
<i>Ostandardiserade koefficienter med standardavvikelser i parenteser presenteras i tabellen.</i>						
<i>*statistiskt signifikant på 0,05-nivån</i>						
<i>***statistiskt signifikant på 0,001-nivån</i>						

I dessa analyser har andelen högerpopulistiska mandat ett statistiskt signifikant samband med relevansen av invandringsfrågan för den konventionella högern (på 0,05-nivån) och relevansen av integrationsfrågan för såväl den konventionella högern som socialdemokraterna (på 0,01-nivån). Korrelationen är emellertid negativ: ju större andel mandat högerpopulisterna har, desto mindre relevanta är frågorna för de konventionella partierna. Dessutom har flyktingkrisen ett signifikant positivt samband med socialdemokraternas invandringspositioner, dock endast på 0,05-nivån. Tiden eller trenden är inte än signifikant förklarande faktor för relevansen av invandring och integration, om än koefficienterna är positiva, alltså kan en allmän trend inte förklara den i genomsnitt ökade relevansen av invandring och integration. Det är också värt att märka att regressionsmodellernas förklaringskraft (Korrigerade R²) varierar mellan 4,1 % och 26,7 % och är således i allmänhet mycket eller ganska låg.

Tabell 6.3.4 Högerpopulistisk inverkan på integrationsfrågans relevans utan fasta effekter						
	Konventionella högerpartier			Socialdemokratiska partier		
	<i>Modell 1</i>	<i>Modell 2</i>	<i>Modell 3</i>	<i>Modell 4</i>	<i>Modell 5</i>	<i>Modell 6</i>
Högerpopulistiska mandat (%-enhet)	-0,053** (0,017)	-0,058** (0,018)	-0,059** (0,017)	-0,035** (0,012)	-0,038** (0,012)	-0,038** (0,012)
Tid/trend	-	0,327 (0,271)	-	-	0,393 (0,243)	-
Post-flyktingkris (dummy)	-	-	0,760 (0,454)	-	-	0,812 (0,492)
Konstant	6,335*** (0,260)	5,709*** (0,579)	6,116*** (0,285)	5,653*** (0,285)	4,890*** (0,634)	4,461*** (0,658)
Fasta effekter	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej	Nej
Korrigerade R ²	0,222	0,234	0,267	0,173	0,193	0,214
Länder	11	11	11	12	12	12
Observationer	31	31	31	35	35	35

Ostandardiserade koefficienter med standardavvikelser i parenteser presenteras i tabellen.

**statistiskt signifikant å 0,05-nivån*
***statistiskt signifikant på 0,01-nivån*
****statistiskt signifikant på 0,001-nivån*

På grund av upplägget tas dock förändringar inom länder inte i särskilt beaktande. I Figur 6.3.1 ser man varför detta skulle vara viktigt. Till exempel i Polen har den genomsnittliga relevansen av frågorna för de konventionella partierna stigit från 3,08 till 4,11 under undersökningsperioden medan den har sjunkit från 7,07 till 5,13 i Spanien. Utan fasta effekter fungerar dock observationerna från det starkt högerpopulistiska Polen som bevis på att högerpopulistisk framgång hänger ihop med en låg relevans av invandring och integration för konventionella partier. I Spanien fick högerpopulisterna inga mandat under undersökningsperioden medan siffrorna för relevansen av invandring och integration för de konventionella partierna är högre än genomsnittet år 2006 och även år 2010, vilket fungerar som bevis på att avsaknaden av betydliga högerpopulistiska partier hänger ihop med en låg relevans av invandring och integration för konventionella partier. Det är givetvis så att det finns ett samband mellan andelen högerpopulistiska mandat och relevansen av integration för de

konventionella partierna och invandring för den konventionella högern. Det behöver emellertid inte innebära att det förstnämnda orsakar det sistnämnda. Det är också möjligt och med tanke på de tidigare resultaten (i Tabeller 6.3.1 och 6.3.2) till och med sannolikt att högerpopulismen blir stark i system där de konventionella partierna inte uppmärksammar invandring och integration i tillräckligt hög grad.

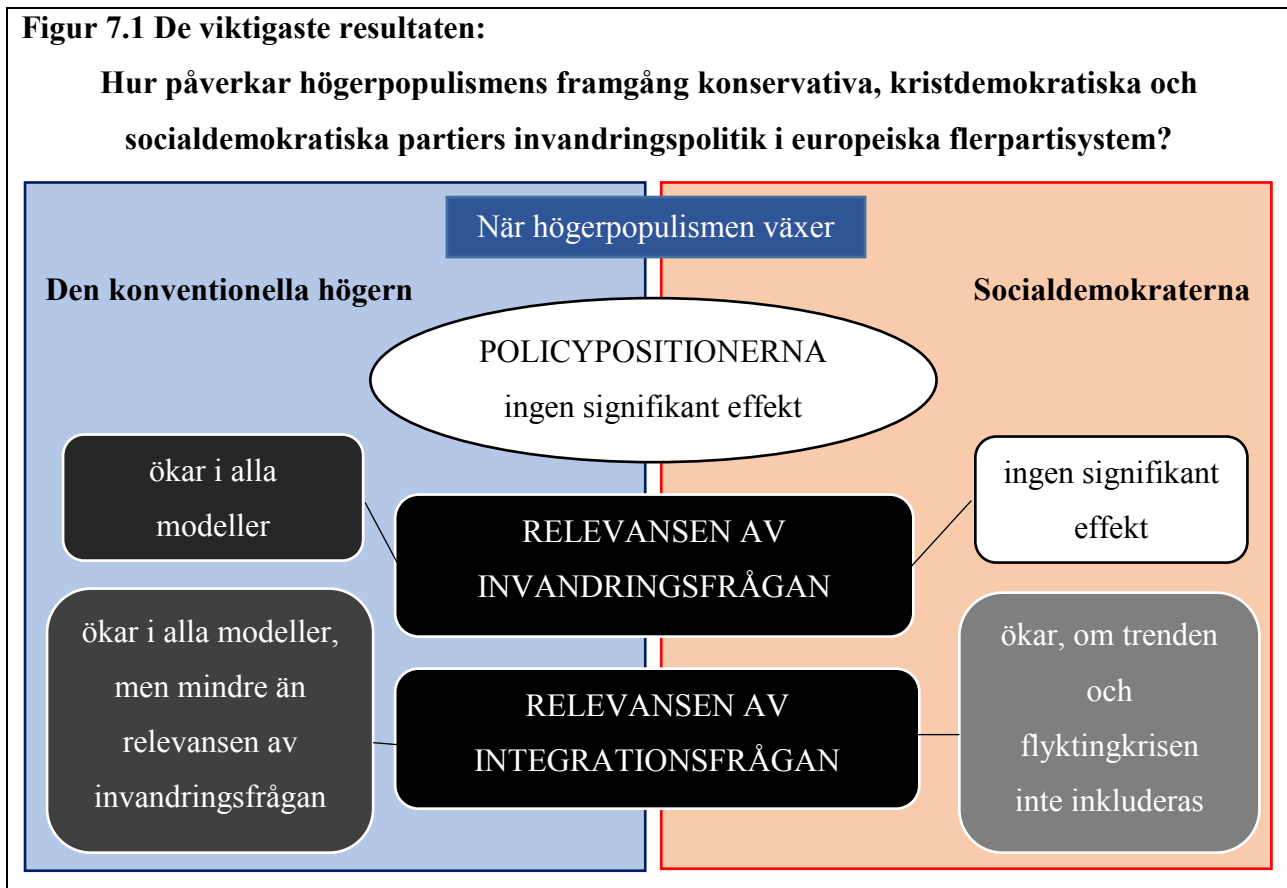
7 Konklusion

Eftersom partiets inverkan på riksdagsledamöter är stark särskilt i proportionella valsystem är det av en stor betydelse hur partierna positionerar sig och vilka frågor de betraktar som relevanta (Duverger, 1964, s. xxv–xxvi, 358). Partierna måste för sin del anpassa sig till dagens växande väljarrörlighet för att uppnå sina institutionella mål: att överleva och att ha framgång, vilket dock kan handla om också annat än röster, till exempel genomslagskraft för partiets ideologi (Mair, 1997, s. 38–41, 77; Mair m.fl., 2004, s. 1–9, 264–265; Hirschman, 1970, s. 78; Sartori, 2005, s. 290–297). Därför är det långt ifrån betydelselöst hur högerpopulistiska partier lyckas påverka sin omgivning.

Enligt mina resultat verkar högerpopulistisk framgång influera särskilt konservativa och kristdemokratiska partier – men inte genom att förändra deras policypositioner utan genom att invandring och integration av invandrare blir mera relevanta för dem. Ökningen i av integrationsfrågans, men inte invandringsfrågans, relevans är statistiskt signifikant även för socialdemokratiska partier. Däremot anammar varken konventionella högerpartier eller socialdemokratiska partier mer restriktiva invandrings- och integrationspolicyer på ett statistiskt signifikant sätt när de utmanas av högerpopulister.

Konventionella partier på höger och vänster reagerar på den högerpopulistiska utmaningen delvis på olika sätt. Medan konservativa och kristdemokratiska partiers reaktioner angående invandringsfrågans relevans har varit en aning starkare än angående integrationsfrågan, har socialdemokratiska partier reagerat endast angående integrationsfrågan på en statistiskt signifikant nivå. Den konventionella högerpartiers reaktioner är emellertid starkare än socialdemokraternas även angående integrationsfrågan.

Mina hypoteser får alltså delvis stöd men delvis inte. Högerpopulismens framgång har påverkat andra partier i europeiska flerpartisystem (Hypotes 1) och konservativa och kristdemokratiska partier reagerar mera på ökat stöd för högerpopulister än socialdemokratiska partier (Hypotes 2). Detta gäller emellertid bara invandrings- och integrationsfrågans relevans, inte invandrings- och integrationspositioner, angående vilka ingen regressionskoefficient är statistiskt signifikant. De viktigaste resultaten sammanfattas nedan i Figur 7.1.

En brist i min studie är det lilla samplet som gör det svårt att hitta statistiskt signifikanta samband och därmed dra säkra slutsatser. Den interna validiteten räcker helt enkelt inte till för att säkerställa ett orsakssamband för högerpopulistisk inverkan på policypositioner. Därför skulle det vara intressant att studera frågan vidare med olika och större sampel och även olika data.

Däremot visar resultaten betydelsen av att utföra regressionsanalyser med fasta effekter även om det minskar signifikansnivåerna: vanliga regressionsanalyser utan fasta effekter ger väldigt olika resultat (Allison, 2009, s. 4). Länder med och utan starka högerpopulistiska partier är helt enkelt inte tillräckligt likadana i relevanta avseenden så det går inte att dra valida slutsatser om man behandlar dem som ett slumpmässigt sampel (Bryman, 2018, s. 84–85; de Vaus, 2001, s. 58–59). Dessutom är relationen mellan högerpopulistisk framgång och andra partiers positioner och strategier enligt teorin dubbelriktad, alltså påverkar partipositionerna och -strategierna högerpopulistisk framgång och inte bara tvärtom (Meguid, 2005, s. 350).

En annan brist i undersökningen luckan mellan 2010 och 2017 då relevansen av invandring och integration inte mättes i Chapel Hill Expert Survey. På grund av att data över relevansen inte finns tillgänglig år 2014 kan man inte se om relevansen av invandring och integration ökade mest i början av 2010-talet eller närmare dess slut. Det är därmed möjligt att det skedde större förändringar på grund av invandringskrisen än vad resultaten visar om utvecklingen mellan 2010 och 2014 tog en annan riktning. Även resultaten om den högerpopulistiska utmaningens inverkan på relevansen av invandring och integration skulle vara säkrare med flera observationer.

Tanken om att partier kan bestämma sig för att använda olika strategier – och därmed hela min undersökning – baserar sig på axiomen att partier rationella aktörer som kan välja sina policypositioner och strategier för att locka väljare som primärt strävar efter att maximera sitt egenintresse (Mair, 1997, s. 158–159; Meguid, 2005, s. 347–348; Sartori, 2005, s. 289; van Spanje, 2010, s. 566). Om det endast var strukturella faktorer som förklarar partiernas agerande skulle den här undersökningen sakna teoretisk bakgrund och därmed resultaten teoretiska förklaringar eftersom en korrelation utan en teoretisk motivering inte ska antas vara ett orsakssamband. Aktörsteorier stöds emellertid av att statistiska institutioner inte kan förklara största delen av variationen i partiernas röstandelar över tid (Meguid, 2005, s. 347–348).

Vad gäller teoribakgrunden, får särskilt Bonnie Meguids teori om det strategiska valet stöd. Enligt Meguids teori och forskning brukar invandringsrelaterade frågor öka i relevans när högerpopulistiska partier lyckas med att få framgång och konsolidera sin ställning trots eventuella försök att ignorera dem (Meguid, 2005, särskilt s. 350, 355–357). Mina resultat står i harmoni med detta men kompletterar det med att konventionella högerpartier tenderar att reagera starkare än socialdemokratiska partier, speciellt angående invandringsfrågan. Skillnaden kan eventuellt bero å ena sidan på högerpartiernas sakfrågeägarskap över invandring och å andra sidan vänsterns dubbla utmaning. Högerpartier brukar enligt tidigare forskning nämligen ha sakfrågeägarskap över invandring. Detta innebär att vänstern har svårare att konkurrera med invandringsfrågan och det därmed är vettigt för vänsterpartier att välja att lyfta andra teman (Alonso & Claro da Fonseca, 2011, s. 867–868). Socialdemokraterna röstar däremot vanligen av både sociokulturellt liberala högutbildade och arbetarklass, två väljargrupper med olika intressen, en eller annan av vilka de riskerar att förlora om de lyfter invandrings- och integrationsfrågor (Alonso & Claro da Fonseca, 2011, s. 868).

Invandring är ett ännu mer relevant tema för högerpopulister än integration av invandrare (Tabell 6.1.1). Vad gäller socialdemokratiska partier påverkar den högerpopulistiska utmaningen emellertid mera relevansen av integrationsfrågan än relevansen av invandringsfrågan. Den konventionella högern reagerar angående bägge frågorna, lite mera angående relevansen av invandringsfrågan (se Tabeller 6.2.1 och 6.2.2). Dessa resultat och skillnader verkar med första anblick strida emot teorin om det strategiska valet men kan eventuellt förklaras med sakfrågeägarskap, lika väl som skillnader mellan partifamiljer (Alonso & Claro da Fonseca, 2011, s. 867–868). Också Meguid kompletterar själv sin teori med att partier inte kan välja vilka strategier som helst för att blomstra utan bara sådana strategier som väljare betraktar som trovärdiga (Meguid, 2005, s. 351). Konventionella partier verkar alltså möta högerpopulister på sådana arenor där de har en någorlunda bra chans att segra, vilket innebär att särskilt socialdemokrater undviker att lyfta invandringsfrågan mera än de måste göra fast högerpopulisterna lyfter den och konkurrerar med den.

Meguid tar ingen ställning till vilka partifamiljer som kan välja anpassande respektive antagonistiska strategier, förutom att strategival ska uppfattas som trovärdiga (Meguid, 2005, s. 350–351). Mina icke-signifikanta resultat om policypositioner relaterar till Meguids teori så att olika konventionella partier både på höger och på vänster verkar välja olika strategier utan något paneuropeiskt mönster. Detta kan bero på att både vänstern och högern utmanas av högerpopulister och både utmaningen och den politiska arenan är olika i olika länder (Alonso & Claro da Fonseca, 2011, s. 867–868; Inglehart & Norris, 2016, s. 2–4; Norris, 2005, s. 138). Även om höger–vänster-skiljelinjen tidigare har visats ha delvis absorberat bland annat materialism–postmaterialism-skiljelinjen och den konventionella högern i genomsnitt är mer invandringskritisk än den konventionella vänstern finns det alltså inga tecken på att polarisering mellan konventionella partier angående invandring och integration fördjupas (Mair, 1997, s. 25–26; Alonso & Claro da Fonseca, 2011, s. 873–874; Coffé m.fl., 2016; Ennser, 2012, s. 161 – 162).

Största delen av tidigare forskning, bland annat Norris, van Spanje och Heinze, har kommit fram till att högerpopulistisk framgång gör andra partier mer invandringskritiska (Alonso & Claro da Fonseca, 2011, s. 875–876, 880–881; Coffé m.fl., 2016, s. 823–832; Heinze, 2018, s. 303–305; Norris, 2005, s. 263–270; van Spanje, 2010, s. 575–580). Mina resultat strider mot denna slutsats eftersom inget samband mellan andelen högerpopulistiska mandat och konservativa och kristdemokratiska respektive socialdemokratiska partiers policypositioner är signifikant när varje land används för sin egen kontrollvariabel. Fördelar med denna studie jämfört med de tidigare är nyare och bred data som

också omfattar Östeuropa och fall till och med året 2017 samt metoden (kvasiexperimentell forskningsdesign) som kan spåra orsaksriktning bättre än tvärsnittsdesign och undviker snedvridningen med hjälp av användningen av fasta effekter.

Enligt tidigare forskning brukar väljare vara relativt stabila i sina generella politiska placeringar (Mair, 1997, s. 28–33; Mair m.fl., 2004, s. 270–272). Detta kan också förklara varför det inte syns en större förändring i policypositioner i samband med högerpopulistisk framgång – och inte heller i genomsnittliga policypositioner. Väljarkårer har inte förändrats så drastiskt att det skulle räcka tillräckligt med nya invandringskritiska väljare för såväl ett högerpopulistiskt parti som ett eller flera mer invandringskritiska konventionella partier. Resultaten kan också tänkas bli påverkade av att högerpopulister tenderar att vara moderatere där de är starkare (skilda regressionsanalyser med data från CHES, resultat av vilka inte presenteras). Tidigare har det nämligen visats att konventionella partier brukar reagera på förändringar i den genomsnittliga positionen av hela väljarkåren (De Vries m.f., 2010, s. 275, 279, 284, 288–289). Om högerpopulistiska väljare i genomsnitt är desto moderatere ju större det högerpopulistiska partiet är influerar stora högerpopulistiska partier mindre i relation till sin storlek.

En faktor som möjligen kan påverka andra partiers benägenhet att samarbeta med högerpopulister och anamma mer högerpopulistiska positioner är högerpopulismens pariastatus (Mudde, 2002, s. 6; Mudde, 2014, s. 217–218). Partier kan tänkas vara rädda för att förlora ansiktet i eliters ögon om de börjar likna högerpopulister som många kategoriskt inte vill samarbeta med. Därmed kan de också vara rädda för att inte längre duga som samarbetspartner för andra partier vilket skulle minska deras möjligheter att influera. Denna oro kan påverka synnerligt socialdemokraterna vars väljarkårer till en betydande del består av sociokulturellt liberala högutbildade och vilka mer sällan gör regeringssamarbete med högerpopulister (Alonso & Claro da Fonseca, 2011, s. 867–868). Å andra sidan har högerpopulismens tillväxt varit ganska exceptionell, vilket har lett till att partiet har format en betydande konkurrent för även de största partierna i många länder (Barr m.fl., 2018). Därför skulle det vara intressant att jämföra dessa resultat med andra nischpartiers influens. Gör till exempel gröna partiets tillväxt andra partier grönare och påverkar de mera eller mindre än högerpopulistiska partier överlag och i relation med storleken?

Partier kanaliserar väljarintressen varmed det är naturligt att vissa sakfrågor blir mera relevanta och andra mindre relevanta i förändrande samhällen (Lipset & Rokkan, 1967, s. 4; Mair, 1997, s. 19, 45–

46, 48, 77–78). Till de nya relevanta frågorna hör invandring och även klimat- och miljöfrågor (Ennsner, 2012, s. 153; Inglehart & Norris, 2016, s. 2–3; Norris, 2005, s. 130–134). I sig tyder en sådan fluktuation bara på att samhällen inte är statiska, inte på en förbättring eller en försämring. En ökad relevans berättar inte heller något om förändringen av positioner: de kan bli mer eller mindre restriktiva eller hållas konstant. Att den konventionella högern ökar invandrings- och integrationsfrågornas relevans när de utmanas av ett växande högerpopulistiskt parti innebär därmed att dessa partier reagerar på den förändrande politiska omgivningen, som också tidigare forskning tyder på att de ska göra, vilket närmast är en bra sak för demokratisk responsivitet (De Vries m.f., 2010, s. 275, 279, 284, 288–289; Sartori, 2005, s. 17–20). I varje fall verkar den nya politiska materialism–postmaterialism-skiljelinjen ha ökat i relevans också för gamla konventionella partier men endast i och med högerpopulistisk utmaning (Inglehart & Norris, 2016, s. 2–3; Norris, 2005, s. 130–134; Tabeller 6.3.3 och 6.3.4).

Eventuellt kan den ökade relevansen av en högerpopulistisk hjärtefråga emellertid leda till att högerpopulistiska partier vinner, som det tidigare har undersökts. Detta beror på att de därmed blir betraktade som ett mer betydande alternativ trots brist på gamla partiloyaliteter som etablerade partier har nytta av (Meguid, 2005, s. 347–348, 350). Detta är på det sättet bra för demokrati att väljaropinionen tas till hänsyn. Emellertid kan det även ha ogynnsamma konsekvenser om den politik som högerpopulister driver försvagar demokrati, som demokrati- och populismforskare ofta både oroar sig över och har observerat (Buyon m.fl., 2020, s. 14, 23–24; Mudde, 2002, s. 6; Mudde, 2014, s. 217–218; Norris, 2019, s. 1005).

Man ska även förhålla sig varsamt till en eventuell ”högerpopulisering” av politiken. Om andra partier vid sidan av en mer restriktiv invandringspolitik också anammar mer antidemokratiska drag av högerpopulismen, såsom kritik för pluralism, minoritetsrättigheter och institutionella kontrollmekanismer, finns det en allvarlig risk för att hela det politiska systemet avdemokratiseras (Mudde, 2014, s. 217–219; Norris, 2019, s. 1005). Med tanke på hur den konservativa riksdagsledamoten Rydman likställer multikulturalism med hedersmord, pedofilringar och islamistisk terrorism verkar denna risk inte överdriven (Rydman, 2019). Denna undersökning stöder dock inte antagandet att andra partier i regel anammar mera högerpopulistiska policypositioner när de utmanas av högerpopulister.

Risken för avdemokratisering finns emellertid även om andra partier inte reagerar, fast högerpopulistiska partier i regel endast har kunnat direkt påverka till en begränsad grad (Mudde, 2014, s. 217). Då finns det nämligen den risken att det högerpopulistiska partiet växer sig för stort och formar en majoritetsregering. Detta har hänt i Ungern som inte längre kategoriseras som fulländad demokrati och även i Polen där demokratin har försvagats av högerpopulistiska regeringar (Buyon m.fl., 2020, s. 11, 14, 16, 23–24).

Blir flerpartidemokratier som helhet mer invandringskritiska när man viktat olika partiers positioner med deras andel mandat, och orsakar högerpopulistisk framgång denna eventuella förändring? Har Fidesz invandrings- och integrationspositioner skärpts så mycket i Ungern på grund av att partiet inte behöver konkurrera med ett betydande konventionellt högerparti? Är högerpopulistisk inverkan likadan i tvåpartisystem som flerpartisystem? Och influerar gröna partier som nischpartier på andra sidan av den nya politiska skiljelinjen på ett likadant sätt som högerpopulister eller är deras påverkan jämförelsevis större eller mindre eftersom de inte betraktas som parior? Allt som allt öppnar studien nya frågor och forskningsmöjligheter.

Källförteckning

- Allison, Paul D. (2009). *Fixed Effects Regression Models*. Sage Publications Ltd.
- Alonso, Sonia och Claro da Fonseca, Saro (2011). Immigration, left and right. *Party Politics*, 18(6), 865–884.
- Armingeon, Klaus, Virginia Wenger, Fiona Wiedemeier, Christian Isler, Laura Knöpfel, David Weisstanner och Sarah Engler (2019). *Comparative Political Data Set 1960-2017*. Zurich: Institute of Political Science, University of Zurich.
- Baker, Carl; Cracknell, Richard och Ubeeroio, Elise (2020). General Election 2019: full results and analysis. *House of Commons Library*. <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-8749/#fullreport>. Hämtad 13.4.2020.
- Bakker, Ryan; de Vries, Catherine; Edwards, Erica; Hooghe, Liesbet; Jolly, Seth; Marks, Gary; Polk, Jonathan; Rovny, Jan; Steenbergen, Marco och Vachudova, Milada (2015). Measuring Party Positions in Europe: The Chapel Hill Expert Survey Trend File, 1999-2010. *Party Politics*, 21.1: 143-152.
- Barr, Caelainn, Clarke, Seán, Holder, Josh, Kommenda, Niko och Lewis, Paul (2018). Revealed: one in four Europeans vote populist. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/world/ng-interactive/2018/nov/20/revealed-one-in-four-europeans-vote-populist>. Hämtad 21.11.2019.
- Batory, Agnes (2010). ELECTION BRIEFING No 51 EUROPE AND THE HUNGARIAN PARLIAMENTARY ELECTIONS OF APRIL 2010. European Parties Elections and Referendums Network.
- Becker, Jo (2019). The Global Machine Behind the Rise of Far-Right Nationalism. *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2019/08/10/world/europe/sweden-immigration-nationalism.html>. Hämtad 19.3.2020.
- Bieling, Hans-Jürgen (2015). European crisis constitutionalism. I Jäger, Johannes och Springler, Elisabeth (2015). *Asymmetric Crisis in Europe and Possible Futures Critical Political Economy and Post-Keynesian Perspectives*, 1st Edition. Routledge.
- Bryman, Alan (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder* (3 uppl.). Stockholm: Liber.

- Bundesamt für Statistik (2019). Eidgenössisches Wahljahr – Wahlwebseite des BFS. <https://www.wahlen.admin.ch/de/ch/>. Hämtad 18.11.2019.
- Bundesministerium Inneres (2019). Nationalratswahl 2019. <https://wahl19.bmi.gv.at/>. Hämtad 18.11.2019.
- Buyon, Noah; Linzer, Isabel; Roylance, Tyler och Slipowitz, Amy (2020). Freedom in the World 2020 : A Leaderless Struggle for Democracy. Freedom House. <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2020/leaderless-struggle-democracy>. Hämtad 25.3.2020.
- Cambridge Dictionary (2020). salience. <https://www.saob.se/artikel/?seek=relevans&pz=1>. Hämtad 6.4.2020.
- Camia, Valeria och Caramani, Daniele (2012). Family meetings: Ideological convergence within party families across Europe, 1945–2009. *Comparative European Politics*, 10(1), 48–85.
- Central Election Commission Bosnia and Herzegovina (2018). Opći izbori 2018. godine - Potvrđeni rezultati. http://www.izbori.ba/Rezultati_izbora?resId=25&langId=4#/2/0/0/0/0/. Hämtad 19.11.2019.
- Cihodariu, Miriam och Dumitrescu, Lucian-Ştefan (2013). The motives and rationalizations of the European right-wing discourse on immigrants. Shifts in multiculturalism? *JOURNAL OF COMPARATIVE RESEARCH IN ANTHROPOLOGY AND SOCIOLOGY*, 4(2), 51–70.
- Coffé, Hilde, Immerzeel, Tim och Lubbers, Marcel (2016). Competing with the radical right: Distances between the European radical right and other parties on typical radical right issues. *Party Politics*, 22(6), 823–834.
- Courtland, Shane D., Gaus, Gerald och Schmidtz, David (2018). Liberalism. Stanford Encyclopedia of Philosophy. <https://plato.stanford.edu/entries/liberalism/#PolLib>. Hämtad 10.1.2020.
- CVK (2018). 13rh Saeima Elections. <https://sv2018.cvk.lv/pub/ElectionResults>. Hämtad 14.11.2019.
- Czech Statistical Office (2017). Elections to the Chamber of Deputies of the Parliament of the Czech Republic held on 20 – 21 October 2017. <https://www.volby.cz/pls/ps2017/ps53?xjazyk=EN&xv=1>. Hämtad 18.11.2019

Czech Statistical Office (2013). Elections to the Chamber of Deputies of the Parliament of the Czech Republic held on 25 – 26 October 2013. <https://volby.cz/pls/ps2013/ps53?xjazyk=EN&xv=1>: Hämtad 18.2.2020.

Czech Statistical Office (2010). Elections to the Chamber of Deputies of the Parliament of the Czech Republic held on 28 – 29 May 2010. <https://volby.cz/pls/ps2010/ps53?xjazyk=EN&xv=1>. Hämtad 18.2.2020.

Czech Statistical Office (2006). Elections to the Chamber of Deputies of the Parliament of the Czech Republic held on 02 – 03 June 2006. <https://volby.cz/pls/ps2006/ps53?xjazyk=EN&xv=1>. Hämtad 18.2.2020.

Czech Statistical Office (2002). Election for the Chamber of Deputies of the Parliament of the Czech Republic held on 14. - 15.6.2002. <https://volby.cz/pls/ps2002/ps63?xjazyk=EN>. Hämtad 18.2.2020.

Danmarks statistik (2019). FOLKETINGSVALLG ONSDAG 5. JUNI 2019. <http://www.dst.dk/valg/Valg1684447/valgopg/valgopgHL.htm>. Hämtad 14.11.2019.

De Vaus, David (2001). *Research Design in Social Research*. SAGE Publications Ltd.

De Vries, Catherine, Edwards, Erica, Ezrow, Lawrence och Steenbergen, Marco (2010). Mean voter representation and partisan constituency representation: Do parties respond to the mean voter position or to their supporters? *Party Politics*, 17(3), 275–301.

Der Bundeswahlleiter (2020: 1). Bundestagswahl 2005. <https://www.bundeswahlleiter.de/bundestagswahlen/2005.html>. Hämtad 3.2.2020.

Der Bundeswahlleiter (2020: 2). Bundestagswahl 2009. <https://www.bundeswahlleiter.de/bundestagswahlen/2009.html>. Hämtad 3.2.2020.

Der Bundeswahlleiter (2017). Bundestagswahl 2017. <https://www.bundeswahlleiter.de/bundestagswahlen/2017/ergebnisse/bund-99.html>. Hämtad 17.11.2019.

Der Bundeswahlleiter (2013). Bundestagswahl 2013. <https://www.bundeswahlleiter.de/bundestagswahlen/2013/ergebnisse.html>. Hämtad 3.2.2020.

Dipartimento per gli Affari Interni e Territoriali (2018). Camera 04/03/2018. <https://elezionistorico.interno.gov.it/index.php?tpel=C&dtel=04/03/2018>. Hämtad 14.11.2019.

Dipartimento per gli Affari Interni e Territoriali (2013). Camera 24/02/2013. <https://elezionistorico.interno.gov.it/index.php?tpel=C&dtel=24/02/2013&tpa=I&tpe=A&lev0=0&levsut0=0&es0=S&ms=S>. Hämtad 18.2.2020.

Dipartimento per gli Affari Interni e Territoriali (2008). Camera 13/04/2008. <https://elezionistorico.interno.gov.it/index.php?tpel=C&dtel=13/04/2008&tpa=I&tpe=A&lev0=0&levsut0=0&es0=S&ms=S>. Hämtad 18.2.2020.

Dipartimento per gli Affari Interni e Territoriali (2006). Camera 09/04/2006. <https://elezionistorico.interno.gov.it/index.php?tpel=C&dtel=09/04/2006&tpa=I&tpe=A&lev0=0&levsut0=0&es0=S&ms=S>. Hämtad 18.2.2020.

Dipartimento per gli Affari Interni e Territoriali (2001). Camera 13/05/2001. <https://elezionistorico.interno.gov.it/index.php?tpel=C&dtel=13/05/2001&tpa=I&tpe=A&lev0=0&levsut0=0&es0=S&ms=S>. Hämtad 18.2.2020.

Downs, William (2011). Social Democracy's Strategic Quandary: Responses to Immigration Challenges and Issue Capture in Europe. *Perspectives on European Politics and Society*, 12(3), 242–262.

Duverger, Maurice (1964, först publicerad 1951). Political parties: their organization and activity in the modern state. Methuen & Co Ltd, London.

El País (2019). 10n elecciones generales. Resultados, total España. <https://resultados.elpais.com/elecciones/2019/generales/congreso/>. Hämtad 14.11.2019

Electoral Commission of Malta (2017). General Election. <https://electoral.gov.mt/Elections/General>. Hämtad 19.11.2019.

Eleições legislativas 2019 (2019). Resultados Globais. <https://www.legislativas2019.mai.gov.pt/>. Hämtad 14.11.2019.

Ennsner, Laurenz (2012). The homogeneity of West European party families: The radical right in comparative perspective. *Party Politics*, 18(2), 151–171.

European Parliament (2019: 1). Results by national party: 2019-2024 France - Official results. <https://election-results.eu/national-results/france/2019-2024/>. Hämtad 20.11.2019.

European Parliament (2019: 2). Results by national party: 2019-2024 United Kingdom - Official results. <https://election-results.eu/national-results/united-kingdom/2019-2024/>. Hämtad 20.11.2019.

European Parliament (2019: 3). The Political groups of the European Parliament. <https://europarl.europa.eu/about-parliament/en/organisation-and-rules/organisation/political-groups>. Hämtad 29.11.2019.

European People's Party (2020). Parties and Partners. <https://www.epp.eu/parties-and-partners/>. Hämtad 19.2.2020.

Gilbert, Pablo och O'Neill, Martin (2019). Socialism. *Stanford Encyclopedia of Philosophy*. <https://plato.stanford.edu/entries/socialism/>. Hämtad 2.4.2020.

Gobierno de España (2013: 1). Congreso / Marzo 2004. <http://www.infoelectoral.mir.es/min/busquedaAvanzadaAction.html?vuelta=1&codTipoEleccion=2&codPeriodo=200403&codEstado=99&codComunidad=0&codProvincia=0&codMunicipio=0&codDistrito=0&codSeccion=0&codMesa=0>. Hämtad 3.2.2020.

Gobierno de España (2013: 2). Congreso / Marzo 2008. <http://www.infoelectoral.mir.es/infoelectoral/min/busquedaAvanzadaAction.html;jsessionid=69FE8FB66444F51DD0F671B2C5142C86>. Hämtad 3.2.2020.

Gobierno de España (2013: 3). Congreso / Noviembre 2011 & Congreso / Diciembre 2015 & Congreso / Junio 2016 & Congreso / April 2019 & Congreso / Noviembre 2019. <http://www.infoelectoral.mir.es/infoelectoral/min/busquedaAvanzadaAction.html>. Hämtad 3.2.2020.

Greven, Thomas (2016). The Rise of Right-wing Populism in Europe and the United States : A Comparative Perspective. Friedrich Ebert Stiftung.

Group of the Socialists & Democrats of the European Parliament (2020). Who are we : Our members : National parties. <https://www.socialistsanddemocrats.eu/who-we-are/our-members/national-parties>. Hämtad 20.2.2020.

Gustafsson, Mikko (2016). Koventunut poliittinen retoriikka huolestuttaa apulaisvaltakunnansyyttäjä. *Turun Sanomat*.

<https://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/2725356/Koiventunut+poliittinen+retoriikka+huolestuttaa+apulaish+valtakunnansyyttajaa>. Hämtad 19.3.2020.

Hamilton, Andy (2019). Conservatism. Stanford Encyclopedia of Philosophy. <https://plato.stanford.edu/entries/conservatism/>. Hämtad 14.1.2020.

Heinze, Anna-Sophie (2018) Strategies of mainstream parties towards their right-wing populist challengers: Denmark, Norway, Sweden and Finland in comparison. *West European Politics*, 41(2), 287–309.

Henley, Jon (2018). How populism emerged as an electoral force in Europe? *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/world/ng-interactive/2018/nov/20/how-populism-emerged-as-electoral-force-in-europe>. Hämtad 24.1.2020.

Hirschman, Albert O. (1972, originalverket 1970). *Sorti eller protest : En fråga om lojaliteter*. Rabén & Sjögren, Uddevalla.

Hooghe, Liesbet, Bakker, Ryan, Brigeveich, Anna, de Vries, Catherine, Edwards, Erica, Marks, Gary, Rovny, Jan och Steenbergen, Marco (2010). Reliability and Validity of Measuring Party Positions: The Chapel Hill Expert Surveys of 2002 and 2006. *European Journal of Political Research*, 49: 684-703.

IBZ Offizielle Ergebnisse (2019). Ergebnisse in Zahlen. <https://elections2019.belgium.be/de/ergebnisse-zahlen?el=CK&id=CKR00000>. Hämtad 17.11.2019.

Iceland Monitor (2019). General Elections 2017 in Iceland. <https://icelandmonitor.mbl.is/elections2017/>. Hämtad 14.11.2019.

Information und Kommunikation der Regierung (2017). Ergebnisse der Wahlen 2017. <http://www.landtagswahlen.li/resultat/10>. Hämtad 19.11.2019.

Inglehart, Ronald F. och Norris, Pippa (2016). Trump, Brexit, and the Rise of Populism: Economic Have-Nots and Cultural Backlash. *SSRN Electronic Journal*.

Jungar, Ann-Cathrine och Jupskås, Anders Ravik (2014). Populist Radical Right Parties in the Nordic Region: A New and Distinct Party Family? *Scandinavian Political Studies*, 37(3), 215–238.

Keman, Hans och Pennings, Paul (2006). Competition and Coalescence in European Party Systems: Social Democracy and Christian Democracy Moving into the 21st Century. *Swiss Political Science Review*, 12(2), 95–126.

Kiesraad (2017). Uitslag van de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer van 15 maart 2017. <https://www.kiesraad.nl/binaries/kiesraad/documenten/rapporten/2017/3/kerngegevens-tweede-kamerverkiezing-2017/kerngegevens-tweede-kamerverkiezing-2017/Kerngegevens+Tweede+Kamerverkiezing+2017.pdf>. Hämtad 17.11.2019.

Kiesraad (2012). Model P 22-1. Proces-verbaal van de zitting van het centraal stembureau tot het vaststellen van de uitslag van de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer. <https://www.kiesraad.nl/binaries/kiesraad/documenten/proces-verbalen/2012/09/19/proces-verbaal-zitting-uitslag-tweede-kamerverkiezing-2012/proces-verbaal-vaststelling-uitslag-tweede-kamerverkiezing-2012.pdf>. Hämtad 18.2.2020.

Kiesraad (2010). Model P 22-1. Proces-verbaal van de zitting van het centraal stembureau tot het vaststellen van de uitslag van de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer. <https://www.kiesraad.nl/binaries/kiesraad/documenten/proces-verbalen/2010/06/16/proces-verbaal-tweede-kamer-2010-kopie/proces-verbaal-p22-1-tk-2010.pdf>. Hämtad 19.2.2020.

Kiesraad (2006). Model P 22-1. Proces-verbaal van de zitting van het centraal stembureau tot het vaststellen van de uitslag van de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer. <https://www.kiesraad.nl/binaries/kiesraad/documenten/proces-verbalen/2006/11/27/proces-verbaal-zitting-kiesraad-uitslag-tweede-kamerverkiezing-2006/Uitslag+2006+Tweede+Kamerverkiezing.pdf>. Hämtad 19.2.2020.

Kiesraad (2003). Model P 22-1. Proces-verbaal van de zitting van het centraal stembureau tot het vaststellen van de uitslag van de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer. <https://www.kiesraad.nl/binaries/kiesraad/documenten/proces-verbalen/2003/01/27/proces-verbaal-zitting-kiesraad-uitslag-tweede-kamerverkiezing-2003/Uitslag+2003+Tweede+Kamerverkiezing.pdf>. Hämtad 19.2.2020.

Le Gouvernement du Grand-Duché de Luxembourg (2018). Elections législatives 2018 : Résultats officiels. <https://elections.public.lu/fr/elections-legislatives/2018/resultats.html>. Hämtad 19.11.2019.

- Le Monde (2017). Résultats des législatives 2017 : revivez la soirée électorale. https://www.lemonde.fr/elections-legislatives-2017/live/2017/06/18/legislatives-2017-retrouvez-les-resultats-a-20-heures_5146603_5076653.html. Hämtad 14.11.2019.
- Libertatea (2016). Rezultate alegeri parlamentare 2016. Rezultate finale anunțate de BEC: PSD – 45,47%, PNL – 20,04%, USR – 8,87%. <https://www.libertatea.ro/stiri/rezultatele-alegerilor-parlamentare-2016-1680979>. Hämtad 19.11.2019.
- Lipset, Seymour Martin och Rokkan, Stein (1967). *Party Systems and Voter Alignments: Cross-National Perspectives*. The Free Press.
- Lockhart, Pablo Medina och Vandermotten (2000). An electoral geography of Western Europe. *GeoJournal*, 52, 93–105.
- Mair, Peter (1997). *Party System Change : Approaches and Interpretations*. Oxford University Press.
- Mair, Peter och Mudde, Cas (1998). The Party Family and Its Study. *Annu. Rev. Polit. Sci.*, 1: 211–229.
- Mair, Peter, Müller, Wolfgang C. och Plasser, Fritz (2004, red.). *Political Parties & Electoral Change : Party Responses to Electoral Markets*. SAGE Publications, Padstow.
- Marks, Gary och Steenbergen, Marco R. (2007). Evaluating expert judgements. *European Journal of Political Research* 46: 347–366.
- Meguid, Bonnie M. (2005). Competition between Unequals: The Role of Mainstream Party Strategy in Niche Party Success. *The American Political Science Review*, 99(3), 347–359.
- Mikucka, Malgorzata och Sarracino, Francesco (2017). Social Capital in Europe from 1990 to 2012: Trends and Convergence. *Social Indicators Research*, 131, 407–432.
- Ministry of Interior (2019). National elections – July 2019. <https://ekloges.ypes.gr/current/v/home/en/parties/>. Hämtad 18.11.2019.
- Ministry of Interior (2015: 1). Parliamentary Elections September 2015. <http://ekloges-prev.singularlogic.eu/v2015b/v/public/index.html?lang=en#%7B%22cls%22:%22main%22,%22params%22:%7B%7D%7D>. Hämtad 18.2.2020.

Ministry of Interior (2015: 2). Parliamentary Elections January 2015. [http://ekloges-prev.singularlogic.eu/v2015a/v/public/index.html?lang=en#%22cls%22:%22main%22,%22params%22:{}".](http://ekloges-prev.singularlogic.eu/v2015a/v/public/index.html?lang=en#%22cls%22:%22main%22,%22params%22:{}) Hämtad 18.2.2020.

Ministry of Interior (2012: 1). Parliamentary Elections June 2012. [http://ekloges-prev.singularlogic.eu/v2012b/public/index.html?lang=en#%22cls%22:%22main%22,%22params%22:{}".](http://ekloges-prev.singularlogic.eu/v2012b/public/index.html?lang=en#%22cls%22:%22main%22,%22params%22:{}) Hämtad 18.2.2020.

Ministry of Interior (2012: 2). Parliamentary Elections 2012. [http://ekloges-prev.singularlogic.eu/v2012a/public/index.html?lang=en#%22cls%22:%22main%22,%22params%22:{}".](http://ekloges-prev.singularlogic.eu/v2012a/public/index.html?lang=en#%22cls%22:%22main%22,%22params%22:{}) Hämtad 18.2.2020.

Ministry of Interior (2009). Parliamentary Elections 2009. <http://ekloges-prev.singularlogic.eu/v2009/pages/index.html?lang=en>. Hämtad 18.2.2020.

Ministry of Interior (2007). Parliamentary Elections 2007. http://ekloges-prev.singularlogic.eu/v2007/pages_en/index.html. Hämtad 18.2.2020.

Ministry of Interior (2004). Parliamentary Elections 2004. <https://www.ypes.gr/en/Elections/NationalElections/Results/nationallectures2004/>. Hämtad 18.2.2020.

Mittlböck, Martina (2002). Calculating adjusted R2 measures for Poisson regression models. *Computer Methods and Programs in Biomedicine*, 68, 205–214.

Moffitt, Benjamin och Tormey, Simon (2014). Rethinking Populism: Politics, Mediatization and Political Style. *Political Studies*, 62, 381–397.

Moravcsik, Andrew (2002). In Defence of the ‘Democratic Deficit’: Reassessing Legitimacy in the European Union. *JCMS*, 40(4), 603–624.

Mudde, Cas (2014). Fighting the system? Populist radical right parties and party system change. *Party Politics*, 20(2), 217–226.

Mudde, Cas (2002). *The ideology of the extreme right*. Manchester University Press.

Mudde, Cas (1996). The Paradox of The Anti-Party Party : Insights from the Extreme Right. *Party Politics*, 2(2), 265–276.

- Nemzeti Választási Iroda (2018). Országgyűlési képviselők választása 2018. <https://www.valasztas.hu/ogy2018>. Hämtad 19.11.2019.
- Nemzeti Választási Iroda (2014). The composition of the Parliament. https://static.valasztas.hu/dyn/pv14/szavossz/en/150_e.html. Hämtad 14.2.2020.
- Nemzeti Választási Iroda (2010). View of Parliament. <https://static.valasztas.hu/dyn/pv10/outroot/vdin2/en/150.htm>. Hämtad 14.2.2020.
- Nemzeti Választási Iroda (2002). View of Parliament. https://static.valasztas.hu/parval2002/so02/ered_ind_en.htm. Hämtad 14.2.2020.
- Nordsieck, Wolfram (2020). Parties and Elections in Europe. <http://www.parties-and-elections.eu/countries.html>. Hämtad 7.2.2020.
- Norris, Pippa (2005). Radical Right : Voters and Parties in the Electoral Market. Cambridge University Press.
- Norris, Pippa (2019). Varieties of populist parties. *Philosophy and Social Criticism*, 45(9-10), 981–1012.
- O’Gorman, Frank (2003). Edmund Burke: His Political Philosophy. Routledge.
- Oikeusministeriö (2019). Eduskuntavaalit 2019. https://tulospalvelu.vaalit.fi/EKV-2019/fi/tulos_kokomaa.html. Hämtad 14.11.2019.
- Országos Választási Iroda (2006). View of Parliament. https://static.valasztas.hu/parval2006/en/08/8_0.html. Hämtad 14.2.2020.
- Państwowa Komisja Wyborcza (2019:1). Wyniki wyborów 2019 do Sejmu RP. <https://wybory.gov.pl/sejmsenat2019/pl/wyniki/sejm/pl>. Hämtad 14.11.2019.
- Państwowa Komisja Wyborcza (2019: 2). Wyniki wyborów 2019 do Senatu RP. <https://wybory.gov.pl/sejmsenat2019/pl/wyniki/senat/pl>. Hämtad 18.11.2019.
- Państwowa Komisja Wyborcza (2015). Wyniki wyborów do Sejmu RP. https://parlament2015.pkw.gov.pl/349_Wyniki_Sejm.html. Hämtad 18.2.2020.
- Państwowa Komisja Wyborcza (2011). Wybory 2011. <https://wybory2011.pkw.gov.pl/wsw/pl/000000.html>. Hämtad 18.2.2020.

- Państwowa Komisja Wyborcza (2007). Wyniki wyborów. <https://wybory2007.pkw.gov.pl/SJM/PL/WYN/M/index.htm>. Hämtad 18.2.2020.
- Państwowa Komisja Wyborcza (2005). Wyniki wyborów. <https://wybory2005.pkw.gov.pl/SJM/PL/WYN/M/index.htm>. Hämtad 18.2.2020.
- Państwowa Komisja Wyborcza (2001). Wybory do Sejmu: wyniki wyborów. https://wybory2001.pkw.gov.pl/sjw1_k.html. Hämtad 18.2.2020.
- Polk, Jonathan, Rovny, Jan, Bakker, Ryan, Edwards, Erica, Hooghe, Liesbet, Jolly, Seth, Koedam, Jelle, Kostelka, Filip, Marks, Gary, Schumacher, Gijs, Steenbergen, Marco, Vachudova, Milada och Zilovic, Marko (2017). Explaining the salience of anti-elitism and reducing political corruption for political parties in Europe with the 2014 Chapel Hill Expert Survey data. *Research & Politics (January-March)*: 1–9.
- Putnam, Robert D. (2000). *Bowling alone : the collapse and revival of American community*. Simon & Schuster.
- Reparation for Injuries (1949). Advisory opinion of International Court of Justice. <https://www.icj-cij.org/en/case/4/advisory-opinions>. Hämtad 21.10.2019.
- Republic of Cyprus – Ministry of the Interior – Electoral Service – Department of Information Technology Services (2016). Parliamentary Elections 2016: Official Results. http://results.elections.moi.gov.cy/English/PARLIAMENTARY_ELECTIONS_2016/Islandwide. Hämtad 19.11.2019.
- Republika Slovenija: Državna volilna komisija (2018). Izidi glasovanja za celotno Slovenijo. <http://volitve.gov.si/dz2018/#/rezultati>. Hämtad 19.11.2019.
- Riigikogu valimised 2011 (2020). Valimistulemus. <http://vvk.ee/varasemad/rk2011/>. Hämtad 3.2.2020.
- Riigikogu valimised 2015 (2020). Hääletamis- ja valimistulemus hetkeseisuga. <http://rk2015.vvk.ee/voting-results.html>. Hämtad 3.2.2020.
- Rooduijn, M., Van Kessel, S., Froio, C., Pirro, A., De Lange, S., Halikiopoulou, D., Lewis, P., Mudde, C. & Taggart, P. (2019). The PopuList: An Overview of Populist, Far Right, Far Left and Eurosceptic Parties in Europe. <http://www.popu-list.org>. Hämtad 19.11.2019

RTE News (2017). Election 2016. <https://www.rte.ie/news/election-2016/>. Hämtad 17.11.2019.

Rydman, Wille (2019). HS Vaalikone: Ehdokas – Wille Rydman. <https://www.vaalikone.fi/eduskunta2019/tulokset/ehdokkaat/0-01-216>. Hämtad 19.3.2020.

Sartori, Giovanni (2005, först publicerad 1976). Parties and Party Systems : a framework for analysis. ECPR Press, Förenade Kungariket.

Seppänen, Raimo; Kervinen, Matti; Parkkila, Irma; Karkela, Lea och Meriläinen, Pekka (2005). maol taulukot. Kustannusosakeyhtiö Otava.

Sjöström, Sten (2018). Amnesty: Hatfylld retorik har lett till hårdare förtryck. *Sveriges radio*. <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?artikel=6892033>. Hämtad 19.3.2020.

SME (2020). Definitívne výsledky hlasovania. <https://volbysr.sk/sk/data02.html>. Hämtad 13.4.2020.

SME (2016). Parlamentné voľby 2016 - výsledky. <https://volby.sme.sk/parlamentne-volby/2016/vysledky>. Hämtad 19.11.2019.

SME (2012). Výsledky parlamentných volieb 2012. <https://volby.sme.sk/parlamentne-volby/2012/vysledky>. Hämtad 18.2.2020.

SME (2010). Výsledky parlamentných volieb 2010. <https://volby.sme.sk/parlamentne-volby/2010/vysledky>. Hämtad 18.2.2020.

SME (2006). Výsledky parlamentných volieb 2006. <https://volby.sme.sk/parlamentne-volby/2006/vysledky>. Hämtad 18.2.2020.

SME (2002). Výsledky parlamentných volieb 2002. <https://volby.sme.sk/parlamentne-volby/2002/vysledky>. Hämtad 18.2.2020.

Централна избирателна комисија (2017). Разпределение на мандати. <http://results.cik.bg/pi2017/mandati/index.html>. Hämtad 19.11.2019.

Svenska Akademiens Ordbok (2020). Relevans. <https://www.saob.se/artikel/?seek=relevans&pz=1>. Hämtad 6.4.2020.

Total Croatia News (2016). Croatia Elections 2016: Final Results - HDZ 61, SDP 54 Seats. <https://www.total-croatia-news.com/item/14016-croatia-elections-2016-final-election-results-hdz-61-sdp-54-seats>. Hämtad 19.11.2019.

- TrueLithuania.com (2016). Lithuanian parliamentary elections 2016. <http://www.truelithuania.com/tag/lithuanian-seimas-elections-2016-results>. Hämtad 19.11.2019.
- Українська правда (2019). Результаты внеочередных выборов народных депутатов Украины 2019. <https://www.pravda.com.ua/rus/articles/2019/07/21/7221526/>. Hämtad 18.11.2019.
- Vabariigi valimiskomisjon (2020: 1). Valimistulemus. <http://vvk.ee/varasemad/?v=r03>. Hämtad 3.2.2020.
- Vabariigi valimiskomisjon (2020: 2). Valimistulemus. <http://vvk.ee/varasemad/?v=r07/>. Hämtad 3.2.2020.
- Valg (2018). Tall for hele Norge. Stortingsvalg 2017. <https://valgresultat.no/?type=st&year=2017>. Hämtad 14.11.2019.
- Valimised (2019). Voting and election result. <https://rk2019.valimised.ee/en/election-result/election-result.html>. Hämtad 14.11.2019.
- Valmyndigheten (2019). Valresultat 2018. <https://www.val.se/valresultat/riksdag-landsting-och-kommun/2018/valresultat.html>. Hämtad 14.11.2019. Valmyndigheten (2020: 1). Valresultat 2002. <https://www.val.se/valresultat/riksdag-region-och-kommun/2002.html>. Hämtad 3.2.2020.
- Valmyndigheten (2020: 1). Valresultat 2002. <https://www.val.se/valresultat/riksdag-region-och-kommun/2002.html>. Hämtad 3.2.2020.
- Valmyndigheten (2020: 2). Valresultat 2006. <https://www.val.se/valresultat/riksdag-region-och-kommun/2006.html>. Hämtad 3.2.2020.
- Valmyndigheten (2020: 3). Valresultat 2010. <https://www.val.se/valresultat/riksdag-region-och-kommun/2010/valresultat.html>. Hämtad 3.2.2020.
- Valmyndigheten (2020: 4). Valresultat 2014. <https://www.val.se/valresultat/riksdag-region-och-kommun/2014/valresultat.html>. Hämtad 3.2.2020.
- van de Wardt, Marc (2015). Desperate Needs, Desperate Deeds: Why Mainstream Parties Respond to the Issues of Niche Parties. *West European Politics*, 38(1), 93–122.

van Spanje, Joost (2010). CONTAGIOUS PARTIES: Anti-Immigration Parties and Their Impact on Other Parties' Immigration Stances in Contemporary Western Europe. *Party Politics*, 16(5), 563–586.

Zafirovski, Milan (2007). *Liberal Modernity and Its Adversaries: Freedom, Liberalism and Anti-Liberalism in the 21st Century*. Brill.

Zulianello, Mattia (2019). Varieties of Populist Parties and Party Systems in Europe: From State-of-the-Art to the Application of a Novel Classification Scheme to 66 Parties in 33 Countries. *Government and opposition*, 1–21.